19.10.2023 г. / 12:03:04

Вяра

ПРАВОСЛАВЕН КАТЕХИЗИС - I-ва част

НЯКОЛКО ДУМИ ЗА СВЕЩЕНОТО ПИСАНИЕ НА СТАРИЯ И НОВИЯ ЗАВЕТ

Има няколко начина, по които Бог се открива на хората. Преди всичко Бог ни се открива по *естествен начин* – чрез света, който Той премъдро е сътворил и от който ние съдим за премъдрия негов Творец. Това се нарича *естествено откровение на Бога*. Както ние съдим от една книга за автора й, така и чрез творението заключаваме за Твореца. После ние познаваме Бога и Неговия нравствен закон чрез съвестта си и чрез непосредственото чувство за това що е добро и що е зло. И съвестта е естествено откровение на Бога. Но най-много познания за Бога ние получаваме от един неизчерпаем извор, наречен *Свещено Писание*. То е тъй нареченото *свръхестествено откровение на Бога*. Така се нарича то, защото Бог тук не по естествен, а по свръхестествен начин, непостижим за нас, се е откривал на хората чрез Свои избраници – свети мъже, пророци и апостоли (Евр. 1:1). Най-пълно откровение на Бога и за Бога ние сме получили чрез Иисуса Христа – Спасителя на света. Бидейки Бог, въплътен в човешка плът. Той ни е дал най-точна представа за невидимия и вечен Бог (Евр. 1:2; Йоан 1:18).

Всичко онова, което Бог в разни времена е откривал за Себе Си на свети хора, се е предавало най-напред устно от човек на човек. Това се нарича *Свещено Предание*. Но, за да

не бъде Свещеното Предание изопачено или забравено, Бог внушил на свети мъже да го запишат на книга. Тъй са се появили книгите на *Свещеното Писание*. При това, за да не бъде написано нещо погрешно или недостойно за Бога, Сам Божият Дух е ръководил невидимо свещените писатели и ги е вдъхновявал да пишат истинно. Затова ние вярваме, че техните писания са *боговдъхновени*.

В Свещеното Писание има и божествен, и човешки елемент. С човешки думи ни са разкрити в него божествени истини. То е написано от хора, но неговият същински автор е Бог, защото Той е дал Откровенията за Себе Си, Той е и ръководил светите писатели да записват всичко правилно.

Свещеното Писание се нарича още *Библия*. Библия е гръцка дума. Преведена на български, тя ще рече: *книги*. Библията наистина съдържа много книги – 77 на брой. Те са написани от много автори, живели в различни времена. Първият писател е Мойсей, живял около 1500 години до Рождество Христово. Последният писател е св. Йоан Богослов, доживял около 100 години след Рождество Христово. И тъй, в тоя промеждутък от време, обхващащ около 1600 години, е произлязло Свещеното Писание.

Повечето от книгите в него са написани преди раждането на Спасителя. Те ни говорят за това как Бог сътворил света, как първите човеци съгрешили, как Господ ги изгонил от рая, как обещал да им прати *Спасител*, Който да изкупи вината им пред Бога и как през вековете Бог подготвял народите да приемат Изкупителя. Всички тия книги, написани до Рождество Христово, се наричат *Ветхи (т.е. Стари) Завет*. Те са на брой 50.

А книгите, написани след Рождество Христово, образуват *Новия Завет*. Те са на брой 27 Първо място между тях заемат *Евангелията*. Те са четири на брой, написани от четирима

евангелисти – Матей, Марко, Лука и Йоан. *Евангелие* е гръцка дума и значи на български „благовестие“. Това название им е дадено, защото в тях се съдържа най-благата вест за човеците – как предсказаният и очакван в Стария Завет Спасител на света се е родил, как е поучавал хората на добро и как ги е спасил от греха чрез страданията, смъртта и възкресението Си. Подир Евангелията следва книгата *Деяния Апостолски*. В нея се разказва как апостолите разпространявали Христовото учение сред иудеите и езичниците. Подир Деянията следват *апостолските послания* (писма), дето се разкриват разни истини на вярата и се дават обяснения как трябва да изпълняваме Христовите заповеди.

Последната книга на Новия Завет е Откровението на св. Йоан Богослов. Там се рисуват събитията преди свършека на света, както и раят, новото небе и новата земя, гдето спасените от Иисуса Христа вярващи ще бъдат навеки с Бога. Ония свети мъже, които са писали новозаветните книги, са били в по-голямата си част свидетели на живота и делата на Спасителя.

Книгите на Стария Завет се делят на *канонически* и *неканонически*. Прилагателното„канонически“ произлиза от гръцката дума *канон*, която значи мярка, правило. Канонически книги ще рече: книги боговдъхновени, написани, за да служат като най-чист извор на вярата и нравствеността, като единствено и неизменно *правило* за духовния живот и спасението на човека. А неканонически книги се наричат онези, които са написани от благочестиви лица, но не по вдъхновение на Светия Дух. Те не са извор на божествени откровения и на задължителни правила за духовен живот, но са поучително четиво, което поощрява благочестието и вярата. Затова се и съдържат в Библията. Неканонически са следните 11 книги: Товит, Иудит,

Премъдрост Соломонова, Премъдрост на Иисуса Син Сирахов, Послание на Иеремия, Книга на пророк Варуха, Втора и Трета книга на Ездра и Първа, Втора и Трета книга Макавейска.

В Новия Завет няма нито една неканоническа книга. Те всички са боговдъхновено Божие слово и задължително правило за вярата и благочестието.

По характера на съдържанието си книгите на Свещеното Писание се делят на четири вида: законоположителни, исторически, учителни и пророчески.

В законоположителните книги се излагат предимно *основните закони* и *правила* на религиозния живот на човека. В историческите книги се разкрива чрез разните исторически събития *Божият план за спасяване на човечеството* от греха и последиците му. В учителните книги се излагат *нравствените истини, които ни учат на правилен духовен живот*. В пророческите книги се предават *предсказанията за идването на Спасителя*, за Неговата църква, за нейната съдба, за свършека на света и за очакването на царството небесно, на новото небе и новата земя, на които ще обитава правда (2 Петр. 3:13).

Библията е написана не от един човек, а от около 40 автори, живели в най-различни епохи, в продължение на 1600 години. И въпреки това в нея има чудно *единство*! Тя открай докрай ни дава в основата си еднакво вярна представа за Бога и за спасението на човешката душа. В нея владее навсякъде един и същ дух, една и съща вяра, един и същ нравствен закон за нашите задължения към Бога и към ближния.

Между писателите на Библията има пророци като Мойсея и Исаия, царе като Давида и Соломона, прости овчари и

земеделци като Амоса, държавници като Даниила и Неемия, учени мъже като Лука и Павла, рибари като Петра и Йоана. И въпреки голямата разлика в образованието и положението на тия мъже, те са писали изумително еднакво по дух и мироглед. Това може да се обясни само с факта, че не друг, а вечният и неизменен Бог, Който се е откривал в различни времена на хората чрез тия свети мъже, е в същност Авторът на Библията.

Който иска да намери Бога, да разбере как Бог промишлява за света и човека, как е изпратил на земята Своя единороден Син – Иисуса Христа за спасението на човечеството, той трябва да чете и изучава Библията. Сам Спасителят говори: „Изследвайте Писанията, защото вие мислите чрез тях да имате живот вечен. И те са, които свидетелствуват за Мене“ (Йоан 5:39).

При всичката си дълбока древност Библията не остарява и няма да остарее никога. Тя е непресъхващ извор на вечно бликаща духовна мъдрост. Тя е история на спасението. Тя има един център – Бога Спасителя. Тя ни разкрива най-недостъпни тайни по най-достъпен начин. И това е едно от божествените й качества. Тя е най- разпространената книга в света.

Чудно е въздействието на Библията върху човешките сърца! Много хора под влияние на нейните думи са напускали грешния си живот и са ставали праведници. Езическият философ Атинагор почнал да чете св. Евангелие с цел да го опровергае. Но небесната светлина на Божественото учение докоснала сърцето му, и той, вместо да осмее християнството, станал най-пламенен негов защитник.

Преподобни Никита Переяславски (Русия) водил отначало грешен живот. Потискал бедните хора и се обогатявал с насилия и грабежи. Веднъж той влязъл в храма и чул думите

на пророка: „Ръцете ви са с кръв пълни. Умийте се, очистете се… престанете да правите зло!“ и пр. (Ис. 1:16). Тези думи така поразили Никита, че той цяла нощ прекарал без сън. Неправдите лежали като камък на съвестта му. Никита се успокоил само тогава, когато оставил грешния си живот и постъпил в манастир.

Безчислени са примерите от тоя род. Много хора са намирали в Библията пътя на своето спасение.

Библията действува благодатно върху човешкото съзнание, защото не е човешка книга, а слово Божие. Ние трябва да свикнем да четем всеки ден това слово Божие, да го изучаваме и усвояваме със сърцето си. Тогава то и нам ще помогне да намерим пътя на спасението.

СВЕЩЕНА ИСТОРИЯ НА

СТАРИЯ ЗАВЕТ

СЪТВОРЯВАНЕТО НА НЕВИДИМИЯ И ВИДИМИЯ СВЯТ ОТ БОГА

(Битие гл. 1)

Преди да сътвори този *видим* свят, Господ е сътворил *невидимия* мир, т.е. ангелите. Те били сътворени в голямо множество и всички отначало били добри: слушали Бога и Го обичали от цялото си същество. Ала един от ангелите се възгордял и поискал сам да стане като Бога силен, независим и велик и да не Го слуша вече. Някои ангели се увлекли по неговия пример и също така престанали да се подчиняват на Бога. Тогава добрите ангели встъпили в борба със злите и ги прогонили от небето. От тоя час ангелите се разделили: добрите ангели останали с Бога и продължавали да Му

служат, да Го славят и да вършат добро, а злите ангели отпаднали от Бога, почнали да Му се противят и да сеят навсякъде само зло. Оттогава те започнали да се наричат не вече ангели, а *дяволи или бесове*.

След това Бог сътворил *видимия свят*. Той е сътворил света не от готов материал, а от нищо със Своето творческо слово и то точно тъй, както е било угодно на Неговата света воля. Бог с обич е сътворил света. Той помни всяко Свое творение и се грижи за него.

Светата Библия ни разказва, че Бог е сътворил света не изведнъж, а постепенно – в продължение на шест дни. При сътворяването на всяко нещо Бог си е служил само със Своето творческо слово. С първото Свое слово в първия ден Бог сътворил *светлината*. Във втория ден с второто Си слово Той сътворил *видимото небе и въздуха*. В третия ден сътворил *земята, моретата и реките*, като по Божието слово земята започнала да произвежда разни *треви, растения и дървета*. В четвъртия ден били създадени *слънцето, луната и звездите*. В петия ден Бог сътворил *рибите и птиците*, а в шестия – *зверовете и човека*. С това се завършили дните ни Божието творческо дело. В седмия ден Бог вече не творил, а го определил за почивка. Затова и ние шест дни работим, а в седмия почиваме.

Бог сътворил човека по особен начин, а не като останалите твари. Той го направил от земя и му вдъхнал душа. Човекът бил направен по образ Божий и по подобие Божие, т.е. той бил надарен с душа безсмъртна, разумна и свободна. Бог го направил господар на земята. Всички зверове трябвало да се покоряват на човека и да му служат. А човекът със свободната си воля трябвало да се подчинява на Бога, да Го обича и да върши добро. Бог нарекъл първия човек *Адам* и го поставил да живее в чудна градина, наречена *рай*. Там имало

всякакви

растения и дървета, от плодовете на които човекът трябвало да се храни. Адам имал задължението да се труди за райската градина и да я обработва.

За да не бъде Адам самичък, Бог взел едно от неговите ребра и от него създал жената.

Тя била наречена *Ева*, което значи живот.

Всичко, каквото Бог сътворил, било твърде добро. В рая нямало нищо лошо: нито болести, нито нещастия, нито смърт.

Този щастлив райски живот се изобразява в църковното богослужение през време на всенощното бдение, когато в самото начало Царските двери стоят отворени, свещеникът кади целия храм, а певците пеят 103 псалом, в който се говори за това колко прекрасно Бог е сътворил света: ,, Благославяй, душо моя, Господа! Господи, Боже мой, Ти си дивно велик!... Колко са многобройни делата Ти, Господи! Всичко си направил премъдро!... Слава на Тебе, Господи, Който си сътворил всички неща!“

В сътворението на света Господ Бог е проявил Своята безпределна мъдрост, Своята всемогъща сила и Своята непостижима слава. За всичко това ангелите непрестанно Го славословят, като Му пеят: „Свят, свят, свят е Господ Саваот!“ (Ис. 6:3).

ГРЕХОПАДЕНИЕТО И ПОСЛЕДСТВИЯТА МУ. БОГ ОБЕЩАВА ДА ПРАТИ СПАСИТЕЛ НА ЧОВЕЦИТЕ

(Битие гл. 2 - 3)

Адам и Ева блаженствували в рая. Там им било хубаво. Те

се радвали на неизказаните красоти. Зверовете им се покорявали. Пълен мир царял наоколо. Всичко изпълнявало Божията воля. Във всичко се чувствувал Божият порядък. Всички живеели в изобилие и доволство.

Между райските дървета две били по-особени: едното се наричало *дърво на живота*, а другото – *дърво за познаване добро и зло*. Бог заповядал на Адама и Ева да не ядат от плодовете на последното дърво, като им казал, че, ако нарушат заповедта Му, без друго ще умрат.

Човекът бил създаден със *свободна воля*. Той можел да слуша Бога, ако желаел това, а можел и да не Го слуша. Ако човекът не би имал свободна воля, той не би могъл истински да обича Бога и да Му доказва това с делата си. Той би бил нещо като машина, която върши само това, за което е предназначена.

Веднъж Ева се разхождала близо до дървото за познаване добро и зло. Хитрият дявол влязъл в змията, и, скрит в нея, заговорил на Ева:

- Истина ли е, че Бог ви бил забранил да ядете от плодовете на райските дървета?

- Не, – отговорила Ева, – само от плодовете на дървото за познаване добро и зло ни е забранено да ядем, защото, ако ядем от тях, ще умрем.

Дяволът, който никога не говори правдата, и сега започнал да лъже:

- Не, няма да умрете. Но Бог знае, че, ако вкусите от плодовете на това дърво, сами ще станете като богове, ще познаете доброто, и злото.

На Ева харесали тия думи. Тя погледнала към дървото,

чиито плодове й се сторили много привлекателни. Поискало й се да ги опита. Взела един, изяла го, после дала на мъжа си, и той също ял.

Така първите хора нарушили Божията заповед, сиреч *съгрешили*. Това било най- злощастният момент в живота им. Всичко за тях се променило. Съвестта им започнала да ги мъчи. Зверовете взели не само да се боят от тях и да ги избягват, но и да бъдат вече опасни за тях. Връзката между Адама и Ева и Бога се нарушила. Те загубили невинността си и видели, че са голи. От срам и страх те поискали да се скрият. Сшили си препасници от листа и покрили голотата си. Вечерта, когато чули, че Бог ходи из рая, те се спотаили между дърветата. Но Бог, Който всичко вижда и всичко знае, извикал на Адама:

- Адаме, къде си?

- Тук съм, Господи, – отговорил Адам, – но понеже съм гол, скрих се.

- Кой ти каза, че си гол? – запитал Бог. – Да не би да си ял от дървото, от което ти забраних да ядеш?

Вместо да се разкае и да поиска още на часа прошка, Адам започнал да се самооправдава и да прехвърля вината върху други.

- Жената, която ми даде Ти, тя ми даде от дървото и аз ядох. И Ева наченала да се оправдава. Тя рекла:

- Змията ме прелъсти, и аз ядох.

Тъй Адам и Ева не се разкаяли пред Бога, не поискали от Него прошка. Заради това Бог ги изгонил от рая и произнесъл над всекиго Своята справедлива присъда. Той проклел скрилия се в змията дявол – прелъстител, и казал, че

между него и хората ще се поведе борба, която Той обещал да се завърши победно за хората. Бог обещал, че от *семето на жената* ще

се роди в бъдните времена Спасител, Който ще смаже главата на змията, т.е. ще съкруши властта и могъществото на дявола и ще възвърне на хората загубеното райско блаженство. От тогава човеците с нетърпение започнали да очакват своя Спасител.

Ние знаем сега, че, когато се изпълнило времето, действително се родил на земята от Пречистата св. Дева Мария Спасителят на света, Божият Син Иисус Христос.

Господ определил наказание и за Адама и за Ева: Адам трябвало вече с пот на челото да изкарва хляба си, а Ева трябвало с болки да ражда децата си.

Изгонени от рая, Адам и Ева загубили блаженството си, започнали да страдат и били обречени на разни нещастия и смърт. От първите човеци грехът с всичките си гибелни последствия преминал върху тяхното потомство. Оттогава всички хора започнали да грешат и да умират.

Всички ние грешим подобно на Адама, като злоупотребяваме със свободната си воля и вършим онова, което е забранено от Бога. Грехът не се извършва изведнаж. Най-напред идва изкушението, т.е. желанието да извършим нещо, което не е угодно на Бога. Ако ние още в първия миг се противопоставим на изкусителните мисли, ще избегнем греха. Но, ако не се борим против тях, ще съгрешим. И грехът ще ни отдели от Бога. Адам и Ева съгрешили и били изгонени от рая. Също така и ние, ако съгрешаваме, не можем да бъдем с Бога, защото злото тогава ще живее в нас. Ако ние се чувствуваме нещастни, то се дължи на обстоятелството, че сме натрупали много грехове в душата

си и че сме се отдалечили от Бога. Единственият начин да се помирим пак с Бога е покаянието. Ако не упорстваме в греховете си, ако не търсим да се оправдаваме, а признаем вината си, милосърдният Бог ще ни прости. Ние трябва да съжаляваме от цялата си душа за извършеното от нас зло и със смирение да поискаме от Бога прошка за него. Милостивият Бог всякога прощава на грешниците, щом види, че те се каят. Защото Той съжалява грешниците и ги обича, но мрази греха и злото. Щом грешникът сам намрази греха и злото, възсъединява се с Бога. Ето едни от най-хубавите покайни молитви, които ние трябва да си казваме всеки ден:

„Го́споди Иису́се Христе́, Бо́же наш, поми́луй мя́, гре́шнаго“ и „Бо́же, ми́лостив бу́ди мне гре́шному.“ *(„Господи Иисусе Христе, Боже наш, помилвай (прости на) мене, грешния“ и „Боже, бъди милостив към мене грешния!“).*

КАИН И АВЕЛ

(Битие гл. 4)

За Адама и Ева след изгонването им из рая започнал труден живот. Те си спомняли със скръб за изгубеното блаженство и с нетърпение очаквали Спасителя, Който им бил обещан от Бога. Скоро започнали да им се раждат деца – синове и дъщери. Първият си син Ева нарекла Каин. Колкото повече растял, толкова повече Каин се проявявал като груб и недобър човек. Втория си син Ева нарекла Авел. Той бил кротък и благочестив. Адам и Ева му се радвали много.

Когато децата пораснали, започнали да работят. Каин обработвал земята, а Авел пасял стадата на баща си. Веднъж братята принесли Господу жертви, т.е. дар от това, което изкарвали с труда си. Каин принесъл и жертва плодове, а Авел – едно агне. Господ погледнал благосклонно на Авеля и на дара му, а на Каина и на неговия дар не погледнал

благосклонно. Защо така постъпил Бог? Защото Той видял, че Авел Му принесъл жертвата си с чисто сърце и с искрена любов, а Каин – със зло сърце и без любов. Като отхвърлил жертвата му, Бог искал да му покаже този негов недостатък. Но Каин не разбрал това. Той започнал да завижда на Авеля и да се гневи против него. Господ, като виждал тия лоши настроения в душата на Каина, поискал да го предпази от грях и затова му рекъл:

- Защо се огорчи? Ако постъпваш добре, няма защо да се опечаляваш. А ако постъпваш зле, внимавай – грехът е близко около тебе и те тегли към себе си. Но ти се бори с него и го побеждавай!

Каин обаче не послушал Господа. Той продължавал да завижда на брата си и скоро извършил страшен грях – повикал Авеля да отидат заедно на полето и там го нападнал и убил. Тъй убийството се появило преди естествената смърт.

И след тоя страшен грях Бог не оставил Каина. Той поискал да го предразположи към покаяние и затова го попитал:

- Каине, где е брат ти Авел? На това Каин отговорил:

- Не зная; нима съм пазач на брата си? Тогава Бог му рекъл:

- Какво направи? Гласът на братовата ти кръв вика от земята към Мене. И сега проклет да си от земята, която е отворила устата си да приеме братовата ти кръв от твоята ръка. Когато работиш земята, тя не ще ти дава вече силата си; ти ще бъдеш изгнаник и скитник по земята.

Като чул тия думи, Каин се уплашил. Обхванал го страх не толкова поради престъплението, което извършил, колкото поради опасението, че и него ще убият. Но Бог му направил знак на лицето, за да не го убива никой.

Каин отишъл в далечна страна и живял там със своята жена. На Адама и Ева се родил още един син, когото те нарекли Сит. Подир Сита, Адам и Ева имали още синове и дъщери. Също и на Каина и на Сита се родили деца. Тъй човешкият род се умножавал. Потомците на Каина живеели далеч от Бога и се стремели само към земно благополучие. Те били наречени синове човешки. Децата на Сита пък били благочестиви и се обръщали всякога за помощ към Бога. Затова те били наречени Синове Божии. Между потомците на Сита особено се отличил със своя свет живот Енох, който, поради верността си на Бога, бил взет жив на небето.

Първите човеци живели много години. Най-дълголетен измежду тях бил Матусал, който проживял на земята всичко 969 години. Дълголетието на първите човеци се обяснява както с това, че не е била още похабена човешката природа чрез наследяване недъзите на предшествениците, тъй и с обстоятелството, че девствената земя в изобилие раждала всичко необходимо за човеците, които живеели тогава все още съвсем близо до природата.

Жертвата на Каина и Авеля

Името на Каина е останало в историята като зловещ символ на братоубийство. До какво ужасно престъпление е стигнал Каин по пътя на завистта, омразата и гнева! Той започнал от малкото и стигнал до голямото. Първата му стъпка към греха било неговото лошо чувство към родния му брат, задето този последният имал предимства пред него. Това чувство се среща у много хора и се нарича *завист*. Ние трябва да се пазим от завистта, понеже тя може да ни подтикне към други още по-големи грехове. Ето Каин от завистта преминал към гнева, а от гнева – към убийството. Животът на човека е Божий дар. Никой няма право да отнема нито своя живот, нито живота на другите. Самоубийството и убийството са

големи грехове. Ако искаме да се запазим от убийство, трябва да пропъждаме завистта и гнева от сърцето си, да се стараем да обичаме ближните си, да им вършим добро и да се взираме не в техните грехове, а в своите недостатъци. Да се молим често така:

„Господи, дай ми да виждам своите прегрешения и да не осъждам брата си, защото си благословен во веки веков. Амин“.

ВСЕМИРНИЯТ ПОТОП. ДЕЦАТА НА НОЯ

(Битие гл. 6, 7, 8, 9)

Минало много време, откак Адам и Ева умрели. Човешкият род се умножил. Синовете Божии и синовете човешки живеели отначало отделно, но постепенно синовете Божии започнали да се женят за дъщерите човешки и да се поддават поради лошия им пример на разни грехове. Тъй всички хора взели да живеят порочен живот: забравили Бога, пакостели си един на друг и се грижели само за задоволяване нуждите на плътта си, като занемарили душата.

Когато греховете и беззаконията покрили цялата земя, Бог се разгневил на хората и решил да очисти земята от безбройните злодеяния, като изтреби грешниците и насели земята с нови по-добри хора.

Измежду всички покварени люде единствен Ной със своето семейство помнел Бога и Му служел вярно. Затова Бог го обичал. Ной имал трима сина: Сим, Хам и Яфет. Един ден Бог казал на Ноя:

- Земята се изпълни със злини. Аз ще залея земята с вода, и водният потоп ще изтреби всичко, което живее на земята. Ти си построй ковчег (кораб) и влез в него с цялото си семейство,

като вземеш със себе си от всички зверове: по 7 двойки от чистите и по 2 двойки от нечистите.[1]

Ной изпълнил Божията заповед. Когато ковчегът бил готов, праведният Божий избраник влязъл в него заедно с жена си, със синовете си и с жените им. Той взел, точно според Божията заповед, по 7 двойки от чистите и по 2 двойки от нечистите животни.

Щом Ной влязъл в ковчега, започнал да вали пороен дъжд, който не престанал 40 дни и 40 нощи. Вода покрила цялата земя, даже и най-високите планини. Всички хора, всички зверове и всички гадини погинали. Спасило се само онова, що било в ковчега, защото той плавал над водите. А те непрестанно се повдигали в продължение на 150 дни. Това ужасно наводнение се нарича „всемирен потоп“.

Най-сетне дъждът спрял и водата започнала постепенно да спада. Но дълго още никъде не се виждало да се показва суша, и Ноевият ковчег не можел никъде да спре. Когато изминали няколко месеца, Ной пуснал един гълъб от ковчега. Гълъбът хвръкнал, но скоро се върнал пак при Ноя, защото нямало де да кацне. След една неделя Ной пак го пуснал. Тоя път, връщайки се, гълъбът донесъл зелена маслинова вейка в клюна си. Маслината е знак на Божията милост. Ной разбрал по зелената маслинова вейка, че има вече зеленина по земята. След нови 7 дена Ной пак пуснал гълъба, и той вече не се върнал. Тогава Ной излязъл със семейството си от ковчега, пуснал на свобода всички зверове и се радвал, че вижда пак прекрасния Божий свят. Това Станало една година след започването на потопа. Земята като че погребала във водите своето нечестие. В тях тя измила своята греховна нечистота.

Ной побързал да принесе благодарствена и умилостивителна жертва на Господа. Бог приел жертвата му

и встъпил в *завет* (т.е. в договор) с него. Бог благословил Ноя и синовете му, дал им да владеят земята, позволил им да се хранят занапред не само с плодове, но и с месото на известни животни и дал обещание, че няма да има вече потоп на земята. Той потвърдил това, като посочил небесната дъга, която се появила над един облак по същото време.

Скоро след потопа злото пак се появило между хората. Ной започнал да обработва земята. Посадил лозе. То дало добър плод. Когато гроздовете узрели, Ной приготвил от тях питие. Той не знаел, че това питие може да опие човека и затова пил от него повечко. Опил се и легнал гол в шатрата си. Хам видял баща си гол и със зла насмешка разказал за това на братята си. Но Сим и Яфет отишли в шатрата на баща си и го покрили с дреха, като пристъпвали към него заднешком, за да не видят голотата му.

1 Чисти се наричали животните, които можело да се принасят в жертва на Бога.

Когато Ной се събудил и узнал какво се е случило, проклел Хама и предсказал, че неговите потомци ще станат роби на братовите му деца. А Сима и Яфета благословил. От потомството на Сима се родил Спасителят на света.

В Божиите очи непочтителното отношение към родителите и осмиването им е много голям грях. Колко много грижи полагат родителите за децата си, колко много любов и жертвеност проявяват те, докато ги видят пораснали. Добрите деца знаят това и обичат своите родители. От ден на ден децата растат и силите им се увеличават, а родителите стареят и силите им чезнат. Идва ден, когато родителите съвсем изнемощяват, разболяват се и стават неспособни да се грижат за себе си. Тогава децата са длъжни да се грижат за тях, да ги хранят, обличат, лекуват и гледат със същата любов, с каквато сами някога са били гледани от своите

родители.

Децата са длъжни освен това всякога да се молят Богу за своите родители и през живота им, и след смъртта им. Върху добрите деца почина благословението на родителите. А родителското благословение не е без значение. То утвърждава домовете и благополучието на признателните деца.

ВАВИЛОНСКОТО СТЪЛПОТВОРЕНИЕ. ПОЯВА НА ИДОЛОПОКЛОНСТВОТО

(Битие гл. 11)

След потопа хората скоро се размножили. Отначало те живеели заедно, недалече от Араратските планини (в сегашна Армения), дето бил спрял Ноевият ковчег. Всички се чувствували като едно племе и говорели един общ език. Но задружният им живот не траял дълго. Грехът пак се появил и започнал да разединява човеците. Злите дела и раздорите взели да се увеличават. Хората видели, че ще трябва да се разделят, толкоз повече, че мястото, на което живеели, им било тясно. Тогава потомците на Хама, върху които тегнело пророчеството на Ноя, че ще робуват на другите, поискали да се разпръснат и, подтиквани от гордост, придумали някои от Симовите и Яфетовите племена да започнат едно небогоугодно дело.

- Хайде, – рекли те, – да си съградим град и кула, висока до небето, и да си спечелим име (т.е. да се прославим), преди да се пръснем по лицето на цялата земя.

В този замисъл имало голяма дързост и гордост. Затова той не бил угоден на Бога. Освен това Бог не искал хората да се разединяват, а да живеят задружно. Бог не одобрил начинанието им. Най-добрите хора от Симовото потомство не

взели участие в това беззаконно и надменно дело. А другите бързо започнали да правят тухли и да градят кулата или стълпа (– оттам стълпотворение). Отначало градежът вървял успешно. Но Бог разорил нечестивото предприятие. Той смесил езиците на възгорделите се хора. Строителите престанали да се разбират помежду си. Тогава те изоставили постройката и се разпръснали по всички посоки на света. Започнатият и недовършен град бил наречен Вавилон, което значи *смешение*. Потомците на Яфета отишли на север и населили Европа. Хамовите потомци заели Африка и част от Азия. А потомците на Сима останали в Азия.

Като се разпръснали на разни страни, хората започнали полека-лека да забравят своето родство. Езиците им все повече и повече се отдалечавали един от друг. Това също много допринесло за окончателното отчуждаване на хората помежду им. По тоя начин произлезли разните народи. Всеки народ говорел свой отделен език.

Докато живеели заедно, хората имали и една вяра. Те почитали единия и истински Бог, Твореца на света и Промислителя на вселената. Тая вяра те получили по предание от своите знаменити прадеди, така наречените *патриарси* – Адам, Сит, Енох, Ной и др. Тия патриарси получавали разни заповеди и откровения от Самия Бог. Когато хората се разпръснали на всички посоки, започнали полека-лека да забравят преданията на патриарсите и вярата в истинския Бог. Вследствие на греховете си те станали неспособни да получават нови откровения от Бога, виждали в света много сили и тайнствени явления, които не могли да си обяснят и от които се страхували. Поради всичко това те започнали да боготворят разни природни стихии. Едни боготворели слънцето, луната и звездите, други – земята, морето, огъня, а трети – разни животни. Тъй, вместо Единия, Истински и Невидим Бог, хората взели да почитат много

лъжливи богове. Суеверните народи делили тия божества на добри и зли, в зависимост от това дали добро или зло очаквали да получат от тях. Скоро започнали да си правят видими изображения на тия божества от дърво, камък или метал. Тия изображения се наричат *кумири или идоли*. Народите се покланяли на тия идоли като на богове. Затова били наречени *идолопоклонци*. Идолопоклонците се наричат още и *езичници*, понеже произлезли от народите, които заговорили след Вавилонското стълпотворение на различни езици.

За да умилостивят боговете си, езичниците взели да им принасят жертви. Отначало те им принасяли в жертва разни животни, а по-късно – дори хора и при това често пъти собствените си деца. До такова безумие стигнали езичниците, след като се отдалечили от истинския Бог.

От историята на Вавилонското стълпотворение научаваме, че не всяко дело е угодно на Бога. Делата, които се вършат против Божията воля, с дързост и гордост, не могат да получат Божието одобрение. Затуй те и не успяват. Ние трябва да вършим всичко с Божието благословение и за слава Божия. А за да можем да постъпваме така, всякога трябва да имаме в душите си страх Божий и вяра в Бога. Иначе, загубим ли вярата в Бога, ние, щем не щем, ще станем идолопоклонци, защото ще почнем да се кланяме на неща и да живеем за неща, които не са Бог. За да не стане това, ние трябва да поддържаме връзката си с истинския Бог, като Му се молим редовно и изпълняваме Неговите свети заповеди.

АВРААМ

(Битие гл. 12, 13, 18, 19)

Скоро почти всички хора станали идолопоклонци. Само в

потомството на Сима се намирали още люде, които вярвали в единия истински Бог. Най-предан Богу измежду тях бил Авраам. Него Бог избрал да запази истинската вяра посред хората.

Авраам живеел в Халдейската земя, бил богат, притежавал много добитък, имал и много слуги. Нямал само деца, и това твърде го опечалявало. Веднъж Бог му се явил и му казал:

- Остави дома на своя баща и иди в земята, която Аз ще ти покажа! Аз ще произведа от тебе велик народ и ще те благословя и ще прославя твоето име.

Авраам бил тогава на 75 години. Той се подчинил на Бога, взел със себе си своята жена Сара, своя племенник Лот и всичките си слуги, подкарал стадата си и отишъл в Ханаанската земя, която Бог му бил посочил. Ти била много плодородна страна, но населението й било езическо. Тук Авраамовите стада още повече се умножили, тъй че Авраам и Лот трябвало да се разделят. Авраам останал в Ханаанската земя, а Лот се преселил в града Содом.

Господ се явявал няколко пъти на Авраама. Между другото при тия явявания Той му предрекъл, че от неговото потомство ще произлезе голям народ и ще се роди Спасителят, чрез Когото ще бъдат благословени всички земни народи. Веднаж Бог се явил на Авраама край един дъб във вид на трима пътници-Ангели, които видимо изобразявали тайната на *единия Бог, троичен по Лица*. Авраам помислил, че това са странници. Понеже обичал да приютява пътници в своя дом, той изтичал насреща им, поклонил им се до земята, поканил ги да се отбият у него и започнал да ги угощава най-богато. През време на обеда един от странниците казал:

- След една година Аз пак ще бъда у вас, и жена ти Сара ще

има син. Сара стояла в това време при входа на шатрата, слушала и се усмихнала.

- Аз ли ще имам тази утеха, след като остарях? – си рекла тя. Авраам бил тогава на 99, а тя на 90 години.

Но Господ рекъл на Авраама:

- Защо Сара се засмя? Защо не вярва, че може наистина да роди син? Има ли нещо мъчно за Господа?

На тръгване Господ открил на Авраама, че иска да унищожи градовете Содом и Гомора, задето жителите им тънели в най-страхотни грехове. Авраам се застъпил за тях и казал:

- Господи, ако се намерят там поне 50 праведника, нима не ще пожалиш всичко заради тях и ще погубиш праведните заедно с нечестивите?

- Не, казал Господ. – заради тези праведници Аз ще помилвам целия град.

Авраам попитал:

- Ами ако там има само 45 праведника?

- И заради тях ще помилвам града, – отговорил Господ. Авраам продължавал да намалява числото на праведниците и стигнал до 10. Бог обещал, че и заради 10 праведника ще пожали градовете.

Но уви, в тези нещастни градове не се намерили нито 10 праведника. Един единствен праведник там бил Лот, племенникът на Авраама. Затова Бог пратил двама ангели да погубят градовете. Лот ги приел в своя дом, когато те дошли в Содом. Тогава ангелите заповядали на Лота да напусне незабавно грешния град заедно със семейството си. Те предупредили никой да не се обръща назад. Лот избягал със

своите хора. През това време Содом и Гомора били унищожени със страшна градушка от огън и камъни, които се сипели от небето. Жената на Лота, привързана към земните богатства, които оставила в къщата си, се обърнала със съжаление назад, но била наказана за непослушението си, като мигновено се обърнала в солен стълп. Тъй Бог унищожил злото в беззаконните градове Содом и Гомора.

От този разказ ние научаваме колко гибелни са последствията от греховете, в които хората упорстват, без да мислят да се покаят за тях. Жителите на Содом и Гомора загубили всяка вяра в Бога и затънали в голямо нечестие. Те вършели необуздано най-гнусни грехове. Бог ги изтребил, понеже видял, че не са в състояние вече да се поправят, а могат само и околните народи да заразяват със своята поквара.

Бог бил готов само заради 10 праведника да пощади всички жители на покварените градове. Оттук се вижда колко е голяма силата на праведността в живота. Дето има праведници, там Бог често пъти отлага наказанието на грешниците. Ето, докато Лот живял сред нечестивците, Бог не ги наказвал. Щом Лот се отделил от тях, Бог ги посипал с огън и жупел от небето. Ние всички трябва да се стремим към праведност в живота си.

АВРААМ И ИСААК

(Битие гл. 17, 21, 22)

Бог откривал волята Си на Авраама, като му се явявал и разговарял с него. При петото Си явяване Бог му заповядал да бъде обрязвано на осмия ден след раждането всяко новородено дете от мъжки пол в знак на вечен съюз с Бога. Оттогава се установил обрядът *обрязване* в еврейския народ.

Минала една година, откак Авраам получил от Бога обещанието, че ще му се роди син. И ето, когато той бил тъкмо на 100 години, а жена му Сара на 91 година, добил им се син, когото те нарекли Исаак.

Авраам бил много радостен. Той обичал сина си повече от всичко на света, Но неочаквано за щастливия баща дошло голямо изпитание. Когато Исаак бил на 12 години, Господ се явил на Авраама и му рекъл:

- Вземи Исаака и Ми го принеси в жертва на планината, която Аз ще ти покажа.

За Авраама това било много тежко. Той обичал силно своето дете. Но той имал същевременно и пълна вяра в Бога, Когото също всепредано обичал. Като знаел, че Господ няма да поиска никога нищо лошо, Авраам Го послушал. Рано сутринта насякъл дърва, натоварил ги на едно магаренце, взел със себе си двама слуги и Исаака и тръгнал към земята Мория. Два дни пътували те. Настъпил третият ден. Сърцето на Авраама през всичкото това време се късало от болка. Той гледал, как безгрижно припка пред него послушното му

момченце и страдал ужасно пред мисълта, че ще трябва по Божия заповед да го принесе в жертва. Най-сетне Авраам стигнал планината, на която било определено да се извърши жертвоприношението. В полите на планината той оставил слугите и магаренцето, дал на Исаака да носи дървата, а сам понесъл огън и нож, и двамата тръгнали нагоре. По пътя Исаак запитал:

- Татко, ето огъня и дървата, а где е агнето, което ще принесеш в жертва?

- Бог ще Си предвиди, синко, агне за жертва, – отговорил Авраам.

Когато пристигнали, Авраам издигнал жертвеник, струпал върху него дървата, свързал Исаака и го поставил на жертвеника. Исаак не се противил. Авраам взел ножа и вдигнал ръка. Но в тоя миг внезапно чул от небето глас:

- Аврааме, не вдигай ръка върху момчето и не му прави нищо! Защото сега познах, че се боиш от Бога и не пожали едничкия си син за Мене.

Авраам отпуснал ръката си. Като се обърнал, той видял един овен, който си бил заплел рогата в храсталака. Авраам го взел и го принесъл в жертва вместо сина си Исаака.

Господ благословил Авраама заради необикновената му вяра и любов към Него и му обещал, че от него ще произлезе голям народ, а също така и Спасителят на света.

Защо ли Господ поискал такава тежка жертва от Авраама? Той, разбира се, знаел и без нея как всепредано Авраам Го обича. Бог искал чрез всичко това да покаже на другите хора любовта на Авраама, която иначе – без изпитанието – би останала скрита в сърцето му и не би могла да ни поучи как сме длъжни и ние да обичаме Господа. Освен това жертвоприношението на Исаака изобразявало пророчески жертвата на Иисуса Христа на

Голгота. Нашият Спасител е Син Божий. Него Небеснят Отец отдал на страдания и принесъл в жертва за спасението на грешния свят. Такова пророческо изобразяване на някое събитие, което има да се случи в бъдеще, се нарича предизобразяване или *предобраз*. И тъй, Исаак е предобраз на Иисуса Христа. Този предобраз е бил нужен, за да се подготви светът да разбере великата любов на Бога Отца към грешниците, за спасението на които Бог е отдал Своя Единороден Син. Този предобраз е бил нужен още, за да се внуши на вярващите, че Божият Син ще се яви в света не

като велик цар, а като страдалец. И сега, когато четем разказа за това как Авраам бил готов да жертва сина си Исаака, ние по-лесно можем да разберем любовта на Господа към нас и Неговата велика жертва за нашето спасение.

ЖЕНИТБАТА НА ИСААКА

(Битие гл. 23 и 24)

Бог се е явявал осем пъти на Авраама през живота му. Заради своята преданост на волята Божия и заради своята необикновена вяра в Бога Авраам с право е наречен *баща на вярващите*. Той е видял чрез жертвоприношението на Исаака тайнственото изкупително дело на Христа и се е зарадвал (Йоан 8:56).

Майката на Исаака, Сара, умряла на 127 години. Исаак растял все тъй послушен, какъвто бил в детинството си. Когато станал на 40 години, баща му замислил да го ожени, но не за хананеянка, защото всички хананейци били идолопоклонци. Послушният Исаак се покорил на баща си и оставил той да му избере жена. Авраам повикал своя най-стар и най- верен слуга и му рекъл:

- Закълни ми се, че няма да вземеш за сина ми жена от хананейките, но че ще отидеш в моята родина (т.е. в Месопотамия) и оттам ще вземеш жена за моя син Исаака!

Слугата се заклел и веднага се отправил на път. В Месопотамия, гдето живеели Симовите потомци, все още имало благочестиви хора, които познавали истинския Бог. Слугата на Авраама взел разни скъпи подаръци за невестата и домашните й и след дълго пътешествие стигнал най-сетне в града Харан, дето живеел Авраамовият брат Нахор. Като се приближил до града, старият слуга се спрял с камилите си при кладенеца и се обърнал към Бога с молитва Той Сам да

му покаже невеста за Исаака.

„Боже на моя господар Авраама, рекъл той, прати днес насреща ми оная. която търся. Нека момата, която на моята молба да пия – ми каже: „Пий, и аз ще дам и на камилите ти да пият“, – нека тя да бъде оная, която си отредил за твоя раб Исаака!“

Още не свършил молитвата си, и ето, задала се със стомна на рамо една прекрасна девойка, която си наляла вода от кладенеца и тръгнала нагоре. Авраамовият слуга й казал:

- Дай ми. да пия малко вода от стомната ти!

- Пий, господине! – рекла тя и свалила веднага стомната от рамото си. Когато той утолил жаждата си, девойката казала:

- Аз ще вадя вода и за камилите ти, докато се напият.

И тя започнала да вади вода и да я сипва в поилото за камилите. Когато камилите се напили, човекът подарил на девойката една златна обеца и две гривни от чисто злато и я запитал:

- Чия дъщеря си? Кажи ми, има ли в бащиния ти дом място за пренощуване?

Девойката отговорила, че е дъщеря на Ватуила, син на Нахора, и че у тях имало много място за нощуване. Слугата разбрал, че тя е племенница на Авраама от брата му Нахора. Затова паднал на колене и благодарил на Бога, гдето тъй бързо изпълнил молитвата му. Ревека

- тъй се казвала девойката – като узнала, че непознатият е слуга на Авраама, се затекла у дома си и разказала това. Брат й Лаван веднага изтичал до извора и казал на Авраамовия

слуга:

- Влез, благословений от Господа; защо стоиш вън? Аз приготвих за тебе къщата, както и място за камилите.

Тогава Авраамовият слуга отишъл в къщата. Лаван разседлал камилите, дал им храна и донесъл вода, за да се умият нозете на госта. След това сложили трапеза. Но гостът рекъл:

- Няма да ям, докле не кажа за какво съм дошъл.

Тогава той разказал подробно, че е слуга на Авраама, че е пратен да намери невеста на Исаака и че Господ по молитвата му посочил за невеста Ревека.

- Сега кажете ми, завършил той, ще сторите ли милост и правда на моя господар, или не?

Лаван и Ватуил отговорили: От Господа дойде това нещо; ние не можем да ти ние не можем да ти противоречим. Ето, Ревека е пред

Вземи я и върви! Нека бъде тя жена на Исаака, както е рекъл Бог.

Авраамовият слуга, като чул тия думи, се поклонил на Бога дò-земи, извадил златните и сребърните неща и скъпи дрехи, та ги дал на Ревека, па обдарил със скъпи дарове и брата, и майка й. На другия ден слугата помолил да ги пуснат да си вървят. Домашните на Ревека взели да го молят да остане поне още 10 дена, но той отговорил:

— Не ме задържайте, защото Господ насочи към сполука пътя ми! Родителите повикали Ревека и я запитали дали е съгласна да замине с тоя човек. Тя рекла, че е съгласна. Тогава родителите й я благословили и я изпратили в далечния й път. Когато пътниците стигнали Ханаан и се приближили до шатрите на Авраама, Исаак ги срещнал с

голяма радост. Тъй Ревека станала жена на Исаака.

От този библейски разказ виждаме, как всичко се нарежда благополучно, когато се върши с вяра в Божия промисъл и с точно изпълнение на Божиите заповеди. Авраам се боял да сроди сина си с нечестивите хананейци. Затова си довел снаха чак от Месопотамия. Неговият верен и богобоязлив слуга с молитва към Бога поискал да му бъде оказана помощ в това важно дело – избиране невеста за Исаака. И понеже се помолил с пълна вяра, получил от небето бърз отговор на молитвата си и изпълнил със сполука възложената му задача. И ние трябва да предприемаме важните дела в живота си с молитва, като се съобразяваме във всичките си постъпки с Божиите заповеди. Тогава Божието благословение ще почива над всички наши дела. Тогава чрез събитията в живота ни Бог ще ни открива благата Си воля. А каквото стане по Божия воля, е все добро.

ИАКОВ

(Битие гл. 25, 26, 27, 28 и 33)

Авраам умрял на 175 години и бил погребан при жена си Сара. След неговата смърт Исаак получил в наследство голямо богатство и славно име. Бог и нему повторил обещанието, че от рода му ще произлезе великият Потомък – Спасителят на света (Бит. 26:4). Подобно на Авраама, и Исаак бил верен и послушен на Бога. Затова Бог на Авраама бил Бог и на Исаака.

Но и в неговия живот, както в живота на Авраама, имало изпитания. Изминали цели двадесет години след женитбата му с Ревека, а все още нямал деца. Най-сетне му се родили два близнака: Исав и Иаков. Първороден бил Исав. Когато пораснал, той обичал да ходи по лов, а Иаков си стоял повече в къщи и се отличавал със своята кротост.

Веднъж Исав се върнал гладен от лов, а Иаков тъкмо се готвел да си хапне от лещеното ястие, което си бил сварил. Исав го помолил да му даде от своята гозба. Но Иаков казал:

- Отстъпи ми срещу това първородството си, аз да бъда пръв! Иаков искал да получи първородството, за да се отнасят към него благословенията, с които Бог благословил Авраама. Исав не се интересувал много от духовни неща. Понеже бил много гладен, той рекъл:

- Ето, умирам от глад; защо ми е това първородство?

Иаков поискал от Исава с клетва да му отстъпи първородството си. Исав направил това. Ревека, която обичала повече Иакова заради кротостта и послушанието му, се радвала много за случилото се. Исаак пък не знаел нищо.

Когато остарял, Исаак загубил зрението си. Чувствувайки, че скоро ще умре, той поискал да благослови Исава като първороден и му рекъл:

- Иди на полето и улови ми дивеч, сготви ми ястие, каквото обичам, и ми донеси да ям, за да те благослови душата ми преди да умра!

Ревека чула тия думи и, когато Исав отишъл на полето, тя рекла на по-малкия си син:

- Сине мой, иди при стадото и ми донеси оттам две млади ярета. Аз ще сготвя от тях на баща ти ястие, каквото той обича, а ти ще занесеш на баща си и той ще яде и ще те благослови преди смъртта си.

Иаков изпълнил заповедта. Майка му приготвила хубаво ядене и уговорила Иакова да влезе в шатрата при баща си и да получи от него благословение. Вината за тази измама тя приела върху себе си. Понеже Исав бил космат, а Иаков

гладък, то Ревека сложила на ръцете на любимия си син и на шията му кожи от закланите козлета и му надянала Исавовата дреха. Исаак не разбрал измамата, прегърнал и целунал Иакова и изрекъл над него следното благословение:

- Да ти даде Господ от небесната роса и от тлъстината на земята изобилие на жито и вино! Народи да ти слугуват и племена да ти се покланят! Които те кълнат, да бъдат проклети, а които те благославят, да бъдат благословени!

Щом Иаков излязъл от шатрата на баща си, ето дошъл и Исав от лов. Той приготвил ястие и влязъл при баща си за благословение. Исаак се разтреперил от вълнение; той разбрал, че е измамен. Но понеже бил изказал вече своето благословение не от себе си, а по внушение Божие, разбрал, че Бог е пожелал върху Иакова да се излеят благословиите, които по право принадлежали на първородния. На Исава той дал по-малко благословение.

От тоя ден Исав намразил брата си и дълго не можел да му прости. Той решил да убие Иакова, щом Исаак умре. Но Ревека, за да предотврати надвисналото нещастие над техния дом, убедила Исаака да пусне Иакова да иде в Месопотамия при брата й Лавана, за да си вземе невеста оттам. Исаак отпуснал сина си, като за втори път го благословил като първороден син. Иаков заминал и много години не се връщал у дома си.

На път за Месопотамия той трябвало веднъж да нощува на полето. И ето, като заспал, видял сън: една стълба била изправена на земята, а върхът й стигал до небето, и ангели Божии се качвали и слизали по нея. На самия й връх пък стоял Сам Господ. Той казал на Иакова:

- Аз съм Бог на Авраама и Бог на Исаака. Не се бой! Аз съм с тебе и ще те запазя навред, където и да отидеш и ще те върна

пак в тая земя, защото няма да те оставя, докле не изпълня онова, което съм ти казал. Потомството ти ще бъде като земния пясък; и ще бъдат благословени в тебе и в твоето семе всички земни племена!

Този сън ободрил Иакова. Той смело тръгнал напред, като се надявал на Божията помощ. При това той обещал, че ще отделя за Господа десетата част от богатството, което ще придобие.

Господ изпълнил Своето обещание. Двадесет години Иаков прекарал в Месопотамия при вуйчо си Лавана. Там той се оженил. И понеже бил богобоязлив и праведен, Бог се грижел всякога за него и във всичко му помагал. С Божията помощ Иаков благополучно минал много опасности, забогатял и най-сетне решил да се върне в родната си Ханаанска земя. Взел семейството си, подкарал стадата си и тръгнал. По пътя той все се молел на Бога да смекчи сърцето на брата му при срещата. В знак на помирение Иаков изпратил с бързоходци богати подаръци на Исава, за да го умилостиви. Трогателна била срещата на двамата братя. Като се видели, те се затекли един към друг, прегърнали се, целунали се и дълго плакали двамата. Бог благословил братята и продължавал във всичко да им помага и да се грижи за тях.

Постъпката на Исава, който за една паница леща продал първородството си, трябва да ни служи като пример да не продаваме и ние своите духовни ценности за временни и земни облаги. Иначе, подобно на Исава, ние ще загубим благословението Божие.

Забележителен е и сънят на Иакова. В светата Православна църква този сън често се споменава, тъй като той е бил особен, пророчески сън. Стълбата предизобразявала Пресвета Богородица. Тя е била като че ли стълба, по която

се е спуснал при нас от небето Сам Господ нашият Спасител Иисус Христос. Затова разказът за Иакововия сън се чете в църквата на вечернята срещу Богородични празници.

ЖИВОТЪТ НА ЙОСИФА И НЕГОВИТЕ БРАТЯ

(Битие гл. 37 – 41)

Иаков имал 12 сина. Измежду всички той най-много бил привързан към Йосифа заради неговата кротост, доброта и послушност. Затова поръчал да бъде ушита на Йосифа една много красива пъстра дрешка. Това озлобило по-старите братя. Те завиждали на Йосифа, загдето баща им го обичал повече от тях.

Веднаж Йосиф видял чуден сън и го разказал на братята си.

- Видях, казал той, че връзваме снопи сред полето. Моят сноп се вдигна и се изправи.

А вашите снопи се наредиха наоколо и му се поклониха.

Братята се разсърдили и му рекли:

- Нима ти ще царуваш над нас и ще ни владееш?

Йосиф видял и друг подобен сън – че слънцето, месецът и единадесет звезди му се поклонили и го разказал на домашните си. Този път и баща му го посмъмрил, като рекъл:

- Какъв е тоя сън? Нима аз и майка ти и братята ти ще дойдем и ще ти се поклоним до-земи?

Завистта на братята преминала в омраза. Те решили да погубят Йосифа и чакали само удобен случай. Веднаж Йосифовите братя отишли надалеч със своите стада. Иаков, като не получавал дълго време известие за тях, започнал да се безпокои и казал на Йосифа:

- Иди, виж братята ти здрави ли са и стадото цяло ли е и ми донеси отговор. Йосиф отишъл. Когато наближил до братята си, те го забелязали отдалеч и казали:

- Ето, съновидецът иде! Хайде сега да го убием и да го хвърлим в някой ров, па да кажем, че го е изял лют звяр! Тогава да видим какво ще излезе от сънищата му.

Най-старият от братята, Рувим, не се съгласил на това и рекъл:

- Не проливайте братска кръв! Хвърлете го по-добре в ямата, що е в пустинята! (Рувим мислел през нощта тайно да извади оттам Йосифа и да го спаси). Братята се съгласили и хвърлили Йосифа в ямата, като му съблекли пъстрата дреха. В това време се задал керван, който пътувал за Египет. Един от братята, Иуда, рекъл:

- Каква полза, ако убием брата си? Хайде да го продадем на тия хора!

Братята го послушали и продали Йосифа за 20 сребърника. Керванджиите завели Йосифа в Египет.

Рувим не бил в това време при братята си. Когато се върнал и разбрал, че Йосиф е продаден като роб на египетски търговци, той раздрал от скръб дрехата си и извикал:

- Момчето го няма; къде ще се дяна аз сега!

Братята се постарали да го успокоят. Те се сговорили да излъжат баща си по следния начин: заклали един козел, напръскали с кръвта му Йосифовата пъстра дрешка и я пратили на баща си с известието: „Намерихме това; виж, дали тая дреха не е на сина ти Йосифа!“ Иаков веднага познал Йосифовата дреха и извикал:

- Да, това е дрехата на сина ми; лют звяр го е изял! От скръб

Иаков раздрал дрехата си.

Препасал кръста си с вретище и дълго оплаквал с безутешни сълзи своя най-любим син.

Между това търговците завели Йосифа в Египет и го продали на Потифара, велможа на египетския цар. Потифар направил Йосифа слуга в своя дом. Но скоро той видял колко кротък, честен и трудолюбив е Йосиф и го поставил да управлява цялото му имущество и целия му дом. За нещастие жената на Потифара била зла и безчестна. Тя искала да вкара Йосифа в грях. Но чистият и богобоязлив момък не се съгласил. Тогава тя казала на мъжа си, че Йосиф искал уж да посегне върху честта й. Потифар кипнал от гняв и хвърлил Йосифа в тъмница.

Но Господ не оставил целомъдрения момък и в тъмницата. Началникът на затвора скоро обикнал невинния затворник за неговата честност и го облякъл във всичкото си доверие. Предал в ръцете му всички затворници и предоставил той да им разпределя работата. Господ бил всякога с Йосифа и благославял всичките му дела, тъй че каквото и да направел Йосиф, излизало все благополучно.

Веднъж довели в тъмницата двама нови затворника: единият бил главен виночерпец на царя, а другият – главен царски хлебар. Те се били провинили с нещо пред фараона[2] и фараонът ги осъдил на строг тъмничен затвор.

Веднъж Йосиф забелязал, че тия фараонови служители били смутени от нещо. В състраданието си той поискал да ги утеши и ги запитал:

- Защо днес лицата ви са тъжни? Те му отговорили:

- Видяхме сънища, а няма кой да ни ги изтълкува.

- Разкажете ги на мене! – казал Йосиф. – Не знаете ли, че тълкуванията се дават от Бога?

Тогава главният виночерпец казал:

- Сънувах, че пред мене има една лоза. На лозата имаше три пръчки. Тя се разви, цъфна и завърза грозде, което узря. Аз държах фараоновата чаша в ръцете си. Взех един грозд, изстисках го в чашата на фараона и му я подадох.

Йосиф, по внушение Божие, му казал, че трите пръчки означават три дена, че след три дена виночерпецът ще бъде освободен от затвора и че ще получи своята предишна длъжност. Йосиф помолил виночерпеца да издействува от фараона и за него освобождение.

Тогава и хлебарят разказал съня си:

- Сънувах, че има на главата ми три кошници. В горната кошница имаше всякакви ястия за фараона, и птиците небесни ги кълвяха.

Йосиф казал:

- Ето тълкуването на съня: трите кошници са три дни. След три дни фараонът ще ти вземе главата и ще те обеси на дърво, а птиците небесни ще кълват плътта ти.

Всичко така се случило, както предсказал Йосиф. Но виночерпецът, след като получил предишната си служба, забравил Йосифа и не му помогнал. Тъй Йосиф останал още две цели години в тъмницата.

Веднъж фараонът сънувал, че стои на брега на реката Нил. И ето, излезли от реката седем тлъсти крави. Подир тях излезли от реката седем мършави крави. Мършавите крави изяли тлъстите, но пак останали мършави. Фараонът се събудил и се замислил над тоя странен сън. Когато пак

заспал, присънило му се, че от едно стъбло израснали седем пълни класа. След тях излезли седем празни класа, които погълнали седемте пълни класа. Египетският цар разбрал, че тия два съня имат някакво особено значение, но не бил в състояние да отгатне какво означават те. На сутринта той повикал всички египетски мъдреци. Ала никой не можал да разгадае смисъла на сънищата. Тогава виночерпецът разказал на царя, че в тъмницата има един млад евреин, който изтълкувал вярно неговия сън и съня на хлебаря. Фараонът заповядал да бъде доведен Йосиф от затвора. Когато Йосиф дошъл, царят му разказал сънищата си.

- Сънят на фараона е един и същ, – рекъл Йосиф. – Бог е възвестил на фараона какво е намислил да прави. Седемте тлъсти крави и седемте пълни класа са седем години, през които ще има голямо плодородие и изобилие по цялата египетска земя. А седемте мършави крави и седемте празни класа означават седем гладни години, през които страшна суша ще изтощи земята. Затова нека царят си намери един разумен и мъдър човек и го постави над египетската земя, за да уреди събирането на петата част от всички произведения на земята като запас за седемте гладни години.

Тълкуването на сънищата и разумният съвет на Йосифа толкова се харесали на фараона, че той рекъл:

- Ще намерим ли такъв човек като Йосифа, у когото да има Дух Божий?

И царят поставил Йосиф за главен началник над цялата египетска земя като втори след себе си, заръчал му да събира запаси през плодородните години за годините на глада, подарил му своя пръстен, облякъл го в скъпи дрехи, окачил на врата му златна верижка и го оженил за знатна египтянка. Тъй Йосиф започнал да началствува над цялата египетска земя. Тогава той бил на 30 години.

2 Фараони се наричат египетските царе.

ЖИВОТЪТ НА ЙОСИФА И НЕГОВИТЕ БРАТЯ

(продължение)

(Битие гл. 42 – 49)

Всичко предсказано от Йосиф се сбъднало. Заредили се години на необикновено плодородие. Йосиф натрупал огромни запаси от храни, които били добре запазени. След седемте плодородни години настъпили години на суша и глад.. Тогава Йосиф отворил житниците и започнал да продава храна на египтяните. Гладът се разпространил и над съседните на Египет страни. Отвред започнали да идват чужденци, за да си купуват жито от Йосифа.

Глад настъпил и в Ханаанската земя. Иаков и синовете му започнали да чувствуват недоимък. Като чул, че в Египет имало много храни, Иаков изпратил там синовете си да купят жито. При себе си той оставил само Вениамина, най-малкия си син, когото подир Йосифа обичал най-много.

Всички хора, идващи в Египет от чужди страни, трябвало да се явяват при самия Йосиф. Йосифовите братя били доведени при него и му се поклонили до земята. Йосиф веднага ги познал и се зарадвал, че може да получи сведения за своя баща. Но братята не познали Йосифа. След толкова дълги години Йосиф се бил много изменил. Па и кой от простичките ханаански овчари можел да допусне, че техният брат, продаден в робство, може да бъде сега такъв велик началник, пръв след фараона? При това Йосиф говорел по египетски.

Йосиф забелязал, че братята не го познали и поискал да ги изпита дали те са станали по-добри. Той ги запитал чрез преводач, като съвършено непознати хора, откъде са дошли.

- От Ханаанската земя, за да купим храна – отговорили те.

- Вие сте съгледвачи, дошли сте да огледате слабите места на тая земя, за да ни нападнете, – рекъл им той сърдито.

- Не, господарю, рабите ти дойдоха да купят храна, – казали те уплашено. – Ние всички сме деца на един човек. Честни хора сме. Твоите раби не са били никога съгледвачи.

И за да го уверят в това, те започнали да му разказват историята си, че били дванадесет братя, че имали стар баща в Ханаанската земя, че най-малкият им брат останал при баща си, и че един се изгубил.

- Да, от всичко се вижда, че вие сте съгледвачи, – казал пак Йосиф. – Но аз ще узная това ето как. Ако вие сте честни хора, нека един от вас остане тук под стража, като заложник, а вие идете, закарайте храната на вашите семейства и пак елате, като ми доведете най-малкия си брат. Тогава ще се оправдаят вашите думи. Иначе не се явявайте пред очите ми!

Братята мислели, че той не знае техния език, и започнали да говорят помежду си: „Това ни е наказание за греха против нашия брат. Ние видяхме страданието на душата му, когато той ни молеше да не го продаваме за роб, ала го не послушахме. Затова ни постигна тая беда.“ Рувим казал на това: „Не ви ли думах: не грешете против детето? Но вие не послушахте. Ето сега кръвта му се дири от нас.“

Като чул тайния им разговор и видял уплашените им лица, Йосиф се разчувствувал, оттеглил се в стаята си и заплакал. После се върнал при тях пак така строг и неумолим, вързал Симеона, един от братята, пред очите им, а останалите пуснал да си идат със закупените храни. Но преди това той бил заръчал тайно да поставят среброто им, с което те платили храните, всекиму в чувала. Те натоварили житото на

ослите си и потеглили.

Като се върнали, Йосифовите братя разказали на баща си всичко, което се случило с тях, – как господарят на оная страна ги сметнал за съгледвачи, как задържал Симеона и как искал да му доведат и най-малкия брат – Вениамина. Когато изсипвали житото от чувалите си, те с учудване забелязали, че на дъното на всеки чувал бил възелът със среброто, с което те уж заплатили храната. Иаков се уплашил и извикал:

- Оставихте ме без деца: Йосифа няма, Симеона няма, а искате и Вениамина да вземете.

Рувим казал на баща си:

- Убий двамата ми сина, ако ти не доведа Вениамина! Дай го в моите ръце! Аз ще ти го върна.

Но Иаков, боейки се да не би да изгуби и последното си любимо чедо, не се съгласявал да го пусне.

Минала цяла година. Гладът в Ханаанската земя се усилвал. Когато били изядени храните, донесени от Египет, Иаков казал на синовете си:

- Идете пак и купете малко жито!

Но братята не се съгласявали да тръгнат без Вениамина. Тогава Иаков в изблик на голяма скръб рекъл:

- Защо ми сторихте такова зло, като казахте на оня човек, че имате още един брат?

- Но той ни разпитваше за рода ни и думаше: Жив ли е още баща ви? Имате ли друг брат? И ние му отговорихме на тия запитвания. Можехме ли да знаем, че ще ни каже: доведете брата си?

Най-сетне Иуда се изправил пред баща си и му рекъл:

- Пусни момчето с мене! Аз отговарям за него! От моите ръце ще го искаш. Ако ти го

не доведа, ще остана виноват пред тебе през всички дни на живота си.

Нямало какво да се прави. Иаков се съгласил и им рекъл:

- Вземете със себе си плодове от нашата земя и занесете подарък на оня човек малко балсам и малко мед, смирна, фъстъци и миндали! Вземете и друго сребро в ръцете си. А среброто, което намерихте в чувалите си, предайте обратно! Може да е станало грешка. Вземете и вашия брат Вениамина! А Всемогъщият Бог да ви даде да намерите милост пред оня човек! Пък аз, ако трябва вече да остана без деца, нека остана без деца!

Братята тръгнали на път. Когато дошли в Египет и се явили пред Йосифа, Йосиф видял между тях и Вениамина и заповядал да ги заведат у дома му. Братята се изплашили. Те помислили, че ще ги вземат в робство и се обърнали към Йосифовия домакин, та му рекли, че те връщат онова сребро, с което заплатили първия път храната и което намерили в чувалите си, и че сега донесли и друго сребро, за да купят още жито. Домакинът им рекъл:

- Бъдете спокойни, не се бойте! Вашият Бог е турил това имане в чувалите ви.

Среброто ви аз получих.

И довел той Симеона при тях. Те трябвало да обядват в Йосифовия дом. След като масата била сложена, влязъл Йосиф. Иакововите синове му поднесли подаръците и му се

поклонили до земята. Тъй се изпълнили Йосифовите пророчески сънища. Йосиф ласкаво ги запитал:

- Здрав ли е вашият стар баща?

- Здрав е твоят раб, нашият баща, – отговорили те и му се поклонили до земята. Йосиф погледнал Вениамина, когото много обичал, и запитал:

- Тоя ли е най-малкият ви брат? Да бъде милостта Божия с тебе, сине мой.

В сърцето на Йосиф силно се разпалила любовта му към Вениамина. Той не можел да се удържи, бързо излязъл от стаята и се оттеглил във вътрешните си покои, дето дълго плакал. Когато се поуспокоил, явил се пак при гостите си и заповядал да подават ядене. Братята се поразили, че били наредени, по заповед на Йосифа, по старшинство и че на Вениамина било оказано особено внимание. Те яли и пили до насита. А Йосиф все още не им се откривал.

Той заповядал да напълнят чувалите на братята му с храна и пак да поставят в тях среброто, с което те платили храната, а в чувала на Вениамина да поставят, освен среброто, още и сребърната чаша, от която Йосиф пил. На следващия ден братята си тръгнали радостни назад. Но щом излезли от града, домакинът на Йосифа ги настигнал и се нахвърлил срещу тях с обвинението, че те откраднали сребърната чаша на господаря му. Братята, знаейки, че не са извършили никаква кражба, рекли:

- Защо нашият господар говори такива думи? Не, твоите раби няма да сторят такова нещо. Ето и среброто, което бяхме намерили в чувалите си, върнахме назад; та как ще откраднем от дома на господаря ни сребро или злато? У когото от рабите ти се намери чашата, нему смърт, а ние ще бъдем роби на

нашия господар!

Претърсили чувалите и чашата се намерила в чувала на Вениамина. Иакововите синове изпаднали в ужас. Те не разбирали как се е случило с тях това нещастие, и се върнали с наведени глави назад.

- Какво направихте? – строго ги запитал Йосиф. Те паднали ничком пред него, а Иуда рекъл:

- Какво да кажем на нашия господар? С какво да се оправдаем? Бог ни наказва. Ето ние сме роби на нашия господар!

Йосиф рекъл:

- Не, роб ще ми бъде само оня, в чиито ръце се намери чашата! А вие си идете смиром при баща си.

Тогава Иуда се изправил пред него и рекъл:

- Ако аз се върна у дома без момчето, то баща ни ще умре от скръб. Аз се наех да

отговарям пред баща си за Вениамина. И тъй, нека аз остана вместо него роб на господаря си. А момчето нека върви с братята си!

Йосиф се разчувствувал. Той направил всичко това. за да изпита братята си дали са се поправили. И сега видял, че те са готови вече да страдат един за друг, само да не опечаляват баща си. Любовта в сърцето му напряла с всичка сила. Той не можал повече да се удържи и заплакал с висок глас, като казал на техния език:

- Аз съм Йосиф, вашият брат! Жив ли е още баща ми?

Но братята му били страшно смутени и мълчали. Йосиф продължил:

- Приближете се до мене! Вие ме продадохте за роб в Египет. Но сега не скърбете за това! Бог ме изпрати пред вас, за да запазя живота ви от гладна смърт. Кажете на моя баща за всичката моя слава в Египет и го доведете тук! Защото тази е втора година, откак е глад по земята. Остават още пет години, в които поради сушата не ще се ни оре, ни жъне.

След всичко това той прегърнал със сълзи Вениамина и плачейки, прегръщал и целувал всичките си братя по ред.

Дошла до фараона новината, че Йосифовите братя били пристигнали в Египет. Царят се зарадвал много, защото обичал Йосифа. Той заповядал да бъдат докарани с почести бащата на Йосифа, братята му и семействата им.

Когато братята на Йосифа пристигнали в Ханаанската земя и разказали на баща си всичко, което им се случило и как намерили Йосифа, Иаков отпърво не повярвал. Но когато видял царските колесници, които фараонът пратил за преселването им в Египет, от радост той се развълнувал силно и извикал:

- Стига ми това! Син ми Йосиф е още жив! Ще отида и ще го видя преди да умра!

Иаков се преселил в Египет с цялото си домочадие, след като получил от Бога указание и благословение за това. Преди да умре, той благословил всичките си дванадесет сина поотделно, като изказал пророчество, че от потомците на Иуда ще произлезе Спасителят на света.

След смъртта на Иакова синовете му започнали да се опасяват, че Йосиф може да им отмъсти за злото, което те му направили. Затова те отишли при него, паднали пред лицето му и казали:

- Ето, ние сме твои роби. Йосиф им отговорил:

- Не бойте се от мене, понеже аз се страхувам от Бога!

С това той искал да каже, че ония хора, които имат страх Божий в сърцето си, не са страшни за ближните си, защото страхът Божий не им позволява да причиняват на другите зло.

Йосиф умрял на 110 години, след като видял внуци и правнуци и се наситил на дълъг живот.

Историята на Йосифа ни разкрива истината, че Божият промисъл обръща в добро и злото, което ни сполетява в живота. Затова ние трябва и в нещастието да бъдем търпеливи, като знаем, че краят на търпеливите е винаги свързан с голяма награда.

Освен това, историята на Йосифа е предобраз на живота и невинните страдания на Иисуса Христа. Нашият Спасител също така бил предаден на смърт от завист, но за Своята кротост и послушание към Бога се издигнал от унизеното Си състояние и станал Цар на земята и на небето и Спасител на всички хора.

МНОГОТЪРПЕЛИВИЯТ ИОВ

(Кн. Иов гл. 1 – 42).

В дълбока древност в Аравия живял един знаменит мъж на име Иов. Той бил праведен, богобоязлив, знатен и богат. Притежавал много имот и големи стада едър и дребен добитък. Докато много други хора около него се покланяли на разни идоли, той почитал невидимия Бог. Заради неговото благочестие Господ го благословил с голямо и щастливо семейство. Иов имал седем сина и три дъщери. Те всички живеели в братска любов и съгласие, често се събирали на пир и веселие ту у едного, ту у другиго от братята, а Иов принасял за всеки от тях жертва на Бога и се молел да

прости Бог греховете им, ако са сторили такива.

Добродетелността на Иова събудила завист у дявола. Той се явил пред Господа и започнал да клевети Иова и да говори, че Иов само затова бил благочестив и почитал Бога, защото Бог го обсипвал със Своите благодеяния.

- Ако Ти, – говорел дяволът на Бога, – направиш опит и отнемеш богатствата на Иова, ще видиш, че той ще се отрече от Тебе!

Господ позволил на дявола да отнеме всичко, което Иов притежавал, като му казал само до него самия да не се докосва. Тъй Бог искал да прослави още повече Своя верен раб.

Един ден, когато всички деца на Иова пирували у най-стария брат, а Иов си седял у дома, дошъл при него един вестител и му казал, че разбойници нападнали стадата му и, като убили слугите, откарали всичките волове и осли. След него дошъл друг вестител и съобщил, че огън паднал от небето и изгорил овците и овчарите. Докле той говорел, дошъл трети вестител и разказал, че халдейци нападнали камилите на Иова и, след като избили пазачите, откарали животните. Най-сетне дошъл четвърти вестител, който донесъл страшната новина, че страхотен вихър разрушил дома, в който се веселили децата на Иова, и че те всички намерили смъртта си в развалините. Като чул тия страшни вести, Иов паднал на земята пред Господа, раздрал от скръб горната си дреха и смирено казал:

- Гол излязох от утробата на майка си, гол ще се и завърна. Господ даде, Господ и взе.

Както беше угодно на Господа, тъй и стана. Да бъде благословено името Господне!

Тъй Иов не възроптал нито с една дума против Бога, а понесъл с велико търпение струпалите се върху главата му нещастия. От пръв богаташ той станал последен сиромах. И въпреки че загубил в един миг и имотите си, и всичките си деца, не изрекъл нищо неразумно против Бога.

Като не успял с всички тия изкушения да разколебае вярата на Иова, сатаната (дяволът) пак се явил пред Бога и започнал още по-ожесточено да клевети благочестивия страдалец. Той рекъл, че не е трудно за човека да понася разните скърби и загуби, докато сам той е жив и здрав.

- Но я простри ръка и се допри до костите и плътта на Иова, отнеми здравето му, – говорел сатаната, – и Ти ще видиш, че той ще се отрече от Тебе!

Господ допуснал дявола да изпита твърдостта на Иова и с това изкушение. Изведнъж Иов заболял от страшната и много заразителна проказа. Тялото му се покрило с гнойни рани. То взело да гние. Понеже прокажените не се допускали да живеят със здравите, Иов бил изхвърлен на едно купище вън от града. Той си взел едно чирепче, за да чеше с него раните си. От тях излизал такъв смрад, че никой не можел да се доближи до него. Всички мислели, че по-добре е за Иова да умре, отколкото да понася такива страдания. Тогава жена му го посъветвала:

- Ти все още си твърд в своята вяра. Похули Бога, за да те порази със смърт и да се избавиш от тия мъки!

Но Иов й отговорил:

- Ти говориш като безумна; нима доброто ще приемаме от Бога, а злото да не понасяме?

Чули за бедствията на Иова трима негови добри приятели и дошли да го посетят. Като го видели отдалече гол, изсъхнал

от страдания и цял в рани, те се ужасили и дълго плакали. Започнал се разговор между тях и Иова. Те мислели, че Иов ще да е бил таен грешник, за да пострада така. И взели да го убеждават да се покае и очисти от своите тайни грехове. Иов отговарял, че не помни да е съгрешил с нещо пред Господа и при това изказал вярата си в Изкупителя и в това, че той, Иов, ще възкръсне от мъртвите и ще види Бога с очите си. По молба на Иова Сам Господ се явил и всред блясъка на мълнии и тътнежа на гръмотевици оправдал Иова пред неговите приятели.

След това Господ възнаградил богато многотърпеливия Иов, задето той останал верен на Бога и сред нещастията си. Иов оздравял. Родните и приятелите му, като узнали за това, се зарадвали и дошли да го видят. Всеки му донесъл по някой подарък.

Господ благословил Иова и умножил богатствата му. Стадата му станали двойно по- големи отколкото преди. Родили му се пак седем сина и три дъщери. До края на живота си Иов бил верен на Бога и умрял в дълбока старост.

Всичко, случило се с Иова, е описано в оная книга от Свещеното Писание на Стария Завет, която се нарича „Книга на Иова“.

Трогателната история на тоя праведен и многотърпелив мъж ни учи, че ние трябва да бъдем верни на Бога както в щастието, тъй и в нещастието си. Дори и тогава, когато ни се струва, че сме изоставени от Бога и че сме предадени напълно в ръцете на сатаната, ние не

бива да се отчайваме и да похулваме Бога. Защото Бог е всякога около Своите верни раби. Той бди над тях, нито за миг не ги изоставя и готви от страданията им велика награда за тях и голяма посрама за дявола. Тъй Бог всяко зло обръща

в добро.

ЖИВОТЪТ НА ЕВРЕИТЕ В ЕГИПЕТ. МОЙСЕЙ

(Изход гл. 1 – 4)

След смъртта на Йосиф потомството на Иаков се размножило необикновено много и образувало *еврейския (или израилския)* народ. Той се разделял на дванадесет части или *колена*. Всяко едно от тия колена произлизало от един из Иаковите синове.

Отначало израилтяните живеели щастливо. Но скоро започнали за тях тежки дни на робство и неволя в чуждата Египетска земя. Новият фараон, като видял колко се размножило еврейското племе, започнал да се бои да не би те да се опълчат един ден против него и започнал да ги притеснява.

Възлагал им тежки работи. Те трябвало да дялат грамадни камъни, да пекат тухли и да вадят вода от реката. С труда на тия евреи били построени в това време цели градове. Фараонът издал заповед да бъдат хвърляни в реката всички деца от мъжки пол, родени в еврейски семейства. Нещастията заставили евреите да си спомнят за Бога и със сълзи на очи да Го молят за помощ.

По това време в Левиевото коляно се родило едно момченце. Три месеци го крили родителите му. Когато не могло вече да бъде укривано детето, майка му го поставила в една засмолена кошница и го пуснала в реката между тръстиките, като се надявала, че Господ ще

го спаси. Мариам, по-голямата сестричка на момченцето, се скрила между тръстиките, за да види, какво ще стане с детето.

Скоро дошла на брега фараоновата дъщеря да се къпе. Тя видяла в реката плуващата кошница и заповядала да й я донесат. В кошницата плачело едно хубаво момченце-еврейче. Станало й жал за него. Тогава Мариам излязла от скривалището си и й казала:

- Да отида ли да намеря жена кърмачка от еврейките, за да ти откърми детето? Фараоновата дъщеря се съгласила. Мариам довела майка си, която отгледала момчето.

Когато то пораснало, било заведено при фараоновата дъщеря. Тя го осиновила и го нарекла Мойсей, което значи изваден от водата. Този младенец Бог определил за избавител на евреите от египетското робство.

В двореца на фараона Мойсей изучил всичката египетска мъдрост. Но той знаел, че е евреин, запазил вярата си в истинския Бог и с голяма мъка на сърце наблюдавал как неговият народ страда. Веднъж той видял, че един египтянин жестоко биел един евреин. Мойсей се застъпил за своя сънародник и неочаквано убил египтянина. За да не бъде наказан от фараона за тази своя постъпка, Мойсей избягал в Аравия. Там той заживял у един свещеник, оженил се за неговата дъщеря и пасял неговите стада. Но и в чуждата страна той помнел своя народ.

Веднъж Мойсей отишел със стадото си навътре в пустинята. Там видял една къпина, която горяла, но не изгаряла. Мойсей се зачудил, как така храстът не изгаря. Той се приближил да погледа това чудно явление и чул глас от къпината, който му казал:

- Мойсее, Мойсее! Събуй си обущата от нозете, защото мястото, на което стоиш, е свето! Аз съм Бог на Авраама и на Исаака и на Иакова. Видях страданията на Моя народ в Египет и искам да го избавя и върна в Ханаанската земя. Ти иди при

фараона и му кажи: „Бог ти заповядва да пуснеш евреите от египетската земя“.

Мойсей запитал:

- Ами ако самите евреи не ме послушат и рекат: „Кой е този Бог, Който те е пратил?

Как е името Му?“ Какво да им кажа?

Бог отговорил:

- Аз съм *вечно Съществуващият*. Кажи им: „Вечно Съществуващият ме прати при вас“.

> Това име, което Сам Бог дал за Себе Си, е велика светиня. То разкрива Божията вечност и на еврейски гласи *Йехова*. Евреите така уважавали това име, че никога не си позволявали да го произнасят.

С това име Бог искал да покаже на евреите, че Той е единственият истински Бог и че те могат, без опасение за себе си, да Му се доверят, тъй като Той е техен помощник и защитник и се грижи непрестанно за тях. Грижата на Бога за хората се нарича *Промисъл Божий*.

Мойсей все още се безпокоял дали ще му вярват евреите, че той е пратен наистина от Бога. Господ му дал сила да върши чудеса със своя жезъл за уверяване на невярващите. И понеже Мойсей заеквал, Господ му позволил да вземе със себе си своя брат Аарона, който да говори вместо него.

Мойсей се покорил на Божията воля и отишъл в Египет. Той извършил пред еврейските старейшини няколко чудеса. Старейшините повярвали, че Мойсей е Божий пратеник и го приели като вожд на еврейския народ. Всички се зарадвали, че Господ не ги е забравил и започнали да се надяват на скорошно освобождение.

Евреите започнали оттогава да се считат за Мойсееви последователи и ученици. С Божия помощ Мойсей започнал да ръководи съдбините на своя народ. Той с право станал вожд на евреите. Той ги обичал. И тогава, когато сам живял в двореца, той никога не забравял своите сънародници и гледал да им помага. Още повече той взел да им помага сега.

МОЙСЕЙ ПРЕД ФАРАОНА. ЕВРЕЙСКАТА ПАСХА

(Изход гл. 7 – 12)

Мойсей взел брата си Аарона и с него се явил пред фараона. Той помолил египетския цар от името на Господа да пусне евреите да си идат в Ханаанската земя. Но царят не ги пуснал, защото не признавал еврейския Бог. За да го склони към вяра и покорност на Божията воля, Мойсей по Божия повеля хвърлил на земята своята тояга и тя се превърнала в змия. Египетските жреци, със силата на своите магии, извършили същото чудо – и техните тояги се превърнали на змии. Но Мойсеевата змия погълнала техните змии. Въпреки това чудо фараонът не послушал Господа, а напротив – започнал да възлага на евреите още по-тежка работа. Тогава Мойсей по Божие повеление превърнал всичката вода в цялата египетска страна в кръв, тъй че рибите в реките измрели. Египетските жреци извършили същото. След това Мойсей нанесъл други беди над жестокия египетски народ. Те били на брой десет: появили се много жаби, въздухът се напълнил с милиарди мушици и с песи мухи, които безжалостно хапели хора и животни, мор изтребил домашния добитък на египтяните и пр. и пр.

Всички тия бедствия засягали само египтяните, а не и евреите. При това всяко бедствие започвало и се свършвало по Мойсеевата дума. От първо и жреците извършвали същите чудеса със своите вълшебства, но скоро се свършила силата им. Те не могли по-нататък да повтарят Мойсеевите чудеса.

Всеки път, във време на наказанието, фараонът се съгласявал да пусне евреите. Но след като наказанието се прекратявало, той не изпълнявал своето обещание.

Най-сетне пред десетото наказание Господ открил на Мойсея, че Той още веднаж ще накаже Египет, след което фараонът ще пусне израилтяните да си вървят. Господ наредил всяко еврейско семейство да заколи по едно агне, което да е без недостатък, мъжко и едногодишно. Това да стане на четиринадесетия ден на първия пролетен месец Нисан. С кръвта на това агне евреите трябвало да помажат рамките на вратите си. През същата нощ те трябвало да изядат месото му, изпечено на огън, с безквасен хляб и с горчиви треви. При това те трябвало да го ядат облечени, обути, с тояга в ръка, готови за път. „Аз пък същата нощ ще мина по египетската земя, казал Господ, и ще поразя всяко първородно – от човек до добитък. А оная кръв ще ви бъде белег на къщите, дето се намирате, и, като видя кръвта, ще ви *отмина*, и между вас не ще има изтребителна пораза, когато поразявам египетската земя. Тоя ден да ви бъде за спомен, и празнувайте го като празник на Господа през всички ваши родове, като вечно узаконение. Седем дни яжте безквасен хляб (от 14 до 21 Нисан) и в тия дни унищожете кваса в къщите си!“

Евреите изпълнили заповедта на Господа. През нощта на 14 Нисан Ангел Господен минал навред по Египет и поразил първородния син във всяко семейство, чиято врата не била напръскана с кръв от агне. Тая нощ загинал първородният син на фараона. Дигнал се голям писък по цялата земя, защото нямало къща без мъртвец. Тогава фараонът повикал Мойсея и Аарона и им казал да изведат евреите с целия им имот от египетската земя.

Евреите напуснали Египет радостни, че Бог им помогнал да

се избавят от тежкото египетско робство. Този ден те нарекли *Пасха*, т.е. отминаване, пощада, избавление, защото Ангел Господен отминал еврейските къщи и пощадил техните първородни.

В това време израилтяните получили от Бога закон да Му посвещават всяко първородно дете от мъжки пол и всяко първородено добиче. Първороденото добиче трябвало да се принася жертва Богу, а първороденото дете от мъжки пол трябвало да се изкупва с принасянето на някоя жертва.

Оттогава евреите започнали, съгласно Божията заповед, всяка година да празнуват най- големия си празник – своята Пасха, т.е. своето избавление. Пасхата им напомняла, че без Божията помощ те биха останали във вечно и безнадеждно робство. Тази пасха била предобраз и на нашата християнска пасха – Великден, когато Изкупителят на човешкия род избави човечеството от робството на греха. Кръвта на пасхалното агне била предобраз на кръвта, пролята от Спасителя за нас на Голгота. Както кръвта на агнетата спасила от смърт първородните еврейски деца, така и кръвта на Спасителя избавя вярващите в Него от вечна смърт. Не случайно Христос умрял на кръста тъкмо в деня на еврейската Пасха, когато се колели пасхалните агнета. Иисус Христос често се изобразява като Агнец непорочен, поради това, че е пролял кръвта Си за нас (Йоан 1:29 и 36).

ЕВРЕИТЕ НА ПЪТ ЗА ОБЕТОВАНАТА ЗЕМЯ. СИНАЙ

(Изход гл. 14 – 20)

За евреите започнало трудно пътешествие. Все пак с голяма радост те се устремили към Ханаанската земя, която Господ бил обещал още на Авраама. Затова тя се наричала *обетована*, т.е. обещана земя. Изселниците били 600 хиляди души само мъже, без жените и децата. Господ им помагал

във време на пътешествието. Денем пред тях вървял един облачен стълб, който им показвал пътя, а нощем той се превръщал в огнен стълб, който им светел.

Между това египтяните, след като погребали своите умрели първородни деца, започнали да съжаляват, че пуснали евреите да си вървят. Фараонът събрал войска и се впуснал да ги гони. Евреите били стигнали до бреговете на Червеното море. Там се разположили на почивка. Като видели зад себе си многобройните пълчища на фараона, те изпаднали в ужас. И вместо да се обърнат за помощ към Бога, взели да роптаят против Мойсея, задето ги извел из Египет. Мойсей започнал да ги ободрява, а в душата си усърдно се молел Богу за помощ. Господ чул молитвата му. Облачният стълб застанал зад евреите и ги скрил от египтяните. Господ казал на Мойсея:

- Вдигни тоягата си и простри ръката си над морето и го раздели, и ще минат Израилевите синове през сред него по сухо!

Мойсей изпълнил Божията заповед. Задухал силен вятър. Водата се разделила и застанала от двете страни като стена. Евреите минали по дъното на морето. Египтяните се спуснали подир тях и тръгнали по морското дъно. Когато евреите минали на другия бряг, Мойсей ударил с жезъла си повторно и водата заляла дъното на морето. Всички египтяни се издавили. Като видели това велико чудо, евреите горещо благодарили на Бога за спасението си и тържествено запели благодарствена песен.

Преминаването на евреите през Червеното море било предобраз на кръщението, чрез което ние се освобождаваме от властта на дявола, който като някакъв страшен фараон преследва душите ни и гледа да ни пороби и погуби.

Израилтяните продължили радостно пътя си към Ханаанската земя. Те трябвало да минат през дива пустиня. Господ нарочно ги повел по тоя тежък път, за да смири тяхната гордост и да укрепи вярата и надеждата им в Бога. Три дни вървели евреите из пустинята без да намерят вода. На едно място открили извор, но водата му била горчива. Те взели да роптаят против Мойсея. Тогава той хвърлил във водата дърво и тя станала сладка. В по- нататъшния път те нямали какво да ядат и пак взели да натякват на Мойсея:

- О, да бяхме умрели в египетската земя, когато седяхме при котлите с месо, когато ядяхме хляб до насита! Защо ни доведе в тая пустиня да ни умориш от глад?

С молитва към Бога Мойсей направил нови чудеса. Всяка сутрин от небето взели да падат някакви дребни зърна бели като скреж, които били много сладки и питателни. Евреите нарекли този небесен хляб *мана*. Маната била предобраз на Иисуса Христа, Който Сам нарекъл Себе Си „хлябът на живота, слязъл от небето“.

Този Хляб, безкрайно превъзхождащ маната в пустинята, храни душите ни за вечен живот (Йоан 6:48 – 51). Ние приемаме този Божествен хляб – тялото Христово и Неговата пречиста кръв в свето Причастие.

При всяко ново изпитание евреите малодушно роптаели. А Мойсей всякога ги успокоявал с нови чудеса. Той им измолил от Бога много пъдпъдъци, ударил скалата в едно безводно място и оттам потекла свежа, сладка вода. И с молитвата си към Бога измолвал победа за евреите, когато те бивали нападани от неприятелски племена. Тъй Бог не изоставял Своя народ в пустинята и на дело му показал, че не само с хляб живее човек, но и с всяко слово, което излиза от устата на Господа (Второз. 8:3).

След няколко време евреите се приближили до планината, наречена *Синай*. Тук Господ казал на Мойсея:

- След три дена Аз ще сляза на Синайската планина и ще сключа с вас съюз. Нека целият народ се приготви за това с пост и молитва. Аз ще бъда ваш Бог и вие ще бъдете Мой народ. Аз ще ви дам Моите *заповеди* и вие ще ги изпълнявате. А Аз ще се грижа за вас и ще ви покровителствувам.

Така и станало: евреите застанали пред планината. Господ слязъл на нея със Своята непостижима слава. Цялата планина силно се тресяла. От нея излизал огън и дим. По Божия заповед никой не трябвало да се приближава към планината, за да не погине. Само Мойсей се качил на Синай. Тъкмо на петдесетия ден след излизането на евреите от Египет над планината се спуснал тъмен облак. Чул се страшен гръм. Бляснали мълнии. Раздал се тръбен звук. Народът в трепет и ужас чул гласа на Бога, Който изрекъл известните Свои *десет заповеди*. Мойсей ги получил от Божиите ръце, написани върху две каменни *скрижали* (плочи).

Тъй Господ сключил с еврейския народ съюз или *завет*. Това е така наречените *Стари Завет*. Той е имал значение на абсолютно ръководство за хората до Иисуса Христа. Нашият Спасител, Който изпълнил и допълнил Стария Завет, сключил с хората *Новия Завет*.

ДЕСЕТТЕ БОЖИИ ЗАПОВЕДИ. СКИНИЯТА

(Изход гл. 20 – 31)

Десетте заповеди, които Бог възвестил на еврейския народ от Синайската планина, определяли всички религиозни и нравствени задължения на хората. Те посочвали какво трябва да правим, за да живеем в мир помежду си и да бъдем

угодни на Бога. Първите четири заповеди посочват нашите задължения към Бога, а вторите шест – нашите задължения към ближните.

Ето първите четири заповеди:

I. Аз съм Господ Бог твой; да нямаш други богове, освен Мене.
II. Не си прави кумир и никакво изображение на онова, що е горе на небето, що е долу на земята, що е във водата и под земята; не им се кланяй и не им служи.
III. Не изговаряй напразно името на Господа, твоя Бог.
IV. Помни съботния ден, за да го светиш; шест дена работи и върши в тях всичките си работи; а седмият ден е събота (т.е. почивка) на Господа, твоя Бог.

В тия заповеди Господ учи не само евреите, а и нас да вярваме в Него, да се надяваме на Него, да Го обичаме и да Му се молим като на Бог (I зап.). Той ни забранява да вярваме в лъжливи богове, да им се молим и да се надяваме на тяхната помощ, защото те не са богове, а бесове. Един е истинският Бог (II зап.). Към Него ние трябва да се отнасяме с голямо благоговение, да не се шегуваме с името Му, да не го произнасяме напразно, а само там, дето е потребно и да не се подиграваме със светините, които Той ни е оставил (III зап.). Той иска най-сетне всекидневните ни грижи да не изпълват всецяло сърцето ни и да не ни доведат дотам да забравим Бога. За тая цел Той е установил седмия ден за почивка, за молитва и за занимания с добри богоугодни дела (IV зап.). За нас християните съботата е заменена с неделята, тъй като на тоя ден Господ Иисус Христос е възкръснал от мъртвите и ни е дарил вечен живот.

Вторите шест заповеди ни учат да обичаме хората и да не им правим зло. Те гласят:

v. Почитай баща си и майка си, за да ти бъде добре и за да живееш дълго на земята.
vi. Не убивай.
vii. Не прелюбодействувай.
viii. Не кради.
ix. Не лъжесвидетелствувай против ближния си.
x. Не пожелавай дома на ближния си; не пожелавай жената на ближния си, нито нивата му, нито слугата му, нито слугинята му, нито вола му, ни осела му – нищо, което е на ближния ти.

В тия заповеди Господ ни открива как трябва да постъпваме с ближните си. Най-близки са ни нашите родители. Тях ние трябва да почитаме и обичаме (V зап.). На никого от ближните си не трябва да вършим зло. Не бива да увреждаме и отнемаме нито живота им, нито дори здравето им (VI зап.). Ние сме длъжни, за да не стигнем до прелюбодейство, да избягваме дори нечистите плътски мисли и желания (VII зап.). Не бива да взимаме и да присвояваме нищо чуждо, нито насила, нито с хитрост (VIII зап.). Не трябва да говорим за никого лъжливи неща, с които можем да му напакостим (IX зап.). Господ забранява най-сетне завистта, защото тя води към злоба, към омраза, към спорове, към гняв, към увреждане на ближния и към всевъзможни други злини (X зап.).

Денят, в който Господ дал десетте заповеди, станал велик празник за евреите и се наричал *Петдесетница*, понеже бил петдесети ден по ред от деня, в който евреите излезли от Египет.

Тия Божии заповеди, допълнени с много още други предписания и тълкувания, взели да се наричат сред евреите с общото название *Закон*. Благочестивите евреи с всички сили се стараели да изпълняват този закон и много го почитали. Този старозаветен закон има значение и в Новия

Завет. Със Своя Нов Завет Иисус Христос само допълнил и задълбочил смисъла на Стария Завет. Докато Старият Завет изисквал предимно да не вършим никакво зло на другите, в Новия Завет се заповядва да им правим само добро, лишавайки дори себе си от някои блага; да обичаме не само приятелите си, но и враговете си и дори да жертвуваме за тях живота си, ако това е потребно.

До Мойсея Божествените откровения се предавали от баща на син и се запазвали в паметта на хората. Сега на Синай Господ заповядал да бъдат записани всички ония закони, които Той дал. Така се появило у евреите *Свещеното Писание*.

На Синай заедно с десетте Божии заповеди Мойсей получил от Бога указания как да бъде устроена една особена голяма палатка, дето евреите трябвало да се молят и да принасят своите жертви на Бога. Тази палатка се наричала *скиния*. За нея бил обграден специален двор, посред който бил издигнат жертвеникът, дето се принасяли жертвите. В предната част на двора имало една покрита палатка, наречена *светилище*. Тук имало маса с дванадесет хляба, седмосвещник и олтар, на който свещениците кадели тамян. В светилището могли да влизат само свещениците. Предната част на светилището била отделена със *завеса*. Тази част се нарича *Святая Святих*. В нея се пазел така нареченият *Ковчег на Завета*, в който били грижливо пазени скрижалите с десетте Божии заповеди. До Ковчега на Завета имало и съд с мана. В Святая Святих можел да влиза само първосвещеникът, и то един път в годината.

Господ поставил Аарона, Мойсеевия брат, за първосвещеник. Неговите синове и техните потомци трябвало да бъдат свещеници. За техни прислужници и помощници Бог определил потомците на Левия – левитите. През време на

общи молитви вярващият народ стоял в двора около жертвеника.

Нашите храмове са устроени по подобие на старозаветната скиния. Вместо Святая Святих у нас има олтар. В него не могат да влизат жени. Светилището у нас е заменено със средната част на храма, дето стои вярващият народ, а дворът е заменен с така наречения притвор, дето в древност стоели некръстените люде, готвещи се да приемат християнството.

Скинията била предобраз на Христовата църква. Когато скинията била приготвена, Божията слава слязла върху нея във вид на облак и я осветила.

ЧЕТИРИДЕСЕТГОДИШНО СТРАНСТВУВАНЕ ПО ПУСТИНЯТА

(Числа, гл, 10, 11, 13, 14, 21 и 33)

Израилтяните прекарали цяла година около планината Синай. Но ето един ден облачният стълб, който стоял над скинията, се вдигнал. Това означавало, че народът трябвало да тръгне на път. Зарадвали се евреите, мислейки, че сега отиват направо в обетованата земя.

Но не станало така.

Едва минали три дена в път из пустинята, и ревността на евреите съвсем охладняла. Те наченали да роптаят и думали:

- Кой ще ни нахрани с месо? Помним рибата, която ядяхме даром в Египет, краставиците, пъпешите, лука, праза и чесъна. А сега душата ни линее. Освен мана, нищо няма пред очите ни!

Тогава Господ казал:

- Утре ще ядете месо, и не един ден, не два, не пет, не

десет, но цял месец, докле ви не омръзне и не се погнусите от него, задето презряхте Господа и роптаете.

Мойсей запитал Господа:

- Шестстотин хиляди пешаци има в тоя народ. А ти казваш, че ще им дадеш месо. Нима да се заколи всичкият добитък, що е с нас? Или да се събере всичката морска риба, та да ги задоволим?

Господ отговорил на Мойсея:

- Мислиш ли, че не е силна ръката Господня?

Изведнъж задухал вятър от морето и докарал безброй пъдпъдъци, които покрили земята около израилския стан. Народът се втурнал да събира пъдпъдъци. Но преди да успеят неблагодарните евреи да изядат събраното месо, между тях настанал мор и измрели мнозина. Това било наказание за техните необуздани прищевки. Това място било наречено *Гробове на прищевките*.

Въпреки че Господ доказвал многократно на Своя народ, че го обича, че се грижи за него и че всякога в беда е силен да му помогне с могъществото Си, евреите все още не се доверявали напълно на Бога. Когато те се приближили до Ханаанската земя, изпратили дванадесет души да я огледат. Между тях бил и *Иисус Навин*. Тия огледвачи обикаляли четиридесет дена обетованата земя и като се върнали, донесли със себе си чудни плодове, огромни гроздове, нарове и смокини. Като се върнали. те разказали, че земята е много плодородна, че в нея тече мед и мляко, но че народът й е силен и градовете – укрепени, и че поради всичко това мъчно можело да се превземат. Евреите паднали духом. Напразно Иисус Навин ги убеждавал да вървят напред. Напразно той ги уверявал, че с Божията помощ те лесно ще се справят с

ханаанците. Евреите решили да си изберат нов главатар и да се върнат в Египет. Никакви увещания не помагали. Колкото повече ги уговарял Иисус Навин да не въстават против Господа, толкова повече ропотът сред евреите растял. Най-сетне те закрещели:

- Да ги избием с камъни!

И поискали да погубят Мойсея, Аарона и Иисус Навина.

Но славата Господня се явила в облак над скинията и чул се Божият глас:

- Докога ще Ме огорчава тоя народ? Докога няма да Ми вярва при всички личби, които Аз извърших сред него? Ще го поразя с мор!

Мойсей започнал да моли Бога да прости тоя грях на народа. И рекъл Бог:

- Прощавам според думата ти; но всички, които видяха славата Ми и личбите Ми и роптаха, няма да видят земята, която съм обещал с клетва на бащите им. Труповете им ще паднат в тая пустиня. Синовете ви пък ще се скитат в пустинята четиридесет години. И чак тогава ще влязат в оная земя заедно с Иисус Навина.

По тоя начин всички от двадесет години нагоре, които се противили на Бога, трябвало според Божия съд да измрат в пустинята. През уречените 40 години те наистина измрели.

Започнало се 40-годишното странствуване. Милосърдният Господ, въпреки всичко, и сега покровителствувал непокорните евреи и във всичко им помагал. Така, по Негова заповед в едно безводно място Мойсей извел вода от една скала и всички утолили там жаждата си. Друг път евреите дошли до едно място, което било пълно с отровни змии. От

ухапванията започнали да измират много евреи. Тогава дошли мнозина при Мойсея и го помолили да се застъпи за тях пред Бога. Мойсей се помолил за народа, и Господ му заповядал да направи едно медно изображение на змия и да го окачи на дърво, което да издигне сред стана. „И нека всеки ухапан от змия погледне с вяра към медната змия и ще бъде жив“, казал Бог. Така и станало.

Медната змия била предобраз на Спасителя. Отровните змии са нашите грехове, които ни причиняват смърт. А медната змия, окачена на дърво, означава Спасителя, Който, разпънат на кръстното дърво, лекува с пролятата Си кръв нашите грехове и ни избавя от смъртта.

След много изпитания 40-годишното странствуване на евреите из пустинята се приближило към своя край. Измежду всички изведени от Египет останали живи само Мойсей, Халев и Иисус Навин. Всички останали били вече измрели. Мойсей бил достигнал дълбока старост. Той довел евреите до границата на Ханаанската земя. После по Божие повеление се изкачил на висока планина, погледнал оттам обетованата земя и там на върха умрял. Гробът му не се знае.

Мойсей написал първите пет книги на Библията: Битие, Изход,-Левит, Числа и Второзаконие.

Четиридесетгодишното странствуване на евреите из пустинята на път за обетованата земя рисува картината на нашето земно странствуване по пътя към обещания небесен рай. Господ се грижел през цялото това време за евреите. Той извършил много чудеса, за да им докаже, че промишлява за тях. Те роптаели, не вярвали. А Той ги дълго търпял и водел към крайната цел. Тъй се грижи Господ и за нас през земния ни живот. Често Той и с нас върши чудеса, избавя ни от опасности, устройва живота ни така, че да не погинем телом и духом, въпреки че често роптаем и не Му се

покоряваме, Той ни дълго търпи, подтиква ни към покаяние и ни води към обетованата небесна родина.

ИИСУС НАВИН. ВЛИЗАНЕ В ОБЕТОВАНАТА ЗЕМЯ

(Кн. Иисус Навин, гл. 1, 3, 6, 13 и 24)

След Мойсеевата смърт *Иисус Навин* станал вожд на израилския народ. Както при Мойсея, така и сега Господ помагал на евреите. Иисус Навин повел най-сетне Божия народ към Ханаан. За да влязат в обетованата земя, евреите трябвало да минат през река Йордан. По Божие нареждане Иисус Навин заповядал на свещениците да вземат Ковчега на Завета и да влязат с него в реката. Тогава водата на река Йордан се разделила и народът минал на другия бряг по сухо. Най-накрая бил пренесен Ковчегът на Завета, подир което водата пак потекла надолу.

Започнала война между евреите и хананейците. С Божията помощ евреите леко побеждавали враговете си. Първият град, който трябвало да превземат, бил *Иерихон*. Той бил обграден с високи и яки стени. Господ заповядал на еврейските свещеници да носят, съпроводени от народа, Ковчега на Завета в продължение на шест дена около Иерихонските стени. На седмия ден, при седмото обикаляне около града, левитите затръбили с гръмогласни тръби, народът надал мощни викове и стените на Иерихон паднали сами. От всички страни евреите се спуснали към града и го превзели.

Иисус Навин тръгнал да овладява останалите градове. Под ръката му паднали повече от тридесет царе, които владеели разни земи в Ханаан. В сражението при Гаваон, по молитвата на Иисуса Навина, слънцето се спряло, за да може да се превземе градът преди да настъпи нощ. За няколко години Иисус Навин завладял почти цялата страна. Накрай той

разделил земята между дванадесетте Израилеви колена. Само Левиевото коляно не получило своя земя. То било определено да служи на Бога и поради това имало своя част във всички израилски колена. Светилището и скинията с Ковчега на Завета били поставени в градеца Силом.

Когато Иисус Навин станал на 110 години, събрал в града Сихем израилския народ, за да се прости с него преди смъртта си. Тук той напомнил всички Божии благодеяния и увещавал израилтяните да останат верни на Господа, като изпълняват заповедите Му.

- Бойте се от Бога! – казал им той. – Пазете всичко написано в Мойсеевия закон! Не служете на чужди богове, но пребъдвайте верни на Господа! А ако вие не искате да служите на Господа, аз и моят дом ще Му служим вярно навеки, защото Той е свет. Тогава целият народ отговорил:

- Не, ние няма да оставим Господа и няма да служим на чужди богове!

Иисус Навин записал народния обет в книгата на Божия Закон. Всичко, което се случило с израилтяните в негово време, било също записано в Свещеното Писание – в книгата, носеща названието Иисус Навин.

СЪДИИ. САМСОН, САМУИЛ. ПОМАЗВАНЕ НА САУЛА ЗА ЦАР

(Кн. Съдии, гл. 1, 13, 14, 15 и 16;1 кн. Царства, гл. 1 – 15)

След смъртта на Иисус Навина евреите не удържали своето обещание да бъдат верни на Господа и да не се покланят на чужди богове. Те скоро изпаднали в идолопоклонство и оттогава започнали често да нарушават завета си с Господа. За да ги вразуми, Господ ги предавал от време на време в

ръцете на техните врагове. Щом в нещастията си евреите се обръщали към Господа, Бог издигал измежду тях силни мъже, които ги избавяли от чуждо потисничество. Тия мъже били водачи на народа и се наричали *съдии*. Всеки един от тях ръководел съдбините на народа до смъртта си. Имало петнадесет такива съдии. Между тях една била жена – Девора. По-известни съдии били: Гедеон, Иефтай, Самсон и Самуил.

Веднаж евреите попаднали под властта на филистимците, едно езическо племе, което живеело в съседство с тях. Това наказание ги постигнало поради техните многобройни грехове спрямо Бога и ближните. Когато евреите се покаяли, Господ им дал силен защитник в лицето на съдията Самсон. Още до раждането на Самсона ангел Божий предупредил родителите му, че той ще бъде избраник Божий.

Самсон се отличавал с необикновена физическа сила. Когато веднъж лъв го нападнал, Самсон го разкъсал като яре. Филистимците се бояли много от страшната сила на Самсона. Те се мъчели някак си да го надвият и погубят, но все не успявали. Най-сетне си послужили с хитрост.

Самсон се оженил за една филистимянка, която се наричала Далила. Подкупена от своите сънародници, тя го запитала, на какво се дължи нечовешката му сила. Той й обяснил, че е дал обет пред Бога никога да не стриже косите си и че, ако бъдат остригани косите му, силата му ще го напусне. Тогава Далила скроила план да го лиши от силата му. Когато Самсон заспал на коленете й, отрязала му косите, и силата Божия действително го напуснала. Повиканите филистимци лесно хванали Самсона, ослепили го и го оковали във вериги. Те го принудили да работи в тъмницата тежка работа.

Самсон разбрал, че е сгрешил пред Бога, като доверил на

Далила тайната си. Той се разкаял за сторения грях. Тогава заедно с порастването на косата му започнала да се връща в него предишната му сила.

Веднъж, на един свой празник, филистимците се събрали да принесат в своя храм жертва на един идол и да се повеселят. Те довели и слепия Самсон в храма, надсмивали се над него и му удряли плесници. Самсон мълчал. Поставили го между стълбовете, на които се крепял храмът. В това време в него се намирали всички филистимски първенци. На покрива пък стояли до три хиляди мъже и жени, които гледали забавляващия ги Самсон. Слепият неволник се помолил на Господа да му даде за сетен път голяма сила и, опрян на двата стълба, напънал мишците си върху тях и със страшно напрежение ги съборил. Храмът се разрушил, покривът паднал, и всички филистимци намерили в развалините смъртта си. Самсон загинал също.

Последен съдия на еврейския народ бил *пророк Самиул*. Той бил един на майка. Тя дълго време нямала деца. А била искрено вярваща и предана Богу жена. Наричала се Анна. Един ден тя дошла в скинията и дала в душата си обет пред Бога, че ако Той й подари син, тя ще го посвети да служи Нему. Анна тъй силно се молела и плачела, че първосвещеникът я помислил за пияна и я посмъмрил. Но щом разбрал мъката й, той я благословил и й предсказал, че Бог ще изпълни молбата й. Така и станало: Анна родила син и го нарекла Самуил. Когато момчето станало на три години, тя го дала, според обещанието си, да прислужва при скинията. Оттогава Самуил заживял при първосвещеника Илий.

Една нощ малкият Самуил чул, че някой го вика: „Самуиле, Самуиле!“ Като мислел, че това е гласът на първосвещеника Илий, той изтичал при него. Но Илий му казал:

- Аз не съм те викал, сине мой. Иди си легни!

Три пъти чул Самуил същия глас и три пъти отивал при първосвещеника Илий. Най- сетне първосвещеникът разбрал, че Господ зове момчето и го посъветвал как да се отзове. Когато Господ пак повикал Самуила, последният рекъл:

- Говори, Господи, Твоят раб слуша!

Господ открил на Самуила, че първосвещеник Илий скоро ще умре и че неговите синове поради лошия си живот ще бъдат наказани и няма да станат съдии.

Самуил расъл и напредвал в благочестието си. Той бил във всичко послушен на Бога.

Скоро целият народ узнал, че Бог му открива Своята воля и разбрал, че Самуил е *пророк*.

Когато порасъл, той станал духовен водач на богоизбрания народ и бил през целия си живот праведен съдия. Той се стараел да поучава евреите, да ги отклонява от лошите им пътища, учел ги да вярват в истинския Бог и усърдно се молел за тях. Когато остарял, евреите започнали да го молят да им постави цар, за да бъдат и те устроени като другите народи. Самуил им говорел, че не е угодна на Бога тяхната просба, че тежко ще им бъде под владичеството на царя, но те не искали да го послушат. Тогава Бог му заповядал да им помаже за цар тогова, когото Той посочи.

На следния ден при Самуила се явил един висок и снажен юноша на име Саул. Той бил загубил своите осли и дошъл да попита Самуила къде да ги търси. Вместо да го отпрати подир ослите, Самуил по повеление Господне помазал Саула за цар, като излял един рог с осветен елей върху главата му. При това свещенодействие Божият Дух слязъл върху Саула, за да му помага да управлява народа. Всичко туй станало тайно.

Скоро Самуил събрал целия народ и заповядал да хвърлят жребие, за да се види, кой трябва да бъде цар. Жребието се паднало на Саула.

Саул бил отначало добър цар, изпълнявал волята Божия и справедливо управлявал. Но отпосле той се самозабравил и престанал да слуша Бога. Тогава Господ отстъпил от Саула и открил на Самуила, че ще постави нов, по-добър цар на еврейския народ.

ДАВИД

(1 кн. Царства, гл. 16, 17, 18, 24 и 31)

За да избере нов цар, Самуил трябвало да отиде по Божия заповед в земята, гдето живеело Иудовото коляно. Той дошъл в град Витлеем, гдето Бог му обещал да му посочи Свой избраник между синовете на един благочестив човек на име Иесей. Самуил видял Иесеевите синове. Той помислил, че Господ е избрал най-големия, защото той бил висок на ръст и много красив. Но Господ му казал:

- При избора Аз гледам не лицето, но сърцето на човека. Моят избраник не е тук. Тогава Самуил запитал Иесея:

- Всичките ли твои деца са тук?

- Не, – отговорил Иесей, – остава още най-малкият. Той пасе овците.

Самуил помолил Иесея да прати да го доведат. Явил се един хубав, рус момък с приятно лице и живи изразителни очи. Това бил Давид. Господ рекъл на Самуила:

- Стани, помажи го! Това е бъдещият израилски цар.

Самуил го помазал за цар. Божият Дух слязъл върху

помазания и пребъдвал с него от тоя ден нататък. А Саул загубил Божието благоволение и зъл дух взел да го мъчи.

След няколко години се отворила война между евреите и филистимците. Давидовите братя били във войската. Давид бил още твърде млад, за да воюва. Веднъж отишел да спохади братята си и да им занесе храна. Той намерил еврейската войска в голяма тревога. Преди няколко дена измежду филистимците бил излязъл един воин, огромен по ръст, на име Голиат. Той подканвал евреите да отделят някого от себе си, който да се пребори с него, като добавял, че страната на онзи, който победи, ще се счита за победителка. Никой от евреите не се решавал да излезе срещу такъв великан. Поради това Голиат подигравал евреите и даже хулел Бога.

Давид пристигнал на бойното поле тъкмо по това време. Той чул, че Саул бил твърде разтревожен от предизвикателствата на Голиата и че обещавал да даде дъщеря си за жена на оногова, който победи Голиата. Давид бил силно натъжен, като виждал, че нямало между израилските войници нито един, който да има такова упование в Бога, че да излезе на борба срещу Голиата. Той пламнал от ревност по Божието име и решил да излезе срещу великана. Всички, даже и царят, го раздумвали, но той решително рекъл:

- Ако Господ ми помогне, аз ще победя филистимеца!

Той се отказал от предлаганите му бойни оръжия. Не взел дори меч със себе си, но в просто овчарско облекло, само с една тояга и с прашката си тръгнал срещу облечения в броня и желязо исполин. По пътя той си избрал пет гладки камъка и с това привършил въоръжаването си.

Голиат видял младия овчар да иде насреща му и започнал да му се смее:

- Защо си тръгнал срещу мене с тояга и камъни? Нима съм куче? Давид отговорил:

- Ти идеш против мене с меч, копие и щит, аз пък ида против тебе в името на Господа Саваота, Бога на Израилевото войнство, Когото ти оскърбяваш.

Голиат се изправил и взел да се приближава към Давида. А Давид бръкнал с ръка в торбичката, извадил оттам един камък и с всичка сила го метнал с прашката си срещу Голиата. Камъкът се забил в челото на филистимеца, който веднага паднал на земята. Тогава Давид се затекъл, грабнал меча на гордия филистимец и му отсякъл главата.

Като видели това, филистимците били обхванати от ужас и хукнали да бягат. Тъй младият Давид с помощта на Бога издействувал за своя народ бляскава победа. След това сражение Давид станал любимец на целия еврейски народ.

Саул му дал дъщеря си Мелхола за жена. Мелхола обичала силно Давида. Обичал го и Ионатан, синът на царя. Но Саул не го обичал. Той завиждал на славата му. Злият дух, който го мъчел, не давал покой на душата му.

Давид можел да свири прекрасно на *псалтир* (арфа). Той бил и голям поет. С боговдъхновените си песни и с омайната си свирня успокоявал всяко човешко сърце. Затова царят често го викал да му пее и свири, за да го успокоява. Веднъж, във време на свиренето, Саул, под влияние на злия дух, хвърлил срещу младия певец своето копие. Но Давид се

отклонил ловко от удара и избягал.

Няколко пъти Саул се опитвал да убие Давида, но синът му Ионатан и дъщеря му Мелхола го спасявали. Най-сетне Давид решил да бяга от царския гняв в планината. Дълго той се криел из планинските пещери със своите другари, а Саул с

войска го търсел. Веднъж Саул влязъл сам в една пещера, в която се криел Давид със своите приятели. Те рекли шепнешком на Давида:

- Ето най-сетне настъпи денят, за който ти говори Господ, че ще предаде твоя враг в ръцете ти. Хайде да убием Саула!

Но Давид отговорил:

- Да не ми дава Господ да сторя такова нещо на моя цар, помазаника Господен!

И като обуздал другарите си, той сам тихичко се промъкнал до Саула и незабелязано отрязал края на дрехата му. Когато Саул излязъл от пещерата и се поотдалечил от нея, Давид му извикал отдалече:

- Господарю мой, царю! Ето, ти виждаш края на своята дреха в моите ръце. Аз я отрязах, когато ти беше в пещерата, и нищо лошо не ти сторих. Ти виждаш сам, че в сърцето ми няма злоба към тебе, нито коварство, нито измяна.

Като чул думите на Давида, Саул заплакал и казал:

- Ти си по-прав от мене, защото ти ми отвърна с добро, а аз ти отвръщах със зло. Господ да ти върне с добро за това, което ти ми стори днес! И сега зная, че ти бездруго ще станеш цар, и царството Израилево ще бъде силно в ръката ти.

Не след много време Саул погинал на война, и народът провъзгласил Давида за свой цар.

Поради своята доброта към враговете си Давид е станал символ на кротост и незлобие.

За тия му добри качества Господ справедливо го издигнал.

ЦАР ДАВИД СЪГРЕШАВА ТЕЖКО И СЕ ПОКАЙВА

(2 кн. Царства, гл. 1 – 19)

Като станал цар, Давид се грижел ревностно за своя народ. Той създал условия за добър живот. Особено се грижел за благочестието и за правата вяра в Бога. Затова Господ благословил Давида, направил го могъщ владетел и покорил под неговата десница враговете му. Всички Израилеви колена искали царят да живее в тяхното коляно. Но Давид си избрал за престолен град Йерусалим, който той превзел от иевусейците. Първата грижа на Давида била да възстанови богослужението във всичкото му великолепие. Той пренесъл Ковчега на Завета и скинията в Йерусалим и поискал да построи голям и красив храм. Но Господ му казал, че той не е достоен да извърши това дело, понеже воювал твърде много и пролял много кръв. Тая чест щял да има неговият наследник.

Цар Давид преживял и много неприятности. Един от неговите синове – Авесалом – поискал да стане цар и започнал да воюва срещу баща си. Но Авесалом бил наказан от Господа. Неговата войска била разбита. Сам той се опитал да се спаси с бягство. Като бягал обаче, косите му се заплели в клоните на едно дърво. Той бил настигнат и убит от Давидовите войници. Кроткият Давид отдавна бил простил на своя син и горко оплаквал смъртта му. Той простил и на всички ония, които се увлекли по Авесалома.

Давид бил милостив въобще към всички свои неприятели, както и към покорените от него околни народи. Само с амонитяните той постъпил по-жестоко. Но то не било случайно, а поради туй, че в Давидовото сърце по това време се промъкнал и настанил един тежък грях. Той се поддал на страстите си. А всяка страст прави човека сляп, глух и жестокосърдечен. Грехопадението на Давида се случило така. Той видял един ден една много красива жена и поискал да се ожени за нея. Оказало се, че тя била жена на един

Давидов воин на име Урий. За да може да вземе жена му, Давид наредил Урий да бъде поставен във време на сражение на първа линия, за да бъде непременно убит. Така се и случило. Урий загинал, а Давид се оженил за младата и хубава вдовица. Почти цяла година живял с нея спокойно. Но Господ не оставил за дълго Своя слуга да тъне в греха си. Той изпратил при него пророк Натана, за да го изобличи, т.е. да му посочи греха.

- Царю, – рекъл пророк Натан. – В един град имаше двама човеци – единият богат, а другият сиромах. Богатият имаше твърде много дребен и едър добитък, а сиромахът нямаше нищо, освен една овчица, която той бе отхранил от малка, и тя бе пораснала при него заедно с децата му, ядеше от хляба му, спеше на гърдите му и му беше като дъщеря. При богатия човек дойде един странник. И нему се досвидя да вземе от овцете си, за да сготви обед на госта, а взе овчицата на сиромаха и сготви нея на странника.

- Кой е този човек? – извикал гневно Давид. – Той заслужава смърт!

- Този човек си ти, – рекъл пророк Натан. – Господ те направи цар, даде ти всичко, каквото поиска, а бедният Урий имаше само своята любима жена. Ти уби Урия с ръцете на неприятелите, а жена му взе при себе си.

Давид разбрал колко тежко е съгрешил пред Бога. Веднага взел да се кае и да съжалява искрено за сторения голям грях. Той не можел вече да поправи злото, защото Урий бил убит, но за това пък горко плачел и молел Бога за прошка. В покайното му настроение се родила една от най-хубавите му молитвени песни – 50 псалом, наречен *покаен псалом*.

Давид съчинил много такива молитвени песни. Той ги пеел, като свирел същевременно на струнен инструмент, наречен

псалтир. Оттам и молитвите му взели да се наричат *псалми*. Петдесетият псалом, който Давид съчинил след изобличението му от Натана, е една от най- хубавите покайни молитви. Той започва така: „Помилвай ме, Боже, по голямата Си милост и по многото Си щедрости изглади беззаконията ми. Много пъти ме умий от моето беззаконие и очисти ме от моя грях; защото беззаконията си съзнавам, и моят грях е винаги пред мене. Пред Тебе едничкия съгреших и лошо пред Твоите очи извърших“...

Всички псалми, написани от Давида, както и някои други, написани от по-късни автори, са събрани в особена книга, наречена Псалтир. Това е една от книгите на Свещеното Писание на Стария Завет. От нея се чете и пее почти на всяко богослужение, особено във време на вечерня и утрепя, когато сред църквата се чете шестопсалмието. Псалмите са написани така хубаво, че много християнски молитви са съставени по техния текст.

В много свои псалми Давид по вдъхновение от Светия Дух изказва пророчества за Спасителя, Който е трябвало да се роди от Давидовия царски род (Пс. 71, 2, 21 и др.).

ЦАР СОЛОМОН

(3 кн. Царства, гл. 3, 7, 8 и 11)

Като остарял, Давид поставил своя син Соломон за наследник на царската корона. Соломон обичал Бога и Му служел вярно. Веднъж, след като принесъл жертва на Бога, Сам Господ му се явил на сън и му казал, че той може да поиска от Него каквото пожелае. Соломон рекъл:

- Господи, Ти стори велика милост на Твоя раб, баща ми Давида, задето той изпълняваше Твоята воля. Ето и аз искам да Ти служа; но аз съм още твърде млад и се боя поради това,

че не ще мога да управлявам тоя многоброен Твой народ, да отсъждам правилно

що е добро и що е зло. Затова Те моля: дай ми мъдрост, за да разбирам Твоята воля и да я изпълнявам!

Бог му отговорил:

- Задето поиска мъдрост, а не дълъг живот, богатство, слава или победа над враговете си, Аз ще изпълня твоята молитва. Ти ще бъдеш по-мъдър от всички други царе. Аз ще ти дам и това, което ти не поиска – богатство и слава. И ако ходиш по Моя път, като пазиш Моите наредби и Моите заповеди, както ходи баща ти Давид, ще продължа и твоите дни.

Господ изпълнил Своето обещание. Соломон станал най-мъдър между всички царе. Мнозина дохождали на съд при него, и той всякога намирал най-мъдрото и справедливо разрешение и на най-заплетените въпроси.

Един ден се явили при Соломона две жени и донесли две малки деца. Едното било живо, а другото мъртво. Едната жена казала на Соломона:

- О, господарю мой, аз и тая жена живеем в една къща. И двете имахме по едно дете. През нощта умрял синът на тая жена, защото тя била легнала връз него. А тя станала през нощта, взела моя син от мене, докато аз съм спала и го турила при себе си, пък своя мъртъв син поставила до мене. Сутринта станах да накърмя сина си, и ето – гледам го мъртъв! А когато на виделина се взрях в него, познах, че това не е моят син.

Другата жена рекла:

- Не, моят син е живият, а твоят син е умрелият! Първата жена живо възразявала:

- Не, твоят син е умрелият, а моят е живият!

Тъй те се препирали пред царя. Соломон помислил малко, па рекъл:

- Дайте меч! Разсечете живото дете на две и дайте половината на едната и половината на другата!

Жената, която била наистина майка на живото дете, силно се развълнувала, паднала пред царя и взела да го моли:

- О, господарю мой! Дайте й това дете живо и не го убивайте! А другата казала:

- Нека не бъде ни мое, ни твое. Сечете!

Тогава Соломон разбрал, че истинската майка е оная, която молела да бъде пощаден животът на детето, и заповядал да й дадат живия младенец.

Скоро целият народ узнал за премъдрия съд на царя и всички започнали да се боят от него. Своята мъдрост Соломон изразявал и в управлението на народа, и във всичките си други царски дела. Царе от далечни страни идвали при него, за да го видят и чуят неговата мъдрост. Соломон съчинил три хиляди притчи, съставил хиляда и пет песни и описал всички растения от кедъра до исоповата трева. Притчите на Соломона са така дълбоки и назидателни, че и до днес служат като най-добри наставления и за прости, и за мъдри.

Тия притчи се съдържат в Свещеното Писание на Стария Завет под заглавието „Книга притчи Соломонови“.

Най-главното дело на Соломона било построяването храма Господен в Йерусалим. Храмът бил огромен и великолепен, направен от най-драгоценни материали и построен по плана на скинията. В него имало и двор, и светилище, и Святая Святих, която била отделена от светилището със завеса. В

двора имало жертвеник, дето се принасяли жертвите и около който се събирал народът на молитва.

Когато храмът бил привършен, внесли Ковчега на Завета в Святая Светих. Веднага след това славата Божия слязла върху храма във вид на облак и го изпълнила. Тъй храмът бил осветен. Соломон дълго се молил на Бога да приеме молитвите на тия, които ще идват в тоя храм. Господ му казал във видение, че неговата молитва е чута.

Великата мъдрост на Соломона не могла да го спаси от грях. Опиянен от славата и богатствата си, той взел да живее разкошно. Налагал на народа големи данъци. Въпреки че еврейският закон забранявал женитбата с идолопоклонци, той довел в двореца си много жени езичнички. Тия жени развратили сърцето му. Те се кланяли на своите божества. Соломон им

разрешил да построят на тия божества капища около Йерусалим и сам взел за им принася жертви. Тогава Господ му рекъл, че ще отнеме от него царството му и ще го раздели. Към края на живота си Соломон се покаял. Разбрал суетата на всичко и написал в покаянието си книгата „Еклисиаст“, което значи „проповедник“. Той написал още и книгата „Песен на песните“, в която изобразил символистично любовта на Бога към хората.

РАЗДЕЛЯНЕ НА СОЛОМОНОВОТО ЦАРСТВО. ПРОРОЦИ ИСАИЯ И ИЕРЕМИЯ

(3 кн. Царства, гл. 12; 4 кн. Царства, гл. 17, 19, 23 и 24)

След смъртта на Соломона еврейското царство се разделило, както Бог бил отсъдил. Соломонов наследник бил

синът му Ровоам. При него се появили раздори между евреите. Десет колена се разбунтували, откъснали се от Ровоама и си избрали за цар Иеровоам, един началник на работниците в Йерусалим. Верни на Ровоама останали само две колена – Иудовото и Вениаминовото. Тъй като те били близко до Иерусалим, този град останал да бъде столица на Юдейското царство. Жителите на това царство започнали да се наричат юдеи.

Останалите десет колена образували Израилското царство. Те си избрали за столица Самария. Израилските царе не искали техните поданици за отиват на молитва в Иерусалимския храм, дето се пазел Ковчегът на Завета. За да ги отклонят от религиозно общение с юдейския народ, израилските царе ги въвлекли съзнателно в идолопоклонство.

> Скоро почти всички израилтяни забравили Господа. Без Божията помощ тяхното царство започнало да отслабва. То просъществувало едва около 250 години. Когато нечестието на народа стигнало до крайните си предели, Господ изрекъл над това царство Своята присъда и го предал в робство на асирийците. По-голямата част от жителите му били закарани в робство в Ниневия, а на тяхно място били поселени езичници.

Новите жители на Израилското царство започнали да се наричат *самаряни*. От останалите в земята си израилтяни те се научили да вярват в истинския Бог, но не усвоили изцяло богооткровената вяра. От пророците те почитали само Мойсея, и от свещените книги приемали само Мойсеевото петокнижие, т.е. първите пет книги от Библията, които били написани от Мойсея.

Юдейското царство съществувало около 370 години. В него царският скиптър се предавал на люде от Давидовия род.

Някои от тия царе били благочестиви. Служили на истинския Бог с преданост и се борели срещу идолопоклонците. Но имало и много нечестиви владетели, които отпаднали от истинската вяра. Лошият пример на лошите царе бил следван от техните поданици.

Най-сетне нечестието на царете и развращението на народа довели и юдейското царство до разгром. При цар Седекия вавилонският цар Навуходоносор покорил юдеите. Градът Йерусалим бил разрушен. Великолепният Соломонов храм бил опожарен. Юдейският народ бил отведен в плен в далечния Вавилон и там в неволя прекарал 70 години. Тъй Господ наказал Своя любим народ, задето отстъпил от истинската вяра и взел да се кланя на лъжливи богове.

Но Бог не наказал евреите преди да изчерпи всички средства за тяхното вразумление. Той изпращал много *пророци*, които имали за задача да ги връщат към истинската вяра. Пророците са били хора със свет живот. Върху тях слизал Светият Дух и им давал сила да учат хората на благочестие, да им откриват волята Божия, да вършат разни знамения и чудеса и да *пророчествуват*, т.е. предсказват бъдещето и да предупреждават народа за бедствията, които имало да дойдат върху него поради греховете му. Пророците говорели на евреите и за *Спасителя*, Който щял да дойде, и предсказвали с поразителна яснота разни подробности от Неговия живот. Особено забележителни между тях били в юдейското царство пророците Исаия и Иеремия.

Пророк Исаия бил юдеин от царски произход. Господ го призвал към пророчество чрез особено видение. Исаия видял Господа да седи на престол, обкръжен от шестокрилати серафими (ангели), които пеели: „Свят, свят, свят е Господ Саваот; цялата земя е пълна с Неговата слава!“ Ужасен от туй дивно видение, Исаия изказал опасението си. че ще умре,

понеже имал нечисти уста, с които не бил достоен да слави Господа. В тоя миг прилетял към него един от серафимите, който носел в клещи разпален въглен, взет от небесния жертвеник, докоснал с тоя въглен устата на Исаия и изрекъл думите: „Ето това се докосна до устата ти, и твоето беззаконие се отне от тебе, грехът ти се очисти!“ (Исаия, гл. 6). При това видение Исаия получил пророчески дар.

Господ изпратил Исаия да учи и вразумява еврейския народ. Божият пророк проповядвал истинската вяра, изобличавал юдеите, че забравили своя Бог и им предсказал, че ще бъдат наказани с плен и опустошение, ако не се покаят. Особено много предсказвал пророк Исаия за идването на Спасителя. Той говорил, че Спасителят ще се роди от Девица, че Той ще страда за греховете на всички хора и че кротко ще понася страданията, че ще бъде причислен към разбойници, че ще умре за греховете на хората и че ще възкръсне. Поради яснотата на своите предсказания за Спасителя пророк Исаия справедливо е наречен *старозаветен евангелист*. Всички негови пророчества са събрани в отделна книга, която носи неговото име и се съдържа в Стария Завет на Библията.

Ето например как пророк Исаия описва Спасителя в едно от своите пророчества: „Няма в Него ни изглед, нито величие… Той беше презрян и унизен пред людете, мъж на скърби и изпитал недъзи… Но Той взе върху Си нашите немощи и понесе нашите недъзи… Той бе изпоранен за нашите грехове и мъчен за нашите беззакония; наказанието за нашия мир биде върху Него, и чрез Неговите рани ние се изцелихме… Той бе измъчван, но страдаше доброволно и уста Си не отваряше; като овца биде Той заведен на клане, и както агне пред стригачите си е безгласно, така и Той не отваряше уста Си… Отредиха му гроб със злодейци, но Той биде погребан у богатия… А кога душата Му принесе умилостивна

жертва, Той ще види дълговечно потомство“ (Исаия 53 гл.).

Понеже св. пророк Исаия изобличавал юдеите и ги подканвал непрекъснато към покаяние, като ги заплашвал в противен случай с тежки Божии наказания, евреите се озлобили и го предали на мъченическа смърт. Според преданието той бил прерязан на две с пила.

Пророк Иеремия живял около 600 години преди Рождество Христово. Той предпазвал народа от падения, увещавал го към покаяние и предсказвал разрушаването на Йерусалим и на Соломоновия храм. Той преживял предсказаните от него събития и горко оплаквал разрушението на Йерусалим. В същото време утешавал евреите, като им предсказвал, че Господ ще ги помилва и пак ще ги върне в Йерусалим. Иеремия оставил цяла книга пророчества. Жалбите му над Йерусалим са записани в книгата „Плач Иеремиев“.

Всичко онова, което се случило с еврейския народ от времето на Самуила до вавилонския плен, е описано в четири *Книги на Царствата* и в две книги *Паралипоменон*, което значи „изпуснато“. Това название е дадено на последните две книги, понеже те допълват изпуснатото в книгите на Царствата. Всички тия книги влизат в състава на Библията.

През описваното време имало много пророци. Едни от тях са записвали пророчествата си в отделни книги, които влезли отпосле в състава на Библията, а други пророчествували и поучавали само устно, без да оставят книги след себе си. За техния живот и дела ние научаваме от книгите на Царствата. Много пророци, говорейки за бъдещето на еврейския народ, предсказвали ясно и идването на Спасителя, както и различни други събития от новозаветната история. Тъй напр. св. пророк Михей е предсказал, че Спасителят ще се роди във Витлеем; св. пророк Захарий е описал тържественото влизане на Христа в Йерусалим, а св. пророк Иоил е

предрекъл слизането на Свети Дух.

ПРОРОЦИ В ИЗРАИЛСКОТО ЦАРСТВО ИЛИЯ, ЕЛИСЕЙ И ЙОНА

(3 кн. Царства, гл. 17 – 22; 4 кн. Царства, гл. 1 – 13 и кн. на прор. Йона)

Пророк Илия. Той се родил в гр. Тесва (затуй се нарича тесвитец). Родителите му били бедни и незнатни. Пророческото му служение започнало при най-злия и нечестив израилски цар Ахав, който под влияние на своята жена – езичницата Иезавела, започнал усърдно да почита идола Ваал. Когато Ахав наченал и народа си да принуждава към идолопоклонство, Господ изпратил при него Своя пророк Илия, за да го изобличи. Като се явил пред царя, Илия рекъл:

- Заради твоето нечестие три години няма да падне на земята ни роса, нито дъжд, освен по моята молитва.

Ахав кипнал от гняв и искал да убие Илия. Но Божият пророк избягал в пустинята и цяла година прекарал там. Всяка сутрин и вечер врани му носели хляб и месо. Наблизо текъл поток, от който Илия утолявал жаждата си.

Пророчествата на Божия човек се сбъднали. По цялата израилска земя настанала страшна суша. Всичката зеленина изсъхнала. По Божия заповед Илия се запътил за езическия град Сарепта Сидонска, където Бог му посочил да се настани у една бедна и благочестива вдовица. Като дошел в Сарепта, св. пророк Илия намерил вдовицата и я помолил да му донесе късче хляб, за да уталожи глада си. Тя му отговорила:

- Нямам нищо, освен шепа брашно в делвата и малко дървено масло в гърнето. Като приготвя това за себе си и за

сина си, ще го изядем и ще умрем от глад.

- Не бой се, – отговорил й св. пророк Илия. – Направи от това малка прясна пита за мене и ми донеси. А за себе си и за сина си ще направиш после. Защото тъй говори Господ, Бог Израилев. Брашното в делвата няма да се свърши, и дървеното масло в гърнето няма да намалее до оня ден, в който Господ ще даде дъжд на земята.

Жената повярвала на думите на Божия пророк и със своите последни запаси го нахранила. Тогава станало чудо: брашното и дървеното масло не се свършвали, докато траели гладът и сушата.

Докле Илия живеел у вдовицата, синът й заболял и умрял. Бедната майка била в отчаяние. Св. пророк Илия се помолил горещо на Бога за момчето и то оживяло. Тогава Сарептската вдовица рекла на Илия:

- Сега узнах, че ти си човек Божий и че словото Господне в твоите уста е истинско!

Минали три години и половина, откак започнала сушата. Глад и други бедствия мъчели народа. По Божия заповед Илия се явил при Ахава и казал нему и на целия израилски народ, че техните бедствия произлизат от това, дето те са забравили истинския Бог. Пророкът предложил на народа да се събере на планината Кармил. Когато всички отишли там, Илия казал на Ваалovите жреци:

- Нека направим два жертвеника: вие на Ваала, а аз – на Господа, и нека поставим върху тях дървата и жертвата. Но огън няма да подклаждаме. Онзи Бог, Който изпрати от небето огън върху жертвата, е истински Бог. На него ще трябва да се кланяме!

Народът се съгласил. Първи Ваалovите жреци построили жертвеник и целия ден скачали около него и викали:

- Ваале, Ваале, чуй ни! Но нямало никакъв отговор.

Вечерта пророк Илия направил своя жертвеник от дванадесет камъка, изкопал около него ров, положил върху му дърва, поставил жертвата върху тях, полял всичко това с вода и започнал да се моли на Бога. Изведнъж паднал огън от небето и изгорил не само жертвата, но и дървата, и камъните и пръстта. Като видял това, целият народ извикал:

- Илиевият Бог е истинският Бог!

Тогава Илия избил Ваалovите служители като лъжепророци, помолил се за дъжд и по неговата молитва се задали огромни облаци откъм морето и се излял пороен дъжд над сухата земя.

Със своето правдолюбие Илия не можел да угоди на покварения цар. Скоро той трябвало пак да бяга от преследвания и да се крие в пустинята. Бог му пратил там един ангел, за да го подкрепя с храна.

Веднъж, като се спрял да пренощува в една пещера, Илия съвсем отпаднал духом. Струвало му се, че само той останал верен на Господа и че всички други израилтяни са били потънали в идолопоклонство. За да го ободри и утеши, Сам Господ му се явил. Отначало задухал бурен и всеопустошаващ вятър, но Господ не бил в него. След това станало земетресение, но и в земетресението не бил Господ. После се показал огън, но и в огъня не бил Господ. Най-сетне задухал тих, прохладен ветрец, и ето в него Господ се явил на Илия, утешил го и му рекъл, че не само той е останал верен на Господа, че седем хиляди израилтяни не са подвили коляно пред езическите богове.

Явяването на Господа не в бурята и в огъня, а в тихия прохладен ветрец ни напомня идването на Спасителя сред хората не като грозен съдия, а като кротък, тих и благ Учител, Помощник и Изкупител на човешкия род.

Св. пророк Илия се отличавал с необикновена ревност към Божието име. Той не правел никому никакви отстъпки по отношение на вярата.

Пророк Елисей бил ученик на пророк Илия. Отличавал се с гореща вяра в Бога и с необикновена привързаност към своя велик учител. Бог го удостоил да види как великия пророк Илия бил грабнат в огнена колесница жив на небето. Елисей получил от Бога пророческия дар на Илия и тръгнал да учи народа на добро, да го отклонява от лоши пътища и да му помага.

Този Божий пророк имал милостиво сърце и извършил множество чудеса. Един ден отишел в Иерихон. Жителите на този град му се оплакали, че водата им не е добра за пиене. Елисей хвърлил сол в извора и водата станала вкусна и приятна.

Една бедна вдовица дошла при пророк Елисея и със сълзи му се оплакала:

- Моят мъж умря и ми остави голям дълг. Нямам с какво да го заплатя. Заемодавецът иска да вземе двете ми деца и да ги направи свои роби.

Пророкът запитал:

- Кажи ми, какво имаш в къщи?

- Нямам нищо у дома си, отговорила тя, освен един съд с дървено масло. Елисей й казал.

- Иди поискай колкото се може повече празни съдове от

всички твои съседи, затвори вратата след себе си и заедно със синовете си наливай от пълния съд масло във всички тия съдове! Пълните туряй настрана!

Тя така и направила. И станало чудо. От малкото й масло се напълнили всичките съдове. Тя продала по-голямата част от маслото и заплатила дълга си.

В града Сонам пророк Елисей възкресил със силната си молитва сина на една богата и добродетелна жена. Неговите многобройни благодеяния над хората са описани подробно в четвъртата книга Царства от 2 до 13 глава.

Чрез Елисей Господ оказвал милост не само на израилтяни, но и на другородци. Един сирийски военачалник, на име Нееман, заболял от проказа. Никой не можал да го изцери. Той имал за прислужница едно еврейско момиче. Като виждала страданията на своя господар, тя рекла:

- Ако отиде моят господар при пророка, който е в Самария, той ще снеме от него проказата.

Нееман отишел при Елисея с богати подаръци и се спрял пред дома му. Елисей, без да излиза от дома си, предал на Неемана чрез слугата си да отиде да се умие седем пъти в река Йордан, след което щял да стане здрав. Нееман направил това и се очистил от проказата си. Той се върнал при Елисея и му предлагал от своите богати дарове като награда за изцелението. Елисей се отказал от всяка награда. Тогава ученикът му Гиезий, без да знае Елисей, догонил отпътувалия Нееман и получил няколко скъпи подаръка. Когато се върнал, Елисей го посрещнал с думите:

- Откъде идеш, Гиезие?

- Никъде не съм ходил – отговорил Гиезий. Прозорливият

Елисей му казал:

- Нима сърцето ми не те придружаваше, когато ти взимаше подаръци от Неемана? Но задето постъпи непослушно, ето, ти ще получиш неговата болест.

И веднага Гиезий заболял от проказа.

Св. пророк Елисей умрял в дълбока старост. Божията чудотворна сила не го оставила и след смъртта му. **Веднъж в гроба му бил пуснат един покойник. Щом се докоснал до костите на пророка, умрелият възкръснал. От тук се вижда, че Божията благодат може да се прояви и чрез тленните останки на светите Божии угодници. Затова в св. Православна църква се тачат мощите на светиите.**

Пророк Йона. Господ пращал пророци не само на еврейския народ, но и при някои езически народи. Тъй например на св. пророк Йона, който живял подир Елисея, Бог заповядал да отиде в големия асирийски град Ниневия, за да каже на жителите му, че, ако не се покаят, Господ ще унищожи града им. Йона се уплашил да отиде в Ниневия при езичниците и решил да бяга от Бога. Намерил кораб, който се готвел да отплува за съвсем друга страна, и се качил на него. Но от Бога човек не може никъде да избяга. В морето се надигнала страшна буря и корабът започнал да потъва. Всички моряци започнали да се молят всеки на своя бог. А Йона по това време спял. Събудили го и му рекли:

- Защо спиш? Стани, помоли се на твоя Бог. Може би Той ще ни спаси.

После решили да хвърлят жребие, за да узнаят по чия вина корабът потъва. Жребието се паднало на Йона. Тогава Йона признал пред всички, че е виновен, задето не изпълнил волята Божия да отиде в Ниневия и казал да го хвърлят в

морето, ако искат да не погинат. Щом моряците изпълнили думите му, бурята утихнала и корабът благополучно продължил пътя си. Господ заповядал на един огромен кит да погълне Йона, и непокорният Божий пророк останал в утробата на кита три дена. Подир това Бог заповядал на кита да изхвърли Йона на брега.

Спасен от явна гибел по такъв чуден начин, Божият пророк отишъл при ниневийците и им възвестил Божието определение: да се покаят, ако не искат да погинат. Ниневийците се стреснали от проповедта на пророка и всички – от царя до последния човек – се посипали с пепел, облекли се във вретища и се предали на строг пост и на дълбоко покаяние. Господ приел тяхното покаяние и пощадил града.

Йона очаквал, че Ниневия непременно ще погине. Като видял, че това не става, той се огорчил силно и възнегодувал против Бога. Господ вразумил Йона по следния начин: пред палатката, в която пророкът живеел, израснало за една нощ едно растение, което му правело сянка през деня. Това зарадвало Йона. Но на другия ден, по Божие повеление, червей подгризал растението и то изсъхнало. Когато слънцето изгряло и започнало да прилича главата на Йона, той, изнемогвайки от жега, започнал да съжалява отчаяно за изсъхналото растение, което му правело сянка. Господ му рекъл:

- Нима тъй силно се огорчи за растението?

- Твърде се огорчих, дори до смърт – отговорил Йона.

Тогава Господ му рекъл:

- Тебе ти е жал за растението, за което не си се трудил. Аз ли да не пожаля Ниневия, в който има повече от 120 хиляди дечица, които не могат да различат дясна ръка от лява?

Тридневното пребъдване на св. пророка Йона в утробата на кита и излизането му на твърда земя било предобраз на тридневното стоене на Спасителя Христа в гроба и на възкресението Му от мъртвите.

ПРОРОК ДАНИИЛ И ТРИМАТА МОМЦИ В ОГНЕНАТА ПЕЩ

(Кн. на прор. Даниил, гл. 1 до 6)

След като разрушил Йерусалим, вавилонският цар Навуходоносор безмилостно разграбил и опожарил Соломоновия храм и закарал иудейския цар с целия народ в плен във Вавилон. В тая опустошителна война намерили смъртта си много иудеи. Тогава бил унищожен и Ковчегът на Завета.

Във Вавилонския плен иудеите горко оплаквали своята родина. Тежък бил животът им под чуждото иго. В своята преголяма скръб те се обърнали покайно към Бога и Господ им изпратил защитник и утешител в лицето на св. пророк Даниила.

Даниил произхождал от царско коляно. Той бил твърде млад, когато го отвели в плен. Вавилонският цар Навуходоносор заповядал да изберат измежду пленниците няколко момчета от най-знатните еврейски семейства, за да бъдат подготвени за разни служби при царския двор. Избраните младежи били възпитавани и обучавани в разни науки и се хранели от царската трапеза. Между тях били Даниил и трима негови добри приятели – Ананий, Азарий и Мисаил. Тези четирима момци били добре запознати от своите родители с Мойсеевия закон и били толкова благочестиви, че не искали да ядат вкусната езическа царска храна, за да не се оскверният. Те измолили да им се позволи да се хранят само с хляб и овощия. Техният възпитател се

опасявал, че ще заслабеят поради слабата храна. Но те, наопъки, се оказали по-здрави и по-румени от своите другари. Тяхното благочестие и техният доброволен пост били угодни на Бога. За верността им към Него Той ги наградил с особени дарби, тъй че те излезли от училището първи по успех и като най-способни получили големи длъжности в двореца.

Господ отличил с особена мъдрост Даниила и му дал пророчески дар. Веднъж цар Навуходоносор видял някакъв сън, но като се събудил, го забравил и никак не можел да си го припомни. Царят се твърде обезпокоил от това. Повикал всичките си мъдреци, но никой не можал да му открие съня. Царят се разгневил и заповядал да ги избият. Тогава Даниил, когото грозяла същата опасност, се обърнал с гореща молба към Бога и Господ му открил както съня на царя, така и неговото значение. Като се явил пред Навуходоносора, Даниил му казал:

- Твоето видение, царю, беше такова: ето, някакъв си голям истукан (идол); главата му беше от чисто злато, гърдите и ръцете му – от сребро, коремът и бедрата му – медни, пищелите му – железни, нозете му – част железни, част глинени. Ти го гледаше, докато един камък се откъсна от планината, без да го е ръка съборила, удари в истукана и го разби. Тогава всичко заедно се раздроби: желязо, глина, мед, сребро и злато станаха като прах на лятно гумно. Вятърът ги отнесе и диря от тях не остана. А камъкът, който разби истукана, стана голяма планина и изпълни цялата земя.

Даниил обяснил съня така:

- Ти, царю, си цар на царете. Златната глава означава твоето царство. Другите части на истукана означават ония

царства, които ще настанат след тебе. Те ще бъдат не така славни, както твоето царство, а по-долни от него. Камъкът пък, който се откъсна от планината, означава царството Божие, което ще настъпи след падането на предишните четири царства. То ще се разпространи по цялата земя, ще съкруши всички царства, а само ще стои вечно.

Навуходоносор бил много доволен от отговора на Даниила, обсипал го с подаръци, възхвалил истинския Бог и поставил Даниила за началник над всички вавилонски мъдреци.

Пророческият сън на Навуходоносор се изпълнил. Четирите царства, които се сменяли едно след друго, били следните: Вавилонско, Персийско, Македонско и Римско. Според тълкуването на св. Църква, планината, от която се откъснал камъкът, без да го е съборила ръка, означава Пресвета Богородица, която е родила Христа без намесата на мъж. Камъкът пък означава Спасителя на света. Неговото царство наистина се разраснало в голяма планина, която е изпълнила цялата земя.

В околностите на Вавилон, на полето Деир, Навуходоносор поставил голям златен идол и заповядал на всички да му се покланят като на бог. Всички присъствуващи при откриването на идола му се поклонили, когато бил даден за това знак. Само тримата момци иудеи Ананий, Азарий и Мисаил не се поклонили на идола, понеже помнели, че втората Божия заповед строго забранява това. Царят се разгневил и заповядал да ги хвърлят в горяща огнена пещ. За да наблюдава страданията на непокорните млади иудеи, Навуходоносор заповядал да му издигнат трон недалеч от огнената пещ. Когато тримата момци били вързани и хвърлени в пещта, царят изведнъж се смутил, станал от мястото си и запитал обкръжаващите го велможи:

- Нали трима души вързани хвърлихме в огъня? А ето,

виждам четирима души, невързани да ходят сред огъня, и нищо им няма. И видът на четвъртия е подобен на сина Божий.

Навуходоносор се приближил към пещта и извикал:

- Ананий, Азарий и Мисаиле, раби на Всевишния Бог, излезте! Момците излезли. Оказало се, че огънят не само не докоснал телата им, но не обгорели дори и дрехите им. Като видял това чудо. Навуходоносор прославил Бога на иудеите и под страх на смъртно наказание забранил на поданиците си да хулят Божието име. Тъй Бог спасил от явна смърт верните Си раби, като им изпратил ангел небесен да ги запази от стихията на огъня.

Светата Църква пее почти при всяка неделна утренна песента за тримата отроци в огнената пещ. С това тя иска да ни поучи да бъдем и ние верни на нашия Бог до смърт, като знаем, че Бог е силен да ни избави от всяка беда.

След смъртта на Навуходоносор мидиецът Дарий станал цар. Св. пророк Даниил служел и на новия цар. Дарий обичал Даниила и високо го ценял.

Един ден враговете на Даниила уговорили царя да издаде заповед никой да не отправя каквато и да било молитва към другиго, освен към царя. По силата на тая царска заповед не трябвало да се отправят молитви и към Бога през това време, докато била в сила заповедта. Непокорните трябвало да бъдат хвърлени в един дълбок ров, дето били пазени гладни лъвове за наказание на злосторници. Благочестивият Даниил имал обичай всеки ден да се моли на Бога. И след излизането на заповедта той продължавал да се обръща с молитви към своя Бог. Като видели това, враговете му поискали да бъде хвърлен в лъвовата яма. Царят съжалявал своя любимец, но не можел да отмени заповедта си, и Даниил бил хвърлен в

дълбокия ров. На следния ден царят сам побързал да дойде и да види що се е случило с Даниила. Като се наклонил над ямата, той високо извикал:

- Данииле, твоят Бог, Комуто неизменно служиш, можа ли да те избави от лъвовете? Даниил отговорил:

- Царю, моят Бог изпрати Своя ангел и затвори устата на лъвовете, и те ме не повредиха, защото аз излязох пред Него чист.

По заповед на царя Даниил бил изваден от лъвовата яма. По него нямало никаква рана, нито дори драскотина. Тогава царят заповядал да хвърлят в рова Данииловите обвинители. Те били веднага разкъсани от лъвовете. Като видял това, царят издал заповед всички негови поданици да почитат Данииловия Бог, Който върши чудеса. Даниил бил на голяма почит през царуването на Дария. След Дария Вавилонското царство било превзето от персийския цар Кир.

Даниил предсказал много неща, които се случили след него. Но най-важното му пророчество е следното: той предрекъл, че Спасителят на света ще дойде след 70 седмолетия, т.е. след 490 години.

Вавилонското робство, по неизповедимите съдби на Божия промисъл, се оказало много полезно както за поробените, тъй и за поробителите. Иудеите се очистили от своите езически суеверия и започнали с голяма ревност да търсят и почитат Бога, а езичниците пък узнали чрез тях за единия и истински Бог, Който закриля Своите верни чеда от беди и ги спасява от смърт. Много от вавилонските идолопоклонци приели вярата в иудейския Бог и заедно с евреите започнали да очакват идването на обещания Месия – Спасителя на света. Онези езичници, които приели вярата на иудеите, били наречени *прозелити*.

ВЪЗВРЪЩАНЕ ОТ ПЛЕН.
ЗАВЪРШЕК НА
СТАРОЗАВЕТНИЯ ПЕРИОД

(1 Ездра; Неемия; Макав.)

Иудеите прекарали в плен 70 години. Персийският цар Кир, след като превзел Вавилон, позволил на иудеите да се върнат в Йерусалим и да построят там Господния храм. Около 42 000 иудеи се върнали в родината си и се настанили в прежните свои градове и села. Останалите във Вавилон иудеи им помогнали с много злато и сребро да възобновят Соломоновия храм. А царят им дал всички свещени съсъди, които някога Навуходоносор, при плячкосването на Йерусалим, бил задигнал от храма.

Когато започнало възобновяването на храма, самаряните пожелали да вземат участие в това дело, за да могат и те да се молят в Иерусалимския храм. Но иудеите отхвърлили тяхното сътрудничество, за да запазят своето богослужение в чистота, тъй като те виждали у самаряните уклони към езичество. Самаряните се озлобили и почнали да клеветят иудеите пред персийския цар. Ненавистта между иудеите и самаряните стигнала до там, че иудеите не искали да имат никакво сношение със самаряните и считали за грях да влизат в техни селища, да ядат с тях и да получават от тях каквато и да е услуга.

След двадесетгодишен труд храмът в Йерусалим бил завършен. Но той не бил така великолепен, както Соломоновият храм. Много стари иудеи плакали, като си спомняли разкошния първи Божий храм. Но пророците утешавали Божия народ с туй, че в тоя храм ще се яви Спасителят на света. Наистина, Иисус Христос посещавал тоя храм и поучавал в него.

След Вавилонския плен голяма полза принесли на иудеите техният свещеник и книжник Ездра и техният бележит мъж Неемия. Ездра положил основи на иудейския църковен и граждански живот и започнал да обучава народа в Закона Божий. По негово време били събрани в един сборник всички написани дотогава книги на *Свещеното старозаветно Писание*. Ездра устроил великата *Синагога* – съдилище, състоящо се от свещеници и левити.

От това време започнали да се откриват синагоги по всички градове и села на Иудея. В тия синагоги иудеите се събирали всяка събота на молитва и слушали словото Божие. Учители на народа били книжниците, запознати със Свещеното Писание. Те се наричали още *равини*. Малко по-късно първосвещениците се издигнали като управители на народа. Първосвещеникът бил председател на така наречения *Синедрион*, върховно съдилище, което се състояло от 70 старейшини.

Историческата съдба на еврейския народ минала през това време през много още превратности. Малобройни били годините на щастие и спокойствие. Нападения от външни врагове, вътрешни раздори, спорове за религиозни мнения и голям упадък на нравствеността ето отличителните черти на последния период от живота на богоизбрания народ. Евреите попадали последователно под властта на няколко чужди народи. Най-напред били покорени от Александър Македонски и неговия пълководец Птоломей, който станал Цар на Египет и закарал там много хиляди евреи като пленници. После били поробени от сирийците, които искали да ги направят идолопоклонци. Най-сетне те попаднали под властта на римляните, които ги обложили с данъци и поставили свои управители на Палестина. С това се

завършила окончателно независимостта на еврейския народ.

Вярно е, че известно време иудеите се намирали под управлението на собствен цар, но той не бил иудеин по произход. Името му било Ирод. Той се оженил за еврейка и искал по тоя начин да затвърди властта си над евреите. Ласкателите го наричали възстановител на Давидовия престол, но благочестивите иудеи знаели, че той нямал нищо общо с Давидовия род и че е натрапник чуждоземец. Добрал се до властта с хитрост, Ирод постоянно се опасявал, че могат да му я отнемат. В подозрителността си той бил безчовечен. Убивал всекиго, в когото виждал претендент за своя престол. Тъй погубил той шурея, зетя и тъста си, не пощадил дори и своите двама сина. Със своята жестокост той всявал навсякъде ужас. За да привлече любовта на народа, Ирод украсил великолепно Иерусалимския храм и оказвал разни благодеяния на народа. Но иудеите го ненавиждали като чужденец-потисник.

Те очаквали да дойде вече Спасителят на света, тъй като някои пророчества се били вече изпълнили. Така например патриархът Иаков бил предсказал, че князете и царете от Иудовото коляно ще бъдат дотогава, докато дойде очакваният Спасител. Доста време вече нямало в Иудея царе от коляното на Иуда. Затова те с още по-голяма надежда очаквали обещания Избавител, Който да възстанови Давидовия престол.

Но оскърбените в своето народностно чувство евреи неправилно си представяли бъдещия Месия като велик земен цар, който ще донесе земни облаги, земна мощ и величие на Своя народ. Те искрено очаквали Спасителя, но мислели, че Той ще дойде не за да ги спаси от греховете, а за да ги избави от чуждото потисничество и да им покори всички народи. Те не

разбрали, че очакваният Христос трябвало да дойде, за да спаси хората от греховете им, да победи дявола, да премахне злото от душите на вярващите и да върне изпъдените от рая пак в царството небесно.

СВЕЩЕНА ИСТОРИЯ НА

НОВИЯ ЗАВЕТ

ЖИВОТ, ДЕЛО И УЧЕНИЕ НА ГОСПОДА НАШЕГО ИИСУСА ХРИСТА

РОЖДЕСТВО НА ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦА

Около времето преди да се роди Христос, в Палестина живеели двама благочестиви и праведни съпрузи – Иоаким и Анна. Те произхождали от царския род на Давида. Иоаким и Анна почитали Бога и постъпвали според наредбите Му, но били много нещастни, понеже си нямали деца. Своята скръб те често изливали в гореща молитва пред Бога.

Свещеното Предание разказва, че веднъж, когато Иоаким отишъл в планината, за да се помоли, Анна влязла в градината. На едно дърво тя видяла гнездо, а в него – малки пиленца весело да чуруликат. Тогава Анна започнала със сълзи на очи да се моли така:

— Господи, Ти не си лишил от рожби и птичките, а мене, Твоята рабиня, си оставил без чедо. Зарадвай ме с плод, и аз ще го посветя на Тебе!

Бог чул усърдната молитва на Анна и на следната година тя родила момиченце, което нарекли Мария или Мариам. Това дете било избрано от Бога да стане по-късно майка на Господа Иисуса Христа, Единородния Син Божий. Затова св.

Дева Мария се нарича *Богородица*.

> **Рождество Богородично се празнува на 21 септември по светския календар, което е † 08 септември по църковния календар**.

Въвеждане на св. Дева Мария в храма. Родителите на св. Дева Мария изпълнили обещанието, което дали пред Бога. Когато тяхната дъщеря станала на 3 години, те я завели в Иерусалимския храм, за да я посветят и служба на Бога.

Мило и тържествено било това въвеждане: малката Мария била съпроводена от своите дружки, които носели запалени лампади. След нея вървели старите й родители.

Когато тригодишната Мария достигнала стълбището на храма, сама изкачила всичките стъпала. На най-горното стъпало, пред входа на храма, я посрещнал и приел сам първосвещеникът. По Божие указание той я въвел в „Святая Святих“, сиреч – в най- свещеното място на храма.

Мария била възпитавана в страх Божий, пребъдвала в молитва и послушание, изучавала словото Божие, занимавала се с ръкоделие и се готвела за бъдещето си свято предназначение да бъде майка Божия.

Подобно на св. Дева Мария и ние днес се молим Богу, изучаваме с внимание словото Божие и се поучаваме. По тоя начин и ние още от малки се приучваме на благочестив и добродетелен живот, за да станем добри и полезни граждани и примерни чеда на Бога и св. Му Църква.

Въведението на св. Богородица в храма празнуваме на 04 декември по светския календар, което е † 21 ноември по църковния календар. Тоя ден е празник на християнското семейство. На вярващите родители се

припомнят задълженията към техните деца. Св. Дева Мария се посочва като пример и образец на всички деца – християнчета.

Благовещение (Лука 1:26 – 56 и Мат. 1:13 – 25). Св. Дева Мария дала Богу обещание да не се омъжва, а да пребъде в девственост и целомъдрие. Затова, когато навършила пълнолетието си, тя напуснала Божия дом и се прибрала при своя сродник – праведния и благочестив старец Йосиф, който станал пазител на нейното девство.

Йосиф бил дърводелец и живеел в галилейския град Назарет. Той имал деца от умрялата си съпруга. Според тогавашния закон св. Дева Мария била сгодена за Йосифа. Така тя станала негова невеста, без обаче да бъде негова истинска съпруга.

Един ден, когато св. Дева Мария била сама вкъщи и четяла пророческите книги, неочаквано застанал пред нея ангел Гавриил и казал:

— Радвай се, благодатна! Господ е с тебе; благословена си ти между жените!

Като видяла ангела, св. Дева Мария се смутила и започнала да размишлява – какъв ли е този поздрав. Ангелът й рекъл:

— Не бой се, Мариам, понеже ти намери благодат у Бога; ето, ти ще заченеш в утробата, ще родиш Син и ще Го наречеш с името Иисус. Той ще бъде велик и ще се нарече Син на Всевишния; и ще Му даде Господ Бог престола на Отца Му Давида; и ще царува над дома Иаковов до-веки и царството Му не ще има край.'

А Мариам казала на ангела:

— Как ще бъде това, когато аз съм девица и не познавам мъж? Тогава ангелът й отговорил:

— Дух Свети ще слезе върху ти, и силата на Всевишния ще те осени; затова и Светото, Което ще се роди от тебе, ще се нарече Син Божий.

На това Мариам отговорила:

— Ето ме, рабинята Господня! Нека ми бъде според думата ти! След това ангелът си отишел от нея.

Св. Дева приела със смирение и покорност неговите думи и започнала да се готви още по-усърдно за своето свето предназначение – да стане майка на Сина Божий.

Онова, което ангел Гавриил известил на св. Богородица, било предсказано няколкостотин години преди това от пророк Исаия. В книгата на неговите пророчества четем, че Девица ще зачене и ще роди Син и ще Му нарекат име *Емануил*, което ще рече „С нас е Бог“ (Ис. 7:14).

Вестта на ангела изпълнила с необикновена радост св. Дева Мария. Тая вест е радостна и за всички люде, които жадуват за спасение. Затова и събитието, изложено по-горе, се нарича Б л а г о в е щ е н и е , т.е. – добро, радостно известие.

Църквата празнува това събитие на 07 април по светския календар, което е † 25 март по църковния календар.

РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО

(Лука 2:1 – 20)

В онова време римляните владеели Палестина. Римският император Август издал заповед за преброяване на цялото население. Според този указ всеки трябвало да иде в града

на своите деди и там да се запише. Понеже Йосиф и Мария произхождали от града на Давида Витлеем, тръгнали от Назарет за тоя градец. Когато стигнали тук, всички домове били вече препълнени от гости, които също дошли да се запишат. И понеже Йосиф и Мария не могли да намерят другаде подслон, приютили се в една пещера край града. В тая пещера овчари прибирали в лошо време стадата си.

А на Мария било дошло вече време да роди. И тя родила своя Божествен Син, повила Го в пелени и Го положила в яслите.

В същата тази нощ навън в полето овчари пасели своите стада. Изведнъж пред тях се явил ангел Господен, и славата Господня ги осияла. Ангелът рекъл на овчарите:

— Не бойте се! Ето, благовестя ви голяма радост, която ще бъде за всички човеци; защото днес ви се роди в града Давидов Спасител, Който е Христос Господ; и ето ви белег: ще намерите Младенец повит и лежащ в ясли.

След това внезапно се явили множество ангели, които пеели:

— Слава Богу във висините, и на земята мир, между човеците благоволение!

А когато ангелите си отишли от тях, пастирите си казали един другиму:

— Да идем до Витлеем и да видим случилото се там, за което ни възвести Господ!

И те дошли бързешком и намерили Мариам и Йосифа и Младенеца да лежи в яслите. Поклонили Му се, а след това радостни се върнали пак при стадата си, като славели Бога за всичко, що чули и видели в тая света и спасителна нощ.

Бедната и скромна обстановка, в която се родил Божият Син, свидетелствува за Неговото неизказано смирение. Най-Славният, най-Великият и най-Могъщият благоволил да се роди в бедна пещера! Какъв пример на смирение за най-слабите и грешни, но горди и надменни човеци!

> **Рождество Христово празнуваме на 07 януари по светския календар, което е † 25 декември по църковния календар.**

Сретение Господне (Лука 2:21 – 40). Когато Богомладенецът станал на 8 дни, бил обрязан, съгласно предписанието на Божия закон (Бит. 17:12). Според същия закон всяко първородно дете от мъжки пол трябвало да бъде посветено на Господа и представено Нему (Изх. 13:12). Затова Йосиф и Мария донесли Иисуса в храма да Го представят Господу и да принесат установената жертва – две гургулици или две гълъбчета.

При входа на храма ги срещнал старецът Симеон, който очаквал спасението на Израиля. Нему било предсказано от Духа Светаго, че няма да умре, докато не види Христа Господен. Когато родителите донесли Младенеца, Симеон Го прегърнал, благословил Бога и рекъл:

> — Сега отпускай! Твоя раб, Владико, според думата Си смиром; защото очите ми видяха Твоето спасение, що си приготвил пред лицето на всички народи – светлина за просвета на езичниците и слава на Твоя народ Израиля!

Йосиф и Мария се чудели на тия думи. Тогава Симеон се обърнал към Майката и казал:

> — Ето, този твой Син лежи за падане и ставане на мнозина в Израиля и за предмет на противоречия. А на

тебе самата меч ще пронижe душата, за да се открият мислите на много сърца.

С тия думи старецът предсказал на Божията Майка страданията, които щяла да претърпи при кръста на своя Син.

При храма живеела и пророчица Анна, вдовица на 84 години. Тя също очаквала Спасителя и проповядвала след това за Него.

Това евангелско събитие се нарича *Сретение* (среща, защото праведният Симеон е срещнал Богомладенеца Христа).

Сретение Господне се празнува на 15 февруари по светския календар, което е † 02 февруари по църковния календар.

Поклонение на мъдреците (Мат. 2:1 – 12). Раждането на Христа не останало незабелязано за света; на небето се появила чудна звезда. Видели я учените астрономи от Халдейската земя, разтворили старите книги и разбрали, че се е родил велик Цар. Те пожелали да Му се поклонят и да Му поднесат своите дарове. Приготвили се за далечен път и тръгнали към звездата. А тя вървяла пред тях и ги водила. Когато мъдреците (вълхвите). дошли в Йерусалим, запитали:

— Где е родилият се Цар Иудейски? Защото видяхме звездата Му на изток и дойдохме да Му се поклоним.

Чул цар Ирод за пристигането на вълхвите и пратил да ги доведат при него. Като узнал от тях за значението на новата звезда, той се смутил. Ирод бил властолюбив и треперел за своя трон. Той се опасявал да не би новороденият Цар да го свали от престола и да завладее царството му. Затова искал да погуби Тоя нов претендент за неговия престол. Ирод

повикал всички първосвещеници и книжници и ги запитал где трябва да се роди Христос. Те му отговорили:

— Във Витлеем иудейски, понеже тъй е предсказал пророк Михей (Мих. 5:2).

Тогава Ирод повикал тайно влъхвите, за да узнае от тях точно за времето, когато се появила звездата. След това ги изпратил за Витлеем и им поръчал да разпитат грижливо за Младенеца, и като Го намерят, да се върнат в Йерусалим и да му кажат, за да идел и той да Му се поклони.

Чудната звезда пак повела мъдреците и се спряла над мястото, гдето бил Младенецът. Влъхвите влезли в къщата, намерили Младенеца и майка Му Мария, паднали ничком, поклонили Му се и Му принесли своите скъпи дарове: *злато, ливан и смирна*.

На връщане мъдреците не се отбили при Ирода, а по Божие откровение заминали по друг път за страната си.

В лицето на източните мъдреци на Богомладенеца Христа се поклонила тогавашната наука. Скъпите дарове, които влъхвите поднесли, свидетелствуват, че източната мъдрост признала Богомладенеца за необикновен Цар и Му отдала заслужена почит.

БЯГСТВОТО НА СВ. СЕМЕЙСТВО В ЕГИПЕТ И ИЗБИВАНЕТО НА ВИТЛЕЕМСКИТЕ МЛАДЕНЦИ

(Мат. 2:13 – 23)

Когато мъдреците заминали за страната си, ангел Господен се явил насъне Йосифу и му казал:

— Стани, вземи Младенеца и Майка Му и бягай в Египет и остани там докле ти кажа. Защото Ирод ще търси

Младенеца, за да Го погуби.

Без да губят време Йосиф и Мария се приготвили за път. Не било лесно за стареца Йосифа и за Майката Господня да предприемат такъв дълъг, опасен и труден път през

пустинята – от Витлеем до Египет. Те обаче тръгнали с пълна преданост на волята Божия. И Бог ги закрилял. Те стигнали благополучно в Египет и според преданието се установили близо до града Хелиопол (Слънчевград). Тук те останали до деня на Иродовата смърт.

Дълго чакал цар Ирод да се върнат мъдреците и да му кажат где точно е новородилият се Цар Иудейски. Но, като се видял измамен, заповядал да бъдат убити всички момченца от две години надолу в цялата Витлеемска околност. По тоя начин той мислел, че ще може да погуби и Христа.

Започнало се жестоко клане на невинни дечица. Избити били 14 000 младенци. Потекли потоци детска мъченическа кръв. Заплакали хиляди майки за скъпите си рожби. Тогава се сбъднало пророчеството на св. пророк Иеремия, който казва:

> — Глас се чува в Рама[3], писък и горко ридание; Рахил плаче за децата си и не иска да се утеши за тях (Иер. 31:15).

Това са били първите мъченици за Христа, а Ирод – първият Христов гонител.

След смъртта на Ирода ангелът Господен отново се явил насъне на Йосифа в Египет и му казал:

> — Стани, вземи Младенеца и Майка Му и иди в земята Израилева, защото измряха ония, които търсеха душата на

Младенеца!

Като станал, Йосиф постъпил според думите на ангела и се завърнал в родината си. Но като узнал, че в Иудея царувал Архелай, наместо баща си Ирод, уплашил се и по откровение Божие заминал за галилейския град Назарет, гдето се установил да живее.

ОТРОКЪТ ИИСУС В ХРАМА

(Лука 2:41 – 52)

Всеки благочестив иудеин за великия празник Пасха е трябвало да отива на поклонение в Йерусалимския храм. И родителите на Христа изпълнявали това предписание на закона (Изх. 23:17).

Когато отрокът Иисус станал на 12 години, родителите Му Го завели в Йерусалим за празника. След като минал празникът, Йосиф и Мария си тръгнали обратно за Назарет, като мислели, че Иисус е напред, заедно с техни роднини. След като обаче не Го видели между поклонниците, разтревожени те се върнали в Йерусалим, за да Го търсят. След дълго дирене най-сетне на третия ден те Го намерили в храма да седи между учителите, да ги слуша и запитва. Всички, които присъствували, се чудели на разума и отговорите Му.

Когато Майка Му Го видяла, казала:

— Чедо, защо ни направи така? Ето, баща Ти и аз твърде много се измъчихме да Те търсим.

А Христос им рекъл:

— Защо сте Ме търсили? Не знаехте ли, че Аз трябва да съм в онова, що принадлежи на Отца Ми?

С това Той искал да каже, че е Син Божий, и че мястото Му е в дома Божий.

След тия думи отрокът Иисус тръгнал с родителите Си и се завърнал в Назарет. Тук Той прекарал юношеските Си години, като пребъдвал в пълно послушание и преуспявал в мъдрост и любов пред Бога и човеците.

3. Село, близко до Йерусалим и Витлеем.

СВ. ЙОАН КРЪСТИТЕЛ

(Лука 1:5 – 25)

В онова време в Йерусалимския храм бил на служба един свещеник на име Захария.

Неговата жена се казвала Елисавета. Те били бездетни и в напреднала вече възраст.

Един ден, когато Захария бил влязъл в храма, за да покади, явил му се ангел Гавриил и му казал:

— Захарие, молитвата ти е чута. Жена ти Елисавета ще роди син и ще го наречеш с името Йоан. Той ще бъде велик пред Господа и ще се изпълни с Дух Свети, за да приготви на човеците пътя към спасение.

Захария не повярвал на ангела, понеже както той, така и жена му били вече в преклонна възраст. Тогава ангелът му казал:

— Понеже ти не повярва на думите ми, ето, ще онемееш и няма да можеш да говориш до деня, когато ще се роди детето.

Захария излязъл от олтара и като не можел да говори, започнал да маха на народа с ръка. Всички разбрали, че той трябва да е имал видение.

Когато се родило детето и трябвало да му нарекат име, Захария поискал дъсчица, написал на нея: „Йоан му е името!“ и веднага проговорил. Най-напред той благодарил Богу за великата Му милост и възхвалил името Му.

Йоан още от младини се заселил в пустинята, гдето се хранил с акриди[4] и див мед, а се обличал с дреха от камилска вълна и се препасвал с кожен пояс.

Когато околното население узнало за Йоана, започнало да се стича при него край река Йордан и да слуша проповедите му. А той на всички говорел:

— Покайте се, защото се приближи царството небесно! След мене иде Един, Комуто не съм достоен да се наведа и развържа ремъка от обущата Му.

Йоан изобличавал всички, без да гледа на лице, като ги заплашвал с Божия съд. Той кръщавал във водите на р. Йордан ония, които се разкайвали за греховете си. Затова е и наречен Кръстител. А понеже с проповедта си подготвял пътя на Господа Иисуса Христа и вървял пред Него, той се нарича още и Предтеча.

Паметта на св. Йоана Кръстител празнуваме на 20 януари по светския календар, което е † 07 януари по църковния календар.

4. Особен род скакалци.

Кръщение Господне (Мат. 3:13 – 17 и Марко 1:9 – 11)

Когато Христос навършил 30 години, започнал Своето служение.

Най-напред Той дошъл при Йоана на р. Йордан,

за да се кръсти от него. Като видял Христа отдалеч, Йоан Го посочил на народа с думите:

— Ето Агнецът Божий, Който взима върху Си греха на света! Христос пристъпил към Йоана, за да бъде кръстен от него, но тоя Го възпирал, като казал:

— Аз имам нужда да се кръстя от Тебе, а Ти ли идеш при мене? Но Иисус му отговорил:

— Остави сега, защото тъй нам подобава да изпълним всяка правда!

Тогава Йоан кръстил Иисуса. А когато Христос излизал от водата, отворили се небесата. Дух Свети се явил във вид на гълъб и се чул гласът на Бога Отца от небето:

— Този е Моят възлюбен Син, в Когото е Моето благоволение.

Кръщението Господне празнуваме на 19 януари по светския календар, което е † 06 януари по църковния календар.

Празникът на Кръщението Господне се нарича още и Богоявление или Йордановден.

Иисуса Христа за първи път ясно се разкрива за света тайната на Св. Троица, т.е., че Бог е Един, но в три Лица – Бог Отец, Бог Син и Бог Дух Свети.

ИЗКУШЕНИЯТА НА ХРИСТА ОТ ДЯВОЛА В ПУСТИНЯТА

(Мат. 4:1 – 11; Лука 4:1 – 13 и Марко 1:16 – 21)

Веднага след кръщението Христос дошъл в близката до

Йордан пустиня, гдето прекарал в строг пост 40 дни и 40 нощи. А когато огладнял, пристъпил към Него дяволът и започнал да Го изкушава:

— Ако Ти си Син Божий, – казал дяволът, – можеш да направиш, щото тия камъни да станат на хляб.

Но Христос, макар че бил много гладен, не се поддал на дяволското изкушение, а рекъл:

— Човек не живее само с хляб, а с всяко слово, което излиза от Божиите уста (Второз. 8:3).

Като видял, че Христос няма да се съблазни чрез храна, дяволът поставил Спасителя на покрива на Иерусалимския храм и Му казал:

— Хвърли се оттук долу! Зер писано е, че ангели ще Те пазят, за да не препънеш о камък ногата Си (Пс. 90:11—12).

Но Христос устоял и на това изкушение и казал:

— Писано е: да не изкушаваш Господа Бога своего! (Второз. 6:16). Като видял, че Иисус и тоя път излязъл победител в изкушението, дяволът възвел Господа на висока планина, от която се виждали всички земни царства с техния блясък, богатства, сила и власт, и Му казал:

— Всичко това е мое и аз ще Ти го дам, само ако паднеш и ми се поклониш. На това обаче Христос с възмущение казал:

— Махни се от Мене, сатана! Защото писано е: трябва да се покланяме само на Бога и единствено Нему да служим! (Второз. 6:13).

Тогава дяволът, посрамен и сразен, отстъпил от Христа, и ангели Божии дошли да Му служат.

Дяволът изкушава и нас, като ни подтиква да постъпваме според нашите греховни прищевки, а не според св. воля Божия. Но ние, подобно на Христа, трябва да се противопоставяме с всички сили на всяко дяволско изкушение, за да бъдем достойни за Божията към нас любов. Ония, които не се борят с изкушението, а вървят по широкия друм на плътските удоволствия, в края на краищата погубват и тялото и душата си, като спечелват за себе си вечно осъждане.

ИИСУС ПРИЗОВАВА И ИЗБИРА СВОИТЕ АПОСТОЛИ

(Лука 5:1 – 11; Мат. 4:18 – 22; Лука 10:1 – 19)

За по-успешното разпространение на евангелското слово Христос имал нужда от помощници. Веднъж като вървял покрай Галилейското море. Той видял двама братя – Симона, наречен после Петър, и брата му Андрей; те тъкмо хвърляли мрежа в морето, защото били рибари. Христос им рекъл:

— Вървете след Мене, и Аз ще ви направя ловци на човеци!

И те веднага, като изтеглили лодките на брега, оставили мрежите си и всичко, що имали, и тръгнали след Него.

Оттам, като отишел по-нататък, Христос видял и други двама братя – Иакова и Йоана, синове на Зеведея, които кърпили мрежите си. Христос и тях повикал. И те тозчас оставили и мрежите, и баща си и тръгнали след Него.

Друг път Христос видял един митнически чиновник на име Матей, повикал и него. И той също оставил всичко и тръгнал след Господа. Христос призовал и други да Го последват. Така, след Христа тръгнала една значителна група ученици. От тях Христос най-напред избрал 12 души, които нарекъл

„апостоли“ (пратеници). По-сетне Той избрал и още други, на брой 70 апостоли.

Тия ученици Христос разпратил да проповядват Евангелието на царството Божие. Той им дал власт да изцеряват болни, да очистват прокажени, да изгонват нечисти духове, дори и мъртви да възкресяват. Поръчал им да не взимат пари със себе си, нито две дрехи, нито обуща, нито даже и тояга и – всичко даром да вършат. Учениците тръгнали двама по двама и с успех изпълнили поръчението, което Господ им възложил (Лука 10:17).

Имената на 12-те апостоли са тия: Андрей, наречен първозвани, защото пръв бил повикан (Йоан 1:40), и брат му Симон Петър, Иаков и Йоан, синове на Зеведея, Филип и Вартоломей (Натанаил), Тома и Матей (Леви), Яков Алфеев и Тадей, Симон Кананит и Иуда Искариот, който после и предал Христа.

УЧЕНИЕТО НА ГОСПОДА ИИСУСА ХРИСТА

А. В ПРОПОВЕДИ И РЕЧИ

ПРОПОВЕДТА В НАЗАРЕТСКАТА СИНАГОГА

(Лука 4:16 – 30)

Подобно на Йоана Предтеча и Христос започнал Своята проповед с думите:

— Покайте се, защото се приближи царството небесно! Христос поставил покаянието като първо условие за влизане в царството Божие. Защото покаянието е не само едно съжаление или разкаяние за сторените грехове, но – пълно духовно очистване и започване на нов, праведен живот.

И ходел Иисус по цяла Галилея, като поучавал в

синагогите[5], проповядвал Евангелието на царството Божие и изцерявал всяка болест и всяка немощ у народа.

Един съботен ден Иисус Христос влязъл в Назаретската синагога и станал да чете. Подали му книгата на пророк Исаия. Той разгърнал свитъка[6] и намерил мястото, гдето било написано:

Дух Господен е върху Мене; затова Ме помаза да благовестя на бедните, прати Ме да лекувам ония, които имат сърца съкрушени, да проповядвам на пленените освобождение, на слепите проглеждане, да пусна на свобода измъчените, да проповядвам благоприятна Господня година (Ис. 61:1 – 2).

След това Христос сгънал книгата, седнал и започнал да говори на народа. Той пояснил, че в този ден се изпълнило всичко онова, което току-що прочел от пророка Исаия. И всички потвърдили истинността на думите Му.

Така започнал нашият Спасител Своето проповедническо служение. Той дошел на земята, за да донесе наистина радостна вест за бедните, да лекува съкрушените, сиреч нещастните и смирени сърца, да бъдат пуснати на свобода робите, да дари светлина на слепите и да възвести нови благатки дни.

И наистина, през земния Си живот Христос навсякъде проповядвал мир и любов, правда и свобода, лекувал болни и вещаел новата благоприятна година на царството Божие. И днес още се благовести учението на Господа.

5 Молитвени домове, в които се четяло и изяснявало словото Божие.

6 Свещените книги, които се употребявали в еврейските синагоги, били написани на дълга широка лента, като платно,

и се навивали откъм двата края.

ПРОПОВЕДТА, ПРОИЗНЕСЕНА НА ПЛАНИНАТА

(Мат. гл 5, 6 и 7 и Лука 6:17 – 49)
За блаженствата

Славата на Христа и слухът за Неговите необикновени дела и за божественото Му слово се разнесли по цяла Галилея, Иудея и Йерусалим, по приморските предели на Тир и Сидон, на Сирия и отвъд Йордан. Отвсякъде се стичало при Него голямо множество народ, за да чуе думите Му и да се излекува от болестите си.

Еднаж, когато видял около Себе Си много народ, Христос възлязъл на една планина в Галилея. Народът Го последвал. Спасителят се спрял на равно място, обраснало с трева и чудно красиви цветя, и седнал на един камък. Народът и учениците заобиколили Христа и насядали при нозете Му. Той, като отворил устата Си, започнал Своята прочута „нагорна“[7] проповед:

Блажени[8] са бедните духом, защото тяхно е царството небесно.

Блажени са плачещите, защото те ще се утешат.

Блажени са кротките, защото те ще наследят земята.

Блажени са гладните и жадните за правда, защото те ще се наситят.

Блажени са милостивите, защото те ще бъдат помилвани. Блажени са

чистите по сърце, защото те ще видят Бога.

Блажени са миротворците, защото те ще се нарекат синове Божии.

Блажени са гонените заради правда, защото тяхно е царството небесно.

Блажени сте вие, когато ви намразят човеците, когато ви отлъчат, когато ви похулят и изгонят, когато изхвърлят името ви като лошо заради Сина Човечески и кажат против вас лъжовно каква да е лоша дума заради Мене. Радвайте се и се веселете, защото голяма е наградата ви на небесата!

Първото блаженство ще изпитат ония, които са бедни по дух, сиреч ония, които живо съзнават своята духовна нищета. Това са смирените люде. *Смирението* е първата и най- голяма добродетел, докато *гордостта* е първият и най-страшен порок, първопричина на греха и на всички човешки злощастия. Поради гордост паднали най-горните ангелски чинове и станали мрачни демони (Ис. 14:15). А смирението ни издига от земята към небето.

Сам Христос, макар и Син Божий, бил смирен по сърце (Мат. 11:29). Той ни е дал пример на истинско смирение. Бог се противи на гордите, а на смирените дава Своята благодат. Като награда Христос обещал на смирените царството небесно, сиреч – небесната радост, мир и блаженство.

7 „Нагорна“ ще рече – произнесена на планината.

8 Под думите „блаженство“ тук се разбира особена небесна радост и вечно щастие в царството на Бога.

***

Второто блаженство се отнася до *плачещите* – т.е. до ония, които са нещастни в живота, потопени в скърби, които плачат не само поради собствените си страдания, но плачат и над нещастията на своите близки, а особено пък ония, които плачат и се съкрушават за своите *грехове*. На тях Христос обещава утеха и вечна радост.

***

Третото блаженство се отнася до *кротките*, т.е. до ония, които са добродушни, незлобиви, снизходителни, отстъпчиви и благонравни. Кротостта също е била едно от отличителните качества на Самия Христа, Който казва: „Поучете се от Мене, защото съм кротък…“ (Мат. 11:29). Когато хулели Христа, Той не отвръщал с хули (1 Петр. 2:23). На кротките Бог обещал за награда наследяване на новата земя (2 Петр. 3:13).

***

Четвъртото блаженство има предвид *гладните и жадните за правда*. Божията правда се желае от всички, но има някои, които силно копнеят по нея и работят за нейното въдворяване и тържество в живота. На такива Бог обещава, че те ще бъдат честити да видят тържеството на Божията правда, че ще се насладят и наситят на нейните плодове, понякога още тук на земята, а най-вече в бъдещия вечен живот.

***

Петото блаженство нарича щастливци ония, които са били *милостиви* към своите близки, защото и към тях ще бъде проявена небесната Божия милост, която ще покрие много техни грехове. И ако ние се чувствуваме щастливи, когато някой прояви към нас милост, колко по-блажени ще бъдем, когато Бог прояви към нас Своята милост.

***

Шестото блаженство се отнася към ония, които имат *чисти сърца*. Те ще имат неизказаната радост да видят Бога. Когато гледаме лицето на любим и скъп наш човек, изпитваме голяма радост. Безгранична и неизмерима е радостта, ако човек би могъл да погледа Божието лице и особено – постоянно да гледа Бога. Но както болното око не може да гледа светлината, тъй и нечистото сърце не ще види Бога. А човешкото сърце замърсяват различните пороци като: похотливите желания, завистта, злобата, омразата и пр.

***

Седмото блаженство има предвид *миротворците*, т.е. ония, които имат мир в собствените си души, а след това го вселяват и в душите на другите. Тия люде внасят духовно благоухание в живота. Христос е най-големият миротворец. Той е Княз на мира (Ис. 9:6). Той ни дава Своя мир (Йоан 14:20). Истински миротворци са ония, които разпространяват Христовия мир и го внасят там, гдето мирът е прокуден. Такива Бог ще нарече Свои синове.

***

В осмото блаженство се облажават ония, които са *гонени заради правдата*, т.е. ония, които, като не могат да понасят човешките неправди, въстават против тях и биват гонени за това, както и ония, които изобщо несправедливо са гонени и невинно страдат. И тем се обещава за наследство царството Божие.

***

В деветото блаженство се облажават ония, които са ненавиждани и хулени, гонени и преследвани, отхвърляни и

злословени заради Христа и Неговото име. Това са мъчениците и изповедниците Христови. За тях, наистина, не е казано точно каква ще бъде наградата, но те няма да останат ненаградени. Тяхната награда ще бъде *голяма*. Затова те още отсега могат да се радват, предвкусвайки бъдещето блаженство.

ЗА СТАРИЯ И НОВИЯ ЗАКОН

(Мат. 5:17 – 48)

След като изрекъл блаженствата, Христос се обърнал към учениците Си, които били близко до Него, и им казал:

— Вие сте солта на земята и светлината на света. Тъй да светне пред човеците светлината ви, та като видят добрите ви дела, да прославят небесния ваш Отец.

Обърнал се след това към народа и казал:

— Не мислете, че съм дошъл да наруша Мойсеевия закон или пророците. Не да наруша съм дошел, а да изпълня. В стария закон бе казано: „Не убивай!“ Аз пък ви казвам, че всеки, който се гневи на брата си, е виновен.

— Чували сте пак, че е казано „Не прелюбодействувай!“ Аз пък ви казвам, че всяко нечисто пожелание към чужда жена е вече прелюбодейство.

— Слушали сте и това, че е казано: „Не престъпвай, а изпълнявай клетвата си пред Господа!“ Аз пък ви казвам: съвсем се и не кълнете, но думата ви да бъде: да, да или: не, не!

— Слушали сте още, че бе казано: „Око за око, зъб за зъб!“ Аз пък ви казвам: Ако някой ви удари от едната страна, обърнете му и другата!

— Слушали сте, най-сетне, и това, че бе казано: „Обичай ближния си и мрази врага си!“ Аз пък ви казвам: Обичайте и враговете си и добро правете на ония, които ви мразят, за да бъдете достойни чеда на Всевишния! Бъдете милосърдни, както е милосърден и вашият небесен Отец!

***

От гореказаните думи на Господа Иисуса Христа се вижда, че новият закон, който Христос ни възвестява, е много по-съвършен от стария. Според Христовия закон престъпно е не само извършеното деяние, но и мисълта за него. Мойсеевият закон беше закон на тялото и принудата, а Христовият – на духа, свободата и благодатта.

ДРУГИ ЗАПОВЕДИ И НАСТАВЛЕНИЯ

(Мат. глави 6 и 7)

Христос завършил Своята нагорна проповед с много още други заповеди, съвети и наставления, по-важни от които са следните:

Молитвата ни да не бъде като на фарисеите – лицемерна, външна, само за пред хората, а тайна, та небесният ни Отец да ни въздаде на яве (Мат. 6:5). Христос предложил на учениците Си като образец молитвата *„Отче наш“* – най-хубавата и съдържателна молитва. Тя се нарича още и „Господня“, защото ни е дадена от Самаго Господа.

Христос е заповядал: *да прощаваме* на ближните си съгрешенията им, та и нашият небесен Отец да прости нашите съгрешения (Мат. 6:14 – 15).

Постът ни също да бъде таен и нелицемерен, та да бъде угоден на Бога (Мат. 6:16–18).

Да не си събираме *земни съкровища*, които молец и ръжда разяждат или крадци подкопават и крадат, а да събираме вечни съкровища на небето (Мат. 6:19 – 21).

Да не се грижим прекомерно за нашето *облекло и храна;* да вземем пример от птиците небесни и полските цветя, които нито сеят, нито жънат, нито в житници събират, и все пак нашият небесен Отец ги храни. Той и нас няма да остави гладни и голи, защото ние сме много по-ценни от птиците и цветята (Мат. 6:25 – 34).

Да търсим *царството Божие* и *Божията правда* и всичко останало ще ни се придаде.

Да не осъждаме ближните си, а да им прощаваме, защото който съди и той ще бъде осъден; с каквато мярка мерим, с такава и ще ни се отмери (Мат. 7:2 – 5).

Да бъдем *настойчиви* в молитвите си: да искаме и ще ни се даде, да хлопаме и ще ни се отвори.

Накрая Христос предложил златното правило на човешките взаимоотношения:

— Което искате да правят вам човеците, същото правете и вие на тях!

*** Каква правда се съдържа
в тия Христови думи!

И наистина, ако ние ги изпълним, ако във всичко постъпваме спрямо ближните си тъй, както искаме и те да постъпват спрямо нас, царството Божие ще настъпи непременно между нас. Няма да има тогава между човеците неправди, крамоли и раздори, кражби, убийства и войни, а ще зацари правда, мир, любов, братство, сговор и доброчестина.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

(Мат. 7:24 – 29)

Цялата нагорна проповед на Спасителя е програма за нов, съвършен живот в Бога. Изпълнението на всички тия заповеди, съвети и наставления отваря вратите на царството Божие още тук на земята. Оня, който в живота си ги има за ръководство, прилича, по думите на Христа, на благоразумен мъж, който си е съградил къща на камък. Защото, когато завали дъжд, придойдат реки, духнат ветрове и напрат на тая къща, тя не ще рухне, защото е основана върху камък. А оня, който не спазва и нарушава тия заповеди, прилича на безумен човек, който строи къща върху пясък. И като придойдат реки, духнат ветрове и напънат на тая къща, тя рухва и срутването й е голямо.

ИЗЯСНЕНИЕ НА ГОСПОДНЯТА МОЛИТВА

(Мат. 6:9 – 13 и Лука 11:1 – 4)

Молитвата е въздух за душата. Без молитва няма религиозен живот; без молитва душата умира. Сам Спасителят често е пребъдвал в молитва към Своя небесен Отец. Един ден, след като Христос свършил молитвата Си, един от апостолите Му рекъл:

— Господи, научи ни да се молим! А Иисус им рекъл:

— Когато се молите, казвайте:

> ***„Отче наш, Иже еси́ на небесе́х! Да святи́тся и́мя Твое́, да прии́дет Ца́рствие Твое́, да бу́дет во́ля Твоя́, я́ко на небеси́ и на земли́. Хлеб наш насу́щный да́ждь нам днесь; и оста́ви нам до́лги на́ша, я́коже и мы***

оставля́ем должнико́м на́шим; и не введи́ нас во искуше́ние, но изба́ви нас от лука́ваго. Яко Твое есть царство, и сила, и слава Отца и Сына и Святаго Духа ныне и присно и во веки веков. Аминь.“

(Отче наш, Който си на небесата! Да се свети Твоето име; да дойде Твоето царство; да бъде Твоята воля, както на небето, така и на земята; насъщния ни хляб дай ни днес, и прости нам дълговете ни, както и ние прощаваме на длъжниците си; и не ни въвеждай в изкушение, но ни избави от лукавия Защото Твое е царството и силата и славата во веки. Амин!).

Всяко слово Господне е пълно с живот и истина, защото излиза от Извора на истината и живота. Но Господнята молитва цяла е наситена с жизнена правда и всяка дума от нея е пълна със съдържание. Завинаги тя ще остане образец на съвършена молитва. Ето накратко нейното изяснение.

„Отче наш“…! какво чудно обръщение!

Може ли да има за нас нещо по-скъпо, по-сладко и по-мило от това, да можем да наречем Бога наш Отец, наш Баща? Както детето се обръща с дръзновена синовна любов към своя родител с думата „Татко!“, тъй и ние се обръщаме към Бога с думата „Отче…“. С това ние изразяваме Божията близост до нас и признаваме, че Бог не е някакъв тиранин и жесток властелин, а любвеобилен наш небесен Баща. Затова и ние със синовна любов и детска откровеност Му разкриваме своята душа.

Ние се обръщаме към Бога не с думите „Отче мой!“, а „Отче наш!“ С това пък ние изразяваме нашата братска обич помежду ни. Бог е Отец на всички ни, а и всички ние сме

негови чеда и помежду си – братя.

***

„Да се свети Твоето име!“ Нима Божието име не е свято, та молим то да се свети? Името на Бога само по себе си наистина е свето, но То се свети и слави още и чрез нашия живот и нашите уста. Когато ние живеем според Божиите повели и славословим с езика си Бога, ние с това светим Неговото име сред нашите близки; а когато ние престъпваме Неговите заповеди, ние ставаме причина неверните да хулят и безчестят Божието име.

***

„Да дойде Твоето царство...!" С това ние молим Бога да зацари Сам Той в нашите души и сърца и в нашия живот. А там, гдето е Бог, там са радостта, мирът, правдата, доброто, любовта и благоволението между човеците.

***

„Да бъде Твоята воля, както на небето, така и на земята!“ Волята Божия се изпълнява на небето сред небесните ангелски чинове. Ние се молим, щото същата тая света воля да бъде изпълнена и на земята, както и на небето. Молим се, щото всеки човек напълно да подчини своята воля на Божията, за да постигне в Бога истинско щастие.

***

„Насъщния ни хляб дай ни днес!“ Под „хляб“ тук се разбира не само всяка веществена храна, но и всичко, що е необходимо за нашето съществуване. Ние не молим Бога за излишни неща, а само за „насъщното“, т.е. за онова, без което не можем да минем. Молим Го също не да ни осигури храната за много дни и години, а само за днес. Ако ние се

надяваме на Бога и твърдо вярваме в Неговата промислителна към нас любов. Той няма да ни остави без храна и утре, и други ден, и за цял живот.

***

„И прости нам дълговете ни, както и ние прощаваме на длъжниците си!“ За да бъдем истински щастливи, ние трябва да сме в мир с Бога – да нямаме никакви провинения спрямо Него. И ако нещо като човеци сме прегрешили спрямо Него и с това сме Го наскърбили, трябва веднага да Го молим за прошка. Бог няма да ни прости съгрешенията, ако и ние от сърце не простим прегрешенията на нашите ближни (Мат. 6:15). Затова нека първом простим на нашите близки, та тогава да искаме от Бога и Той нам да прости.

***

„И не ни въвеждай в изкушение, но ни избави от лукавия!“ Не Бог, а дяволът ни въвежда в изкушения, т.е. кара ни да нарушаваме Божията воля. Бог никого не изкушава (Иак. 1:13). Затова смисълът на думите „не ни въвеждай в изкушение“ е – „не допускай да бъдем въведени в изкушение“. Ние молим Бога да ни избави от лукавия. И Той може да стори това, защото е много по-силен от него. За да се избавим обаче от примките на дявола, трябва винаги да призоваваме Бога на помощ, колчем лукавият се опита да ни оплете в своята мрежа и да ни склони към грях.

***

„Защото Твое е царството и силата и славата во веки. Амин!“ Това славословие иде като естествен завършек и печат на цялата Господня молитва. С него ние признаваме, че властта, силата и славата принадлежат единствено на Бога и че те не се свършват никога, а са вечни. Всяка

човешка власт, дори и на най-могъщия земен властелин, както и всяка човешка слава, дори и на най-великия герой, са мимолетни – днес блестят, утре угасват; те са пълно безсилие и безславие в сравнение с Божията сила и слава. Да! Нему – Единому и Премудрому Богу да бъде наистина чест и слава во веки веков. Амин! (1 Тим. 1:17).

*

* *

Господнята молитва трябва често да е в нашата мисъл и на нашите уста. С нея трябва да започваме и завършваме всеки ден; с нея трябва да се молим преди всеки обед и нея трябва да мълвим при всички беди и злощастия в живота.

УЧЕНИЕ НА ГОСПОДА ИИСУСА ХРИСТА ЗА НЕГОВОТО БОГОСИНОВСТВО

(Йоан, глави 5,6,7 и 8; 10:22 – 39)

Необикновените дела и учение на Господа Иисуса Христа карали иудеите да се запитват:

— Кой е Този, Който знае Божествените Писания без да се е учил? Никой не е говорил тъй, както Той говори!

Мнозина повярвали в Него, че Той е Христос, пратен от Бога. Но, имало и някои, които не Го признавали за Месия. И станал голям спор между самите иудеи за Христа. Най-сетне веднъж те пристъпили към Него и Му казали:

— Докога ще измъчваш душите ни? Ако Ти си Христос, кажи ни открито! Тогава Иисус им отговорил:

— Казах ви, ала не вярвате; делата, които Аз върша в името на Моя Отец, те свидетелствуват за Мене, че Отец Ме е

пратил, а Аз и Отец сме едно.

Като чули това, иудеите грабнали камъни да Го убият. Христос им казал:

— Толкова добри дела ви извърших, а вие искате да Ме убиете. Но те Му отговорили:

— Не за добрите дела, които си сторил, Те замеряме с камъни, а за това, че Ти, Който си човек, се правиш Бог.

При друг случай Христос казал на иудеите:

— Вие сте от долните, Аз съм от горните; вие сте от тоя свят, Аз не съм от тоя свят.

А когато Го изпратили на съд пред Синедриона[9] и първосвещеникът Каиафа Го заклел да каже дали наистина е Син Божий, Христос не се отрекъл и тържествено признал, че Той действително е Син Божий.

За Син Божий Го изповядвали и св. Му апостоли (Йоан 1:49; Мат. 16:16); за такъв Го признавали дори и демоните и треперели от Него! (Марко 5:7).

УЧЕНИЕ НА ХРИСТА ЗА ВСЕОБЩОТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ

(Йоан 5:24 – 30)

Веднъж Христос казал на иудеите, които Дошли да Го слушат:

— Истина, истина ви казвам: иде час когато мъртвите ще чуят гласа на Сина Божий и, като чуят, ще оживеят. Защото както Отец има живот в Себе Си, тъй е дал и на Сина да има живот в Себе Си, та да може мъртви да възкресява. Затова мъртвите, като чуят гласа на Сина Човечески, ще оживеят. И ония, които са правили добро, ще възкръснат за живот, а които са вършили зло, ще възкръснат за осъждане.

Отец е дал на Сина също така и власт да извършва и съд. Христос ще бъде Съдия на живи и мъртви при последния страшен съд (Мат. 25:31 – 46; Йоан 5:22; Мат. 16:27).

Че наистина Отец е дал на Своя Син власт и сила да възкресява мъртви, се вижда от туй, че Иисус Христос е възкресявал мъртви още когато е бил на земята. Така Той възкресил сина на Наинската вдовица, дъщерята на Иаира и четиридневния мъртвец Лазаря. Пълната Своя пласт да възкресява мъртви обаче Христос ще прояви в последния ден (Йоан 6:54), в края на света, при второто и славно Свое пришествие (2 Сол. 4:15 – 16).

9 Синедрион – върховно съдилище у евреите.

УЧЕНИЕ НА ХРИСТА ЗА НЕБЕСНИЯ ХЛЯБ

(Йоан 6:27 – 58)

За да живее, човек трябва да се храни. Веществената храна поддържа телесния живот. Но човек не се състои само от тяло; той има и душа. Душата също живее и също има нужда от храна. Храна за душата е, преди всичко, словото Божие (Мат. 4:4). Господ наш Иисус Христос е въплътено Слово Божие. Той предлага Себе Си нам за духовна храна. Това Той е изтъкнал в една реч пред народа, когото преди това бил нахранил по чудесен начин с пет хляба и две риби.

Като яли и се наситили от преумножените хлябове и риби, иудеите търсили Христа, за да им даде пак същата храна, с която ги наситил. Тогава Господ увещал евреите да се стремят не към тленна (вещественa) храна, а към такава, която дава живот вечен. Тази храна е *небесният хляб*.

— Аз съм хлябът на живота, – казал Христос. – Който дохожда при Мене, няма да огладнее, и който вярва в Мене, няма да ожаднее никога.

Като чули това, иудеите почнали да роптаят и да възразяват. Но Христос още по- утвърдително започнал да говори:

— Да, Аз съм живият хляб, слязъл от небето. Който яде от този хляб, ще живее вовеки; а хлябът, който Аз ще дам, е Моето тяло, което Аз ще отдам за живота на света. Истина, истина ви казвам: ако не ядете тялото на Сина Човечески и не пиете кръвта Му, няма да имате в себе си живот! Който яде Моето тяло и пие Моята кръв, ще има живот вечен и Аз ще го възкреся в последния ден. Който яде Моята плът и пие Моята кръв, пребъдва в Мене и Аз в него.

При тия думи иудеите още повече възроптали против Иисуса, защото още не били духовно просветени, за да разберат техния смисъл и да повярват.

***

В Своята реч за небесния хляб Христос говорил за светото Причастие, при което ние днес действително приемаме истинското тяло и кръв Христови. Всеки, който с вяра приема св. Тайни (св. Причастие), приема в себе си Самаго Господа – небесния хляб. Такъв човек наистина няма никога да огладнее и никога няма да ожаднее духовно. Той ще има вечен живот и Христос ще го възкреси в последния ден.

Б. В БЕСЕДИ

БЕСЕДА НА ГОСПОДА ИИСУСА ХРИСТА С НИКОДИМА (Йоан 3:1 – 21)

Когато Господ е говорил на многоброен народ или на големи групи, Неговата проповед имала форма на реч. Понякога обаче Той трябвало да разкрива учението Си и на

отделни лица. В такъв случай проповедта му имала форма на беседа, т.е. на разговор.

Една нощ при Господа дошел един иудейски началник на име Никодим. Между Никодима и Христа се повел следният разговор:

— Учителю, обърнал се Никодим към Господа, знаем, че си дошел от Бога, защото никой не може да прави тия чудеса, които Ти правиш, ако не бъде с него Бог.

Христос, като видял, че Никодим искрено желае да бъде просветен с Божествените истини, му разкрил тайната на духовното рождение.

— Истина, истина ти казвам, казал Господ: ако някой не се роди отново, няма да види царството Божие.

На това Никодим отговорил:

— Как може човек да се роди, когато е вече стар? Нима е възможно отново да влезе в майчина утроба?

Понеже Никодим помислил, че става дума за телесно раждане, Христос му казал:

— Ако някой не се роди от вода и Дух, не може да влезе в царството Божие. Едно е телесното раждане, а друго – духовното. Ти се чудиш на това и не можеш да го разбереш. Но ето – вятърът духа, и гласа му чуваш, но не знаеш отгде иде и накъде отива. Тъй незабележимо става и духовното рождение.

Разговорът след това преминал и на други теми – за голямата любов на Бога към света, която се проявила в това, че Бог отдал Своя Единороден Син, та всеки, който повярва в Него, да се спаси; че Синът Божий ще бъде издигнат на кръст, както някога била издигната медната змия в пустинята; че учението на Христа е истинска светлина, но

човеците обичали повече мрака, отколкото светлината и пр.

***

От изложената беседа узнаваме, че, за да може човек да влезе в царството Божие, трябва духовно да се възроди, да стане нова твар, ново същество; да се потопи и умие с вода и обнови с Дух.

Това става в тайнствата св. Кръщение и Покаяние. При истинското православно християнско кръщение трябва да се извърши трикратно пълно потапяне в Името на Светата Троица. Това е разяснено добре от великия богослов на православната Църква – Иоан Златоуст:

„„Иисус отговори: истина, истина ти казвам: ако някой се не роди от вода и Дух, не може да влезе в царството Божие;“ *(Ин.3:5.)*

Чуйте всички вие, чужди на кръщението: ужасете се, плачете! Страшна е тази заплаха, страшно е това определение! Невъзможно е, казва Христос, за този, който не е роден от вода и Дух, да влезе в Небесното царство, защото той все още носи дрехата на смъртта, дрехата на проклятието, дрехата на покварата - той още не е получил знамението на Господа, той още не е свой, а чужд; няма знака, необходим за влизане в царството...

Защо е нужна вода? Накрая ще ви разкажа за това и ще ви разкрия съкровеното тайнство. Има няколко скрити причини за това, но от многото засега ще ви кажа една. Каква е тази причина? Тази, че във водата символично се изобразява ковчега и смъртта, възкресението и живота и всичко това се случва заедно.

КОГАТО СЕ ПОТОПИМ С ГЛАВАТА СИ ВЪВ ВОДАТА, КАТО В ГРОБ, С ТОВА НИЕ ПОГРЕБВАМЕ ВЕТХИЯ (СТАРИЯ,

ПРЕДИШНИЯ-Б.Р.) ЧОВЕК, И ВЛИЗАЙКИ ПОД ВОДАТА, ТОЙ НАПЪЛНО СЕ СКРИВА. ПОСЛЕ, КОГАТО СЕ НАДИГНЕМ, ИЗЛИЗА НОВ ЧОВЕК. КАКТО ЗА НАС Е ЛЕКО ДА СЕ ПОТОПИМ И ДА СЕ ИЗПРАВИМ, ТАКА ЗА БОГА Е ЛЕСНО ДА ПОГРЕБЕ ПРЕДИШНИЯ ЧОВЕК (В НАС-Б.Р.) И ДА ЯВИ НОВИЯ (КРЪСТЕН ХРИСТИЯНИН-Б.Р.). ТОВА СЕ ПРАВИ ТРИ ПЪТИ, ЗА ДА ЗНАЕШ, ЧЕ ВСИЧКО СЕ ИЗВЪРШВА СЪС СИЛАТА НА ОТЦА И СИНА И СВЕТИЯ ДУХ.

И това, което казах, не е гадаене, просто слушайте какво казва Павел:

"И тъй, ние се погребахме с Него чрез кръщението в смъртта" (Рим.6:4); "ветхият наш човек е разпнат с Него" (Рим.6:6); "Защото... сме съединени с подобието на смъртта Му" (Рим.6:5);

Не само кръщението се нарича кръст, но и кръстът е кръщение: "кръщението – казва Христос, – с което Аз се кръщавам, ще се кръстите" (Мк.10:39). И на друго място: "С кръщение трябва да се кръстя" (Лк.12:50).

Както ние лесно се ПОТАПЯМЕ и ставаме, така лесно и Той, след смъртта, когато искаше, възкръсна, или по-добре казано: много по-лесно, въпреки че заради тайнството остана (в гроба) три дни.“

Беседа 25 на свети Иоан Златоуст върху Евангелието от Иоана

Може човек да е на преклонна възраст и въпреки това, със силата на Божията благодат, да стане младенец по дух. Животът на християнина е постоянно обновление в доброто и светостта, възрастване в познанието на Бога и в изпълнение на Неговия закон.

БЕСЕДА НА ХРИСТА СЪС САМАРЯНКАТА

(Йоан 4:1 – 48)

Един ден Христос отивал заедно с учениците Си от Галилея за Йерусалим. Пътят Му

минавал през Самария. При самарийския град Сихар (Сихем) имало кладенец, изкопан някога от патриарха Иакова. Било горещ летен ден. Апостолите отишли в града да купят храна, а Христос седнал при кладенеца да си почине. В това време една жена-самарянка дошла на Иаковия кладенец за вода. Христос ѝ поискал да пие, а жената му отговорила:

— Как Ти, Който си иудеин, искаш вода от една самарянка?

Тя задала с учудване такъв въпрос, защото по онова време между самаряните и иудеите имало голяма вражда и те не общували помежду си. За Христа обаче като Бог тия отношения нямали значение. И между Него и самарянката се завързала много интересна беседа за *живата вода*.

На направената Му бележка Христос казал:

— Ако ти знаеш кой е Оня, Който иска вода от тебе, ти би Му дала да пие, а Той би ти дал вода жива. Всеки, който пие от тая вода, пак ще ожаднее; но който пие от водата, която Аз ще му дам, той вовеки няма да ожаднее.

И когато жената поискала от Христа да ѝ даде от живата вода, Христос ѝ поръчал да доведе мъжа си. Но тя отговорила, че няма мъж. На това Христос казал.

— Вярно каза, че нямаш мъж. Защото петима мъже си имала и този, който сега имаш, не ти е мъж.

Самарянката била изненадана от думите на този непознат Пътник, Който тъй добре познавал нейния семеен живот и

личните й тайни.

— Господине, рекла тя, виждам, че си пророк. Кажи ми, трябва ли да се кланяме на тая планина (Харизим)? Защото нашите отци казват, че трябва на тая планина да се кланяме, а не на Иерусалимския храм.

Христос отговорил:

— Жено, Бог е дух, затова и истинските Негови поклонници ще се кланят на Отца с дух и истина.

— Зная, казала жената, че това ще стане, когато дойде Месия, наричан Христос.

— Аз съм, Който говоря с тебе! – й казал Господ. Самарянката била поразена от тия думи, оставила стомната, затекла се в града и казала.

— Елате и вижте един Човек, Който ми каза всичко, що съм направила! Да не би Той да е Христос?

И целият град излязъл да види Христа. Самаряните помолили Господа да остане при тях и Той наистина останал там два дена. И много народ повярвал в Него поради словото Му.

***

В беседата Си със самарянката Спасителят разкрил две истини: едната е – че Той е изворът на живата вода, която завинаги утолява духовната жажда на човека; другата истина е, че нашето поклонение на Бога трябва да бъде с дух и истина. Това ще рече, че когато се молим или участвуваме в богослужение, трябва да участвува не толкова тялото, както е било у самарийците и езичниците, а повече духът. Имало е езичници, които в чест на своите божества са устройвали най-безсрамни пиршества. Християнското богослужение не е

такова. То възвисява, облагородява, очиства и осветява човешката душа.

В. В ПРИТЧИ

ПРИТЧАТА ЗА СЕЯЧА

(Мат. 13:1 – 9; Марко 4:1 – 9 и Лука 8:4 – 8)

За да направи учението Си по-достъпно и разбираемо за простия народ, Христос говорил и в *притчи*. Притчата е разказ, в който със случки от обикновения живот се разкриват някои важни духовни истини.

***

Първата притча, която казал Господ, е за *Сеяча и за неговото семе*.

— Ето, казал Христос, излязъл сеяч да сее; едни зърна паднали на пътя и долетели птици, та ги изкълвали. Други паднали на каменисто място, дето нямало много пръст – скоро поникнали, но и скоро изсъхнали. Трети паднали между тръните, били заглушени от тях и не дали плод. Четвърти паднали на добра земя и дали плод: някои – сто, други – шестдесет и трети – тридесет зърна.

Христос завършил притчата Си с думите:

— Който има уши да слуша, нека слуша!

Апостолите не могли да разберат смисъла на тая притча, затова помолили Христа да им я разясни. И Той дал следното разяснение.

— Семето е словото Божие. Сеячът е Сам Бог, а различните почви са различните човешки сърца.

Има люде, които не обичат да слушат и възприемат словото

Божие. И ако то попадне в техните сърца, дохожда сатаната като граблива птица и го изкълвава. Това означава семето, паднало на пътя.

Има други, които отначало с радост приемат словото, но то не може да даде у тях плод, защото те са непостоянни; бързо го приемат и бързо го забравят. Това означава семето, паднало на камениста почва.

Посеяното пък в тръни означава ония, които с желание приемат словото, но житейските грижи и удоволствията на тоя свят го заглушават и то не може да даде плод.

А падналото на добра почва са ония люде, които с любов възприемат словото и принасят плод с търпение.

***

Тая притча е твърде поучителна. Тя ни показва, че от нас зависи, щото спасителното Божие семе да даде добър плод. Ако ние сме възприели с любов това семе, ако сме разорали за него почвата на нашето сърце и ако се грижим с усърдие по-нататък за него, то непременно ще бъде плодоносно. Блазе на ония, които се трудят над словото Божие! Те ще принесат богат плод на добродетелен живот.

ПРИТЧАТА ЗА МИТАРЯ И ФАРИСЕЯ

(Лука 18:10 – 14)

За да покаже колко вредна е гордостта и осъждането на другите Христос казал притчата за *митаря*[3] *и фарисея*[4].

В храма влезли да се помолят един фарисей и един митар. Фарисеят застанал сред храма и гордо се молел в себе си, като казвал така:

— Боже, благодаря Ти, че не съм като другите човеци

грабител, неправедник, прелюбодеец, или пък като този там митар. Постя два пъти в седмицата, давам десятък от всичко, което придобивам.

А митарят, като стоял нейде надалеч, не смеел дори и с очи към небето да погледне, но се удрял в гърдите и казвал:

— Боже, бъди милостив към мене грешника! И Христос завършил притчата с думите:

— Казвам ви, че митарят си отиде по-оправдан, отколкото фарисеят. Защото, който се превъзнася, ще бъде унизен, а който се смирява. ще бъде въздигнат!

***

Гордостта е най-големият грях пред Бога. Затова Той се противи на гордите, а на смирените дава Своята благодат (1 Петр. 5:5). „На кого. казва Бог, да погледна, ако не на кроткия и смирения?“ (Ис. 66:2)

Гордите и надменни човеци са като празните житни класове, които стърчат нагоре, а смирените са като натежнелите надолу пълни класове или като отрупано с плод дърво, свело надолу клони. Смиреният е също и като теменужката, която се е спотаила между тръните, а изпълва всичко наоколо с благоуханието си.

Гордостта е най-големият враг на нашето спасение.

3. Човек, който събира данъци и мита. Често пъти митарите несправедливо са ограбвали с непосилни данъци народа и поради това народът ги ненавиждал и смятал за големи грешници.
4. Човек, който се мисли за по-праведен от другите. Фарисеите са образували особена секта и се отличавали

със своята гордост и лицемерие. Те изпълнявали Мойсеевия закон само външно.

ПРИТЧАТА ЗА БОГАТАША И БЕДНИЯ ЛАЗАР

(Лука 16:19 – 31)

За да покаже, че има живот и зад гроба и че след смъртта си ние ще получим заслужена отплата за нашите добри и лоши дела, Господ казал притчата за *жестокосърдния богаташ и бедния Лазар*.

Имало един богат човек, който се обличал в скъпи дрехи и всеки ден безгрижно пирувал. Имало и един беден човек, на име Лазар, който бил, потънал в рани и лежал пред вратите на богаташа. Лазар бил петимен да се нахрани от трохите, които падали от богаташката софра, но и тях не му давали. Само кучетата дохождали при него, ближели раните му и с това малко облекчавали болките му.

Умрял сиромахът и ангели отнесли душата му в рая при Авраама. Умрял и богаташът и го погребали бляскаво. Душата му обаче била занесена в ада. И като се мъчел там, богаташът видял отдалеч Авраама и Лазаря до него и извикал:

— Отче Аврааме, моля те, смили се над мене и прати Лазаря да намокри края на пръста си във вода и да дойде и ми разхлади езика, защото зле се мъча в тоя пламък!

Авраам обаче казал на богаташа:

— Не може, чедо, защото ти вече получи доброто си, когато беше на земята, а Лазар – злото. Сега пък той тук се утешава, а ти страдаш. Освен това между нас и вас има голяма бездна, та ония, които желаят да дойдат от вас към нас, не могат я премина.

— Тогава моля те, отче Аврааме, продължил богаташът, прати Лазаря да каже на моите петима братя как аз страдам тука, та поне те, като знаят, да не дойдат в това място на мъката.

— Те имат книгите на Мойсея и пророците. Нека ги четат и изпълняват, ако не искат да споделят твоята участ, рекъл Авраам.

— Тъй е, отче, но ако мъртъв възкръсне и им се яви, те навярно биха се покаяли, казал богаташът.

— Ако на Мойсея и пророците не вярват, то и мъртъв да възкръсне, пак няма да се убедят, отговорил Авраам.

***

Мнозина и днес живеят тъй, като че ли всичко е само на тоя свят. Те като че ли не искат и да знаят, че след смъртта всеки ще дава отговор за делата си и ще получи справедлива отплата. Смъртният час за всекиго от нас рано или късно ще дойде, и съдният ден няма да се забави.

Христовата притча за безсърдечния богаташ и бедния Лазар е едно предупреждение за всички, които живеят охолно, проявяват жестокосърдие спрямо ближния си и забравят за бъдещата отплата.

ПРИТЧАТА ЗА БЛУДНИЯ СИН

(Лука 15:11 – 32)

Бог обича всички люде. Той се радва на праведните, но и грешните милва. Той не желае гибелта на никого, а иска всички да се разкаят и спасят. Бог приема в Своите отечески обятия всеки грешник, който искрено се покае и се отвърне от греховния път. Колко голяма е Божията любов към разкаялия се грешник се вижда от притчата за *Блудния син*.

Един богат човек имал двама сина. По-младият поискал от

баща си своето наследство. Бащата изпълнил молбата му. Лекомисленият младеж веднага заминал за далечна страна, там заживял разгулно и за кратко време прахосал всичко, което бил получил от баща си. Не след много време в тая страна настанал голям глад. Младежът се принудил да се услови при един човек в оная страна да му пасе свинете. Принудил се да се храни с жълъди, които свинете яли, но понякога и тях не му давали. Най-сетне той дошел на себе си и си казал:

— Колко слуги в дома на баща ми имат всичко в доволство, а пък аз тук умирам от глад! Ще ида при баща си и ще му кажа: „Татко, съгреших против небето и против тебе! Аз вече не съм достоен да се нарека твой син, но ме направи поне като едного от твоите наемници!“

Речено, сторено! Разкаялият се син тоз час станал и се запътил за бащиния си дом. Баща му го видял отдалеч, домиляло му, па се затекъл, прегърнал го и го обцелувал. Синът казал:

— Татко, съгреших много против небето (Бога) и пред тебе и вече не съм достоен да се нарека твой син!

А бащата казал:

— Донесете най-хубавата дреха и облечете тоя мой син! Дайте пръстен на ръката му и обуща на нозете му! Па заколете угоеното теле, за да се веселим. Защото той беше мъртъв и оживя; загубен бе и се намери!

***

Притчата за блудния син има значение за всички нас. Всеки от нас е получил от Бога едни или други дарби и блага: здраве, сила, способности и др. Ако злоупотребяваме с тия блага, ние постъпваме като блудния син, който разпилял

бащиното си наследство. Блудният син обаче се разкаял искрено за своите грехове и отново бил приет с любов в бащиния дом. Подобно на него и ние трябва да се каем, за да прости Бог прегрешенията ни и да ни приеме под Своя Божествен покров.

Пълна прошка от Бога ние получаваме в тайнството *Покаяние* или *Изповед*. При това тайнство ние изповядваме чистосърдечно греховете си пред свещеника, разкайваме се дълбоко за тях и обещаваме пред Бога, че занапред ще изпълняваме Неговата воля. Свещеникът изслушва нашата изповед и, по силата на дадената му от Бога власт, ни прощава греховете. Тайнството покаяние е духовна баня, която измива нашата греховна сквернота. И както ние често мием тялото си, трябва често да очистваме и обновяваме и душата си. Особено е необходимо да се изповядваме преди свето Причастие. Който се причастява с тялото и кръвта на Господа недостойно и без предварителна изповед, яде и пие своето осъждане.

ПРИТЧАТА ЗА МИЛОСТИВИЯ САМАРЯНИН

(Лука 10:25 – 37)

Един учен законник[12] поискал да постави Христа в затруднение и Го запитал:

— Учителю, какво да сторя, за да наследя живот вечен?

Христос му казал:

— Какво е писано в закона? Ученият отговорил:

— Възлюби Господа от все сърце и душа и ближния си – като себе си.

Иисус му казал:

— Право отговори; тъй постъпвай и ще бъдеш жив.

— Но кой е мой ближен? – попитал отново законникът.

Тогава Христос разказал притчата за *Милостивия самарянин*:

По пустия и стръмен път от Йерусалим за Иерихон вървял човек. Нападнали го разбойници, ограбили го, изпонаранили го и го оставили полумъртъв сред пътя. Наскоро след това минал по същия път един свещеник, погледнал наранения и си отминал. Същото сторил и един левит[13].След левита минал един самарянин. Като видял нещастния пътник да лежи край пътя, самарянинът се отбил, смилил се над пострадалия, почистил, намазал и превързал раните му, качил го на добичето си и го откарал в странноприемницата, като се погрижил за него до пълното му оздравяване.

— Как ти се струва, запитал Христос законника, кой от тия трима е бил ближен на наранения от разбойниците?

— Оня, който проявил към него милост, рекъл ученият човек.

— Иди и ти прави също така! му отговорил Христос.

***

Притчата за Милостивия самарянин дава ясен отговор на въпроса кой е наш ближен. Наш ближен е всеки, който проявява милост към нещастните, без да гледа на лице и произход, дали е беден или богат, сродник или далечен, познат или непознат, сънародник или другородец. Ближен е и оня, който се нуждае от нашата помощ, без също да се гледа на неговото положение или произход.

— Иди и ти прави също така, – казал Христос на законника. Тъй казва Той днес и на всекиго едного от нас.

12 Човек, който добре познава закона.

13 Прислужник при Иерусалимския храм

ПРИТЧАТА ЗА ДЕСЕТТЕ ДЕВИЦИ

(Мат. 25:1 – 13)

Всички знаем, че рано или късно ще умрем, но не знаем кога ще дойде смъртният час. Понякога той идва, когато най-малко го очакваме и често ни заварва съвсем неподготвени. А не е без значение за нашето спасение как смъртният час ще ни намери – дали покаяни или потънали в грехове. Затова трябва да бъдем будни и винаги готови за последния час.

Тая мисъл Христос разкрил в притчата за *Десетте девици*.

Десет девици излезли, по източен обичай, да посрещнат със светилници в ръце младоженеца. Петте от тях били умни, а петте – неразумни. Умните предвидели, че младоженецът може да закъснее и затова се запасили с повече елей. А неразумните пропуснали да вземат със себе си достатъчно елей (маслиново масло). И понеже младоженецът се забавил, всички девици задрямали. По едно време, посред нощ, се чул вик:

— Ето младоженеца! Излезте да го посрещнете!

Тогава неразумните девици казали на мъдрите:

— Дайте ни от вашия елей, понеже светилниците ни вече гаснат.

Но мъдрите казали:

— Да не би някак да не стигне и на вас и на нас, по-добре идете и си купете.

А когато те отишли да си купят, младоженецът дошел: мъдрите девици го посрещнали и влезли с него в къщата и вратата се затворила. Дошли после неразумните девици, почнали да хлопат и да молят:

— Господине, господине, отвори ни!

А отвърне се чул глас:
— Истина ви казвам, не ви познавам!

И Христос завършил притчата Си с думите:

— И тъй, бъдете будни, защото не знаете ни деня, ни часа, в който Син Човечески ще дойде!

***

Притчата за десетте девици ни учи на духовно бодърствуване и всегдашна готовност за смъртния час. Ако смъртта ни завари в нашите грехове, без елей в светилниците[14], вратите на царството Божие ще се затворят за нас и ние ще останем, подобно на неразумните девици, вън от небесните чертози.

14 Думата „елей“ на гръцки значи още и милост. Затова изразът „без елей в светилниците“ в преносен смисъл значи – без дела на християнско милосърдие.

ПРИТЧАТА ЗА БЕЗУМНИЯ БОГАТАШ

(Лука 12:16 – 21)

Привързаността към земни блага и ненаситната жажда за богатства е голяма пречка за спасение на душата. Каква полза за човека, казва Христос, ако придобие цял свят, а погуби душата си?

Господ не е против самото богатство, а против лошата му употреба. Това Той е разкрил картинно в притчата за *Безумния богаташ*.

На един човек нивата се била много обродила и той се чудел де да прибере богатия плод. Най-сетне си казал:

— Ще разруша житниците си и ще направя нови, по-големи. Па ще кажа на душата си:

„Душо, имаш блага за много години;
почивай, яж, пий и се весели!“

Но Бог му рекъл:

— Безумнико, още тая нощ ще ти поискат душата, и всичко това кому ще оставиш? И Христос завършил Своята притча с предупреждението:

— Тъй бива с всекиго, който събира имане за себе си, а не богатее в Бога.

***

Земните блага не са самоцел за човека, а средство за постигане на добри и богоугодни цели. Ние не сме неограничени господари на благата, а само техни временни разпоредители. Несправедливо е да употребяваме богатствата само за наши нужди, и от тях да правим извор за наши лични удоволствия. Ненаситният стремеж към богатства и тяхното преумножаване подтиква човека към много грехове: неправди, измама, убийства, кражба и пр. Затова ако и целият свят да тече пред очите ни, не бива към него да привързваме сърцето си. Защото всеки ненаситен стремеж към богатства винаги води към гибел. Ние трябва наистина да богатеем, но само в Бога, т.е. да вършим дела на християнска любов. Тогава ще бъдем истински богати, защото тия богатства никой не ще е в състояние да ни отнеме.

ПРИТЧАТА ЗА ТАЛАНТИТЕ

(Мат. 25:14 – 30)

Един богат човек трябвало да замине за чужбина. Преди да отпътува той предал имота си на своите слуги. На един дал 5 таланта[15], на другиго 2, а на трети – 1. Първият и вторият, като получили парите, употребили ги в работа и придобили

още толкова. Третият обаче закопал таланта в земята. След време господарят се върнал и поискал сметка от слугите си.

Първият рекъл:

— Господарю, ти ми предаде пет таланта, аз ги разработих и придобих други пет.

— Добре си сторил, добрий ми рабе (служителю), казал господарят. Понеже ти се оказа верен в малкото, над повече ще те поставя. Влез в радостта на своя господар!

Тъй станало и с втория. И той разработил своите два таланта и придобил други два. И него похвалил господарят. Третият, като пристъпил, казал:

— Господарю, понеже те знаех, че си лош човек, уплаших се да го не загубя и заринах таланта в земята. Ето ти твоето!

Господарят се ядосал на този свой слуга и му казал:

— Лукавий и ленивий рабе! Щом като си знаел, че съм лош човек, трябваше да дадеш таланта ми в банката, та поне лихва да спечели.

И заповядал господарят на слугите си да хвърлят този недостоен и негоден раб в тъмница, а таланта да дадат на оногова, който имал десет. И Христос заключил:

— И тъй всекиму, който има, ще му се даде и преумножи, а оногова, който няма, ще се вземе и онова, което има.

***

В тази притча се осъжда леността. Господ е дал на всеки човек едни или други способности и дарования. И ние имаме задължението да ги разработваме и преумножаваме. Който е работлив и усърден, ще придобие още толкова към онова, що му е дадено; а който е ленив, ще загуби и онова, което има. И

когато дойде денят за отплата, Бог ще поиска от всекиго отчет. Тогава Той ще възнагради трудолюбивите, като ги приеме в небесното Си царство, и ще накаже ленивите с вечна мъка.

15 Талантът е мярка за парична стойност.

ПРИТЧИ ЗА ЦАРСТВОТО БОЖИЕ

(Мат. 13:24 – 53; 24:1 – 14)

Господ Иисус Христос изрекъл няколко притчи и за царството Божие. В тях Той разкрива някои от съществените страни и проявления на това царство.

Христос сравнява царството Божие ту със събития и случки от човешкия живот, ту с предмети или явления в природата. Така Господ оприличава царството Божие на следните неща:

1. Човек някой посял добро семе на нивата си, но врагът му след това посял плевели. При жетвата обаче първом ще бъдат събрани плевелите и ще бъдат изгорени, а чистата пшеница ще бъде прибрана в житниците. Така и при свършека на света: грешниците ще бъдат хвърлени във вечен огън, а праведните ще влязат в царството Божие.
2. *Синапово зърно*; то е най-малко от всички семена, но когато израсте, става толкова голямо, че и птиците небесни намират подслон под клоните му.
3. *Квас*; малко квас подквасва много тесто.
4. *Имане*, скрито в нива; като го намерил един човек, продал всичко що имал, и купил нивата заедно с имането.
5. *Бисер*, що намерил един човек, който продал всичкото си имущество и купил безценното зърно.
6. *Мрежа*, хвърлена в море, в която били хванати добри и лоши риби; добрите били взети, а лошите – изхвърлени.

7. *Сватбен пир* и *богата вечеря* и пр.

Гореизложените притчи изказват следните три мисли: а) в царството Божие ще влязат само праведните; б) царството Божие съдържа скрити сили, които постепенно ще се разкрият; то ще се разпространи и ще обхване много хора и в) царството Божие представлява за нас такова съкровище, че заслужава човек да пожертвува за него всичко, каквото има, за да го придобие. Царството Божие е духовен пир, който предлага на човека вечна духовна радост.

ХРИСТОВИТЕ ДЕЛА

Делата на Господа Иисуса Христа били необикновени. Той изцерявал болни и възкресявал мъртви само с една дума. Неговите дела били чудеса. Такива дела не може да върши един обикновен човек. Затова те свидетелствуват, че Спасителят не е бил обикновен човек (Йоан 3:2). Затова и Сам Христос с право често се е позовавал на тях:

— Ако на думите Ми не вярвате, казвал Той, то вярвайте на делата Ми, понеже те свидетелствуват за Мене, че от Бога съм излязъл.

Христовите чудеса могат да бъдат разделени на две групи: едни – извършени над външната природа, и други – върху човеци. Последните пък се делят още на две: изцеления и въкресявания.

Тук ще изложим няколко от Христовите чудеса.

а) ЧУДЕСА НАД ВЪНШНАТА ПРИРОДА

СВАТБАТА В КАНА ГАЛИЛЕЙСКА

(Йоан 2:1 – 11)

Христос бил поканен с Майка Си и учениците Си на сватба

в галилейския град Кана. По време на сватбената гощавка виното се привършило. Това забелязала Майката Господня и казала загрижено на своя Син:

— Вино нямат!

А после казала на прислужниците:

— Каквото ви каже, направете!

Там имало шест делви. Христос заповядал да ги напълнят с вода. Напълнили ги догоре.

След това казал:

— Почерпете сега стария сват!

Когато тоя вкусил от водата, която вече била станала на вино, казал на младоженеца:

— Всеки човек слага първом доброто вино и след като се понапият – по-лошото. А ето, ти си задържал хубавото вино досега.

Така Иисус извършил първото чудо и учениците Му повярвали в Него.

***

С присъствието Си на сватбата в Кана Галилейска Христос осветил брака и показал, че Той не е против естествените наши радости. А с претворяването на водата във вино дал да се разбере, че Той има присърце нашите нужди, и когато сме затруднени в нещо, Той, според вярата и нуждите ни, веднага е готов да ни се притече на помощ.

ЧУДОТВОРНОТО НАСИЩАНЕ НА ПЕТ ХИЛЯДИ ДУШИ

(Йоан 6:1 – 13 и Мат. 14:13 – 22)

Веднаж Иисус отишел отвъд Галилейското езеро. Подире Му вървяло множество народ. Христос проповядвал дълго и увлекателно. Слушателите, погълнати всецяло от божественото Му слово, забравили за телесната храна. Те отдавна не били яли, а нямало от где да вземат хляб, понеже мястото било пусто, а и денят вече се бил превалил.

Христос, след като наситил духовно тоя народ, се смилил над него и не го оставил и телесно гладен. Той поръчал на учениците Си да дадат на народа да яде. Но те Му казали, че нямат у себе си храна, и че там у едно момче имало само пет хляба и две риби.

Тогава Христос заповядал на народа да насяда на земята, взел петте хляба и двете риби, погледнал към небето, благословил и като разчупил, дал хлябовете на учениците Си, а учениците – на народа.

Всички яли и се наситили и останали къшеи 12 пълни коша. А ония, които яли, били около 5000 души, освен жени и деца. При друг подобен случай Христос наситил 4000 души със седем хляба и няколко риби. И тогава, след като всички се нахранили, били вдигнати седем пълни кошници с къшеи.

***

Христос извършил чудото с умножението на хлябовете и рибите не само за да прояви и покаже Своята божествена сила, но и от милост към бедния и изнемощял народ (Марко 6:34) Хилядният народ проявил такава любов към Господа, че напуснал домовете си, предприел дълъг и мъчителен път до пустинята, за да види Спасителя и да чуе божественото Му слово. И Господ възнаградил усърдието им: след като ги наситил духовно със словото Си, Той утолил и телесния им

глад. Защото, който търси първом царството на Бога, т.е. удовлетворение на духовните си нужди, всичко останало ще му се придаде и преумножи (Мат. 6:33).

В спомен на чудотворното насищане с петте хляба и двете риби и днес извършваме в църковна специална служба, наречена „Петохлебие“ – благословение на хлебчета, на пшеница, вино и елей. Чрез тая служба ние благодарим на Бога, че ни е дарил със земни блага, и Го молим да умножи и преумножи плодовете на земята, за да имаме доволство във всичко, което ни е потребно за нашия живот.

ХРИСТОС УКРОТЯВА БУРЯТА В МОРЕТО

(Мат. 14:22 – 33)

Веднага след чудесното нахранване на петте хиляди души в пустинята Христос накарал учениците Си да се качат на кораба и да минат на отвъдната страна на езерото, а Сам Той останал докато разпусне народа. През нощта, когато корабът бил сред морето, се повдигнала силна буря. В това време Иисус тръгнал пешком по водата, за да настигне учениците Си. Като Го забелязали отдалеч, учениците се изплашили и извикали, защото помислили, че виждат привидение. Но Христос ги заговорил и рекъл:

— Аз съм! Не бойте се! А Петър казал:

— Господи, ако си Ти, позволи ми да дойда по водата при Тебе!

— Ела! – му отговорил Христос.

Петър излязъл от кораба и наистина тръгнал по водата като по сухо. Но, като видял водите пред себе си и силния вятър, той се усъмнил, разколебал се във вярата си, започнал да потъва и извикал:

— Господи, спаси ме! Загивам!

Христос дошел при него, протегнал му ръка за помощ, измъкнал го и му казал:

— Маловерецо, защо се усъмни?

Когато дошли в кораба, вятърът вече утихнал. Учениците се поклонили на Господа и казали:

— Наистина, Ти си Син Божий!

Друг път, когато учениците били пак в морето, а Христос бил полегнал в кораба и заспал, повдигнала се силна буря. Учениците се много изплашили, събудили своя Учител и Му казали:

— Господи, спаси ни, загиваме!

Христос станал и запретил на вятъра с думите:

— Млъкни! Престани! И морето утихнало.

***

Нашият живот прилича на море, по което често се повдигат бури. Бог простира и към нас Своята спасяваща десница, изважда ни от водите и укротява нашите душевни бури.

б) ИЗЦЕЛЕНИЯ

ИЗЦЕРЯВАНЕ НА РАЗСЛАБЕНИЯ

(Йоан 5:1 – 14)

В Йерусалим се намирала къпалия, наречена *Витезда*[16]. В тая къпалня имало пет отделения, в които лежали множество болни – слепи, хроми, изсъхнали, които чакали тук изцеление. Защото ангел Господен от време на време слизал в къпалнята и раздвижвал водата. И който от болните пръв

влизал след раздвижване на водата, оздравявал от каквато болест и да бил налегнат.

Между многото болни имало тук и един схванат човек, който лежал 38 години. Всеки път, когато водата се раздвижвала, други влизали преди него в къпалнята и се изцерявали, а той все си оставал прикован на своя болничен одър. Този нещастник обаче не губел надежда и вярвал, че някога все ще дойде и за него ден на изцеление. И той не се излъгал в своята надежда.

Един ден Христос дошел във Витезда. Като видял разслабения, Христос се смилил над него и го запитал:

— Искаш ли да оздравееш? Болният отговорил:

— Да, Господине, но си нямам човек, който да ме спусне в къпалнята веднага, щом се раздвижи водата.

Тогава Христос му казал:

— Вземи одъра си и ходи!

И болният веднага взел одъра си и започнал да ходи. След няколко дни Христос видял изцерения в храма и му казал:

— Ето, ти оздравя, не греши вече, за да не те сполети нещо по-лошо!

***

Удивително е било търпението на този разслабен! Тридесет и осем години в очакване след толкова несполуки! Но Бог възнаградил болния заради непоколебимата му вяра и търпение. И в тоя дом на милосърдието Той проявил към болния голяма милост, като му дал пълно изцеление. Тъй винаги Бог се откликва на ония, които се Нему уповават. Надеждата в Бога никога не остава безплодна и напразна; тя

никога не посрамява.

Но Господ казал на изцеления разслабен да не греши вече, за да не го сполети нещо по- лошо. С тия думи Христос разкрива една истина: нашите болести са последица на нашите грехове. Затова думите „не греши, за да не те сполети нещо по-лошо“ са предупреждение за всекиго от нас.

16 Витезда ще рече „дом на милосърдието“.

ИЗЦЕРЯВАНЕ СИНА НА ЕДИН ЦАРЕДВОРЕЦ

(Йоан 4:46 – 54)

Синът на един царедворец от Капернаум бил тежко болен. По това време Христос бил в Кана Галилейска, не много далече от Капернаум. Като чул за Христа, царедворецът дошел в Кана и помолил Иисуса да дойде и излекува сина му. Христос казал:

— Иди си, син ти оздравя!

Бащата веднага повярвал и си тръгнал за дома. По пътя го срещнали слугите му и казали, че син му оздравял. Той ги запитал точно за часа на оздравяването.

— Вчера в седмия час го остави огницата, казали слугите. Тогава бащата разбрал, че по същото това време Христос му рекъл, че неговият син е оздравял.

***

Христос изцерил сина на царедвореца, защото видял неговата вяра. Голяма сила има вярата. За нея Христос казва:

— Ако имате вяра колкото синапово зърно, ще кажете на тая планина: „Пренеси се оттук – там!“ и тя ще се премести; и всичко, което поискате в молитва с вяра, ще получите.

Затова, ако ние искаме в молитва нещо от Бога, трябва да вярваме, без да се съмняваме ни най-малко, и ще го получим. А ако ние не получаваме, то значи, че или съвсем не вярваме, или пък – малко вярваме.

ИЗЦЕРЯВАНЕ НА СЛЕПОРОДЕНИЯ

(Йоан 9:1 – 38)

Като вървял веднаж за Йерусалим, Христос видял един човек, сляп от рождение. Господ се смилил над него: плюл на земята, направил от плюнката калчица, намазал с нея очите му и го изпратил да се умие в Силоам[17]. Слепецът отишел, умил се и веднага прогледнал. Това чудо удивило всички, които познавали слепородения и го видели прогледнал.

17 Силоам се наричал един извор (къпалия) до Йерусалим.

Този ден бил събота. В съботен ден било забранено да се върши каквато и да е работа. Фарисеите, като узнали за извършеното в събота чудо, забранили на изцерения да разказва за случилото се с него. Те започнали да говорят, че Иисус не е пратен от Бога, защото, ако Той е бил наистина пророк, нямало да нарушава съботата. Но слепороденият възразил:

— Ако Той не беше от Бога, нямаше да ме излекува, понеже Бог не слуша грешници.

Между фарисеите и прогледналия слепец започнал голям спор. В духовното си заслепение и ожесточение фарисеите не признали дори, че изцереният е бил някога сляп и го изгонили вън. Христос го срещнал и го запитал:

— Ти вярваш ли в Сина Божий?

— Кой е, Господине, за да повярвам в Него? – запитал изцереният.

— Ти си Го вече видял. Оня, Който говори с тебе, Той е!

Тогава прогледналият казал:

— Вярвам, Господи, – и Му се поклонил.

***

Фарисеите тъй строго съблюдавали празниците, щото в съботен ден дори и добро не вършели. Христос ги изобличил за това неправилно разбиране на смисъла на съботната почивка. – „Съботата е за човека, а не човек за съботата“, е казвал Той. Тъкмо в събота трябва да правим, според Него, най-много добрини и богоугодни дела. Само така може да се свети съботният ден. Фарисеите били духовно слепи и затова не разбирали учението на Господа. Тяхната слепота им попречила да признаят чудото с изцелението на слепородения и да видят в лицето на Господа Иисуса Христа изпратения от Бога Месия.

Трябва да се пазим от духовната слепота, защото тя ни пречи да видим истината и да вървим по пътя към спасението. Най-лесно заслепяват човека гордостта, властолюбието и себелюбието.

ИЗЦЕРЕНИЕ НА ДЕСЕТТЕ ПРОКАЖЕНИ

(Лука 17:11 – 19)

Веднъж, когато Христос минавал през Галилея и Самария, срещнали го десет души, болни от *проказа*[18]. Още отдалеч те почнали да викат силно:

— Иисусе, Наставниче, помилвай ни!

Като ги видял, Иисус се смилил над тях и им казал:

— Идете и се покажете на свещениците[19].

И когато отивали, всички се очистили. Един от тях, като

видял, че вече е изцерен, върнал се, паднал пред нозете на Спасителя, и като прославил Бога с висок глас, Му благодарил. Този човек бил самарянин.

Христос запитал:

— Нали десетимата се очистиха? А де са деветте? Как не се намериха и други да се върнат и да въздадат Богу слава, освен тоя другородец?

След това се обърнал към изцерения и му рекъл:

— Стани, иди си! Твоята вяра те спаси.

***

Ние получаваме от Бога много блага, но рядко Му благодарим за тях. Проявяваме неблагодарност и към наши близки, които ни правят добрини. Неблагодарността и непризнателността са прояви на зло и жестоко сърце. Често дори животните са по- благодарни от човека. „Волът познава стопанина си и оселът – яслите на господаря си, а Израил Ме не познава. Моят народ не разбира“, казва Бог чрез пророк Исаия за неблагодарността на еврейския народ (Ис. 1:3).

Спомни си за колко неща имаш да благодариш на Бога! За здравето, което ти е дарил, за въздуха, който дишаш и пр. Спомни си за благодеянията на твои близки към тебе. Благодарил ли си им от сърце?

18 Проказата е тежка и силно прилепчива болест, която се среща обикновено в южните и източните страни. Тя се появява най-напред по кожата и след това навлиза в мускулите. Болните умират с мъчителна смърт. Прокажените бивали изолирани в пусти места.

19 В онова време свещениците са освидетелствували случаите на изцеряване от проказа.

ИЗЦЕРЯВАНЕ ДЪЩЕРЯТА НА ЕДНА ХАНАНЕЙКА

(Марко 7:24 – 30)

Христос дошел с учениците Си в страните Тирска и Сидонска. Една жена хананейка от тия места вървяла след тях и викала:

— Смили се над мене, Господи, Сине Давидов! Дъщеря ми зле страда от бяс.

Христос обаче не обърнал внимание на тая нещастна майка и не й казал ни дума. А понеже тя продължавала да вика, учениците се приближили до Господа и Му казали да я отпрати. Но Господ казал:

— Аз съм пратен само при загубените овце от дома Израилев, сиреч при ония, които са иудеи.

Жената се приближила, кланяла се на Христа и думала:

— Господи, помогни ми! Христос отговорил:

— Не е добре да се вземе хлябът на чедата (иудеите) и да се хвърли на псетата (езичниците)!

На това хананейката казала:

— Да, така е, Господи, но и псетата ядат от трохите, що падат от трапезата на господарите им.

— О, жено, голяма е вярата ти! Нека бъде по желанието ти, отговорил Христос. И дъщеря й оздравяла още същия час.

***

Хананейката дала добър пример на настойчива молба. Понякога Бог като че не иска да чуе молбата ни и ни оставя без отговор. С това Той иска да изпита силата на вярата ни и

усърдието на молитвата ни. Подобно на жената хананейка и ние трябва да постоянствуваме в молитвата.

— Искайте и ще ви се даде, търсете и ще намерите, хлопайте и ще ви се отвори, казва Господ (Мат. 7:7).

— Има ли човек, който, когато син му поиска хляб, да му даде камък, или, когато поиска риба, да му даде змия? И тъй, ако вие, които сте лукави, умеете да давате на чедата си добри даяния, колко повече вашият Отец небесен ще даде блага на ония, които Му искат!

в) ВЪЗКРЕСЯВАНЕ

ВЪЗКРЕСЯВАНЕ ДЪЩЕРЯТА НА ИАИРА

(Маркв 5:22 – 43)

Дошел при Иисуса един виден човек – началник на синагога, на име Иаир, паднал при нозете Му и казал:

— Дъщеря ми е на умиране. Ела, възложи ръка върху нея, и тя ще оздравее!

Христос веднага се отзовал на молбата на тоя нещастен баща и тръгнал за неговия дом.

Срещнали ги обаче домашните на Иаира и му казали:

— Дъщеря ти умря! Не прави напразен труд на Учителя! Щом чул тия думи, Христос казал на бащата:

— Не бой се, само вярвай!

Като дошли вкъщи и чули плач и нареждания, Христос се обърнал към ония, които плачели:

— Защо така сте се разплакали? Детето не е умряло, а спи! Присъствуващите започнали да се подиграват, защото

знаели, че момичето действително било вече умряло. След като отпратил всички други навън, а оставил само родителите на момичето и тримата Си ученици – Петра, Иакова и Йоана, Христос хванал детето за ръка и извикал:

— Момиче, стани!

Момичето веднага станало и започнало да ходи. То било на 12 години. Като видели детето възкръснало, всички се смаяли.

***

Голяма е била вярата на Иаира в силата и милосърдието на Господа Иисуса Христа. Макар и да знаел, че дъщеря му е вече на умиране, той казал на Иисуса: „Ела, възложи на нея ръка, и тя ще оздравее!“ И Господ оценил тази вяра. Срещу нея Той дал нещо повече от онова, което искал бащата – възкресил умрялата вече девойка. Тъй винаги Бог ни дава много повече, отколкото искаме, стига само да имаме вяра в Него.

ВЪЗКРЕСЯВАНЕ СИНА НА НАИНСКАТА ВДОВИЦА

(Лука 7:11 – 16)

Друг път Иисус отивал в един град, наречен Наин. След Него вървели учениците Му и множество народ. Когато наближили градските порти, ето, срещу тях се задало погребално шествие: носели за погребение единствен син на майка-вдовица. След носилото вървели много почитатели на покойния младеж, потънали в голяма скръб. Като видял нещастната майка, Христос се смилил над нея и й казал:

— Не плачи!

Доближил се до носилото, допрял се до него, спрял носачите и казал на умрелия:

— Момко, тебе думам, стани!

При тия думи мъртвецът се повдигнал, седнал и почнал да говори. А Иисус го предал на изумената от радост майка. Страх обхванал всички присъствуващи. Те славели и величаели Бога и казвали:

— Велик пророк се издигна между нас, и Бог посети Своя народ!

***

Бог е любов (1 Йоан. 4:8). Господ Иисус Христос, бидейки Богочовек, не могъл да гледа равнодушно на човешките страдания. Неговото любвеобилно и състрадателно сърце се откликвало винаги на чуждата скръб. Не останало то равнодушно и към нещастието на бедната вдовица от Наин. Христос проявил към нея истинско състрадание – нейната скръб станала Негова скръб. И понеже като Бог обладавал и власт над живота и смъртта, възкресил нейния син и по тоя начин превърнал безпределната й скръб в неизказана радост.

Няма по-състрадателно сърце от Иисусовото. Затова нека в минути на тежка горест молитвено да прибягваме към Него и Той ще ни утеши, и нашата скръб ще превърне в радост.

ВЪЗКРЕСЯВАНЕ НА ЛАЗАРЯ

(Йоан 11:1 – 45)

В близкото до Йерусалим село Витания живял един човек на име Лазар. Той имал две сестри – Марта и Мария. Христос обичал Лазаря и често бил на гости у него. Еднаж Лазар се разболял тежко. Сестрите му пратили да известят на Иисуса за това. А по туй време Христос бил в Галилея. Когато му съобщили, че Лазар е болен, Христос казал:

— Тая болест не е за умиране, а за слава Божия, за да се

прослави чрез нея Син Човечески.

След два дни Христос тръгнал за Витания. В това време обаче Лазар бил вече умрял.

Когато пристигнал в дома на Лазаря, той бил вече четвърти ден в гроба.

Марта, като чула, че Христос пристигнал, излязла да го посрещне, а Мария останала вкъщи. Марта казала Иисусу:

— Господи, да беше Ти тук, брат ми нямаше да умре. Но зная, че и сега, каквото и да поискаш от Бога, Той ще Ти даде.

Иисус й казал:

— Лазар ще възкръсне! Аз съм възкресението и животът; който вярва в Мене, и да умре, ще оживее. Всеки, който живее и вярва в Мене, няма да умре вовеки. Вярваш ли това?

А Марта отговорила:

— Вярвам, Господи, че Ти си Христос, Син Божий, Който иде на света.

След като и Мария узнала, че Христос е дошел, станала и бързо излязла да го посрещне.

Тя паднала при нозете на Иисуса и също Му казала:

— Господи, ако Ти беше тука, брат ни нямаше да умре.

При тия думи Мария се разплакала. Разплакали се и другите, които дошли с нея. Не можал да сдържи сълзите Си и Христос. Тогава иудеите казали:

— Вижте, колко го е обичал!

Всички се запътили към гроба. Лазар бил погребан в една пещера. Иисус заповядал да вдигнат камъка от отвора на

пещерата. Марта казала:

— Господи, мирише вече, защото четири дни има, откак е умрял. Христос й казал:

— Ако вярваш, ще видиш славата Божия.

След това Христос отправил поглед към небето и се помолил на Своя небесен Отец.

Като свършил молитвата Си, той извикал с висок глас:

— Лазаре, излез вън!

И за обща почуда Лазар наистина излязъл с повити ръце и нозе и забрадено лице! Христос заповядал да го разповият, за да може да ходи. Тогава мнозина от присъствуващите иудеи, като видели това необикновено чудо, повярвали в Христа. Слухът за възкресяването на четиридневния мъртъв Лазар се разнесъл със светкавична бързина из цялата оная околност, в близкия град Йерусалим и по цяла Иудея.

***

Възкресението на Лазаря ни уверява, че душата съществува и след смъртта. То е също така уверение и залог и за нашето бъдеще възкресение. Както Христос – Господарят на живота и смъртта, може да възкреси един разложен вече труп, така Той ще може да възкреси и изгнилите тела на всички люде при второто Си пришествие, когато засвири Божията тръба (1 Сол. 4:16).

г) СЪБИТИЯ, СТАНАЛИ КЪМ КРАЯ НА ЗЕМНИЯ ЖИВОТ НА ХРИСТА

ХРИСТОС БЛАГОСЛАВЯ ДЕЦАТА

(Марко 10:13 – 16)

Христос обичал всички човеци – дори и грешниците. Но особено обичал малките деца. А обичал ги Той заради тяхната невинност, незлобивост и чистота. Често Спасителят е посочвал децата за пример на по-възрастните:

Веднаж Той повикал едно дете, изправил го посред учениците Си и казал:

— Ако се не обърнете и не станете като деца, няма да влезете в царството небесно; който се смири като това дете, той е по-голям в царството небесно. И който приеме едно такова дете в Мое име, Мене приема; а който съблазни едно от тия малките, които вярват в Мене, за него ще е по-добре да му надянат воденичен камък на шията и да го хвърлят в морската дълбочина.

Друг път майки донесли при Христа децата си, за да ги благослови. А учениците възпирали майките и не ги допускали до Господа.

Като видял това, Иисус възнегодувал и им рекъл:

— Оставете децата да дохождат при Мене и не им пречете, защото на такива е царството Божие! Истина ви казвам, че който не приеме царството Божие като дете, няма да влезе в него.

След това Христос прегърнал децата, възложил върху тях ръце и ги благословил.

ПРЕОБРАЖЕНИЕ ГОСПОДНЕ

(Мат. 17:1 – 9)

Макар Христос и да учил, че Той е наистина Син Божий, и макар с чудеса да подкрепял Своите думи, мнозина все още не вярвали в Него. Не били укрепнали във вярата и учениците Му. За да ги увери в това, че макар и да изглежда

по външност като другите човеци, Той е истински Бог, Христос взел веднъж със Себе Си апостолите Петра, Йоана и Иакова, възвел ги на една висока планина, наречена Тавор, и се преобразил пред тях. Лицето Му светнало като слънце, а дрехите Му станали бели като светлина. И ето, явили се от двете страни на Господа двама старо-заветни мъже – Мойсей и Илия, които разговаряли с Него.

Тогава Петър, изпълнен от неземна радост, казал на Иисуса:

— Господи, колко добре ни е тука! Да направим три палатки: едната за Тебе, другата за Мойсея и третата за Илия.

Докато Петър още говорел, един светъл облак закрил Христа и двамата пророци от очите на апостолите. И се чул глас из облака:

— Този е Моят възлюбен Син, в Когото е Моето благоволение; Него слушайте!

Като чули това, учениците паднали ниско на земята и твърде много се изплашили. Когато след малко пак отворили очи, не видели никого другиго, освен Самаго Иисуса в Неговия обикновен вид. Христос се допрял до тях и им рекъл:

— Станете и не бойте се!

А когато слизали от планината, Христос им заповядал никому да не разказват за това, що са видели, докато Той не възкръсне от мъртвите.

***

В преображението Си Христос показал на Своите трима най-любими ученици божествената Си слава, доколкото те могли да я видят и понесат. Това забележително събитие трябвало ясно да се запечати в техните души, та по-късно,

когато видят своя Учител предаден на съд, оплют, опозорен и прикован на кръст, да не се разколебаят във вярата си, но да знаят, че Той и сега е същият оня Син Божий, Който някога им се е явил в божествената Си слава на Тавор. И утвърдени в тая вяра, да могат по-сетне да проповядват на целия свят, че Христос наистина е сияние на Небесния Отец.

Преображение Господне празнуваме на 19 август по светския календар, което е † 06 август по църковния календар.

ПРОРОЧЕСТВАТА НА ГОСПОДА ИИСУСА ХРИСТА

ХРИСТОС ПРЕДСКАЗВА СВОИТЕ СТРАДАНИЯ

Христос е имал съвършено знание, защото е бил Богочовек. Той е знаел не само миналото и сегашното, но и бъдещето. Той е изрекъл много пророчества, някои от които вече са се сбъднали, а други има занапред да стават. Така Христос предсказал собствените Си страдания и кръстна смърт, разрушението на Йерусалим, свършека на света, бъдещия всеобщ съд и пр.

Ето какво е предсказал Христос за Своя край.

Веднаж, когато някои от книжниците и фарисеите поискали от Христа да им даде личба от небето, Той им дал личбата на пророка Йона:

— Както Йона беше в утробата на кита три дни и три нощи, тъй и Син Човечески (Христос) ще бъде в сърцето на земята три дни и три нощи.

С това Христос предсказал, че ще бъде три дни и три нощи мъртъв в гроба и че на третия ден ще възкръсне (Мат. 12:40).

Друг път, като отивал с учениците Си за Кесария Филипова и след като апостол Петър изповядал Христа за Син Божий, Спасителят започнал да говори, че Той трябва да отиде в Йерусалим, дето ще бъде отхвърлен и много ще пострада от старейте, първосвещениците и книжниците, ще бъде убит и на третия ден ще възкръсне (Мат. 16:21).

Трети път, след преображението Си, Христос пак предрекъл, че Той трябва да пострада много и да бъде унизен (Мат. 17:11).

Четвърти път, когато бил в Галилея, Христос казал на учениците Си:

— Вложете в ушите си тия думи: Син Човечески ще бъде предаден в човешки ръце и ще Го убият, и на третия ден след убиването ще възкръсне (Лука 9:44).

ПРЕДСКАЗАНИЯТА НА ХРИСТА ЗА РАЗРУШЕНИЕТО НА ЙЕРУСАЛИМ И ЗА СВЪРШЕКА НА СВЕТА

(Мат. гл. 24)

Към края на земния Си живот Спасителят произнесъл пророчество за разрушението на Йерусалим и за свършека на света.

Това пророчество било произнесено при следния случай.

На излизане от Иерусалимския храм учениците казали на Иисуса:

— Учителю, погледни какви камъни и какви здания! А Иисус им отговорил:

— Виждате ли тия големи здания? Истина ви казвам, че всичко туй ще бъде сринато и камък върху камък не ще остане.

Това пророчество на Христа действително се сбъднало. Йерусалим бил разрушаван няколко пъти и изравняван със земята. Това станало първи път в 69/70 г. при императорите Тит и Веспасиан, втори път в 137 г. при императора Адриана и след това още на няколко пъти от араби, турци, перси и др.

Като говорел за съдбата на светия град Йерусалим, Христос предсказал и свършека на света. По Неговите пророчески думи преди да дойде самият край, ще има страхотни опустошителни войни, ще въстане брат срещу брат и народ срещу народ, ще се появи глад и мор. Евангелието ще бъде проповядвано по цялата вселена. Ще се явят лъжепророци и лъжехристосци, които ще правят големи чудеса и ще съблазнят мнозина. След всичко това слънцето ще потъмнее и месечината няма да даде светлината си; звездите ще изпадат от небето и световните сили ще се разслабят. Тогава ще се яви на небето знамението на Сина Човечески – Христовият кръст; всички земни племена ще се разплачат и разридаят и ще видят Сина Човечески да иде на небесните облаци с голяма сила и слава. И ще прати Господ ангелите Си с гръмогласна тръба и те ще съберат избраниците Му от всички краища. Тогава и ще настъпи краят, последният ден на света.

— Небе и земя ще премине, – казал Христос, – но думите Ми няма да преминат! Кога обаче ще дойде този ден – никой не знае, освен небесния Отец.

— Затова бъдете будни и се молете! – предупреждавал Христос. Блазе на ония, които този ден ще завари подготвени!

***

Само Бог е вечен. Всяка твар, която е създадена във времето и има свое начало, ще има рано или късно и своя край. И светът в своята целокупност е създаден някога във

време, и той следва да има своя край. И тоя край рано или късно неминуемо ще трябва да дойде. Ще дойдат, по уверението на св. ап. Петра, ново небе и нова земя, които праведниците ще наследят. А сегашното небе и земя ще изгорят и ще преминат с шум (2 Петр. 3:10—13).

Неизвестността на деня и часа, когато ще дойде краят на света, ни налага да бодърствуваме духовно и да бъдем винаги готови за този последен ден и час.

ПРОРОЧЕСТВОТО НА ИИСУСА ХРИСТА ЗА СТРАШНИЯ СЪД

(Мат. 25:31 – 46)

Бог иска от нас да бъдем добри и да изпълняваме Неговата света воля. Но твърде често дяволът ни скланя към зло. Бог е поставил дълбоко в нас един неподкупен съдия, който ни насочва към добро. Тоя съдия е нашата съвест. Съвестта е глас Божий в нас. Тя одобрява нашите добри постъпки и осъжда лошите. Съвестта ни казва също, че Бог всичко знае и всичко вижда и държи сметка за всички наши дела: за добрите ще ни награди, а за лошите ще ни накаже. Някои още тук на земята получават справедлива Божия присъда. Други обаче, въпреки техния порочен живот, виждаме, че живеят благополучно на земята, без да са получили наказание за лошите си дела. Тук, на земята, значи, няма пълна отплата. Последната пълна и окончателна присъда всеки ще получи на страшния всеобщ Божий съд, който ще настъпи след свършека на света, при второто Христово пришествие. А ето какво казва Сам Господ за този съд.

Когато дойде Син Човечески в славата Си, заедно със Своите св. ангели, за да съди всички люде, Той ще отдели

праведните от грешните, както овчарят отделя овци от кози. Праведните ще постави от дясната Си страна, а грешните – от лявата. Тогава Праведният Съдия ще каже на тия, които са от дясната Му страна:

— Елате вие, благословените от Моя Небесен Отец, и наследете приготвеното вам царство от създание мира! Защото, когато бях гладен, вие Ме нахранихте, когато бях жаден, Ме напоихте; странник бях и Ме прибрахте, гол бях и Ме облякохте, болен и в тъмница бях и Ме посетихте.

А те ще Му отговорят:

— Та кога сме Те видели Господи, и сме Ти помогнали? Съдията ще им каже:

— Доколкото сте направили това на Моите по-малки братя, т.е. на гладните, на голите, бедните и страдащите, все едно, че на Мене сте го направили.

Тогава Праведният Съдия ще се обърне към ония, които ще бъдат от лявата Му страна, и ще им каже, че те не са правили всички тия неща на бедните и страдащите. Затова те трябва да получат заслуженото.

И ще отидат праведните във вечния и блажен живот, а грешниците във вечната мъка.

***

Както има закони в природата, тъй има закони и в духовно-нравствения живот на човека. И както нарушението на законите в природата влече след себе си наказания, тъй и престъпването на духовно-нравствените закони налага по необходимост справедливо възмездие. Оня, напр., който изпълнява Божията воля и постъпва според Божиите наредби, трябва да бъде напълно щастлив, да се радва и

добрува. А оня, който съзнателно нарушава Божиите заповеди, не бива да остане ненаказан. И тъй като не всички човешки дела – добри и лоши – получават още тука на земята пълна отплата, един вътрешен глас у нас ни заставя да приемем, че това пълно и окончателно възмездие, рано или късно, ще трябва да дойде – ако не тука на земята, на тоя свят, то непременно в отвъдния спят, при страшния и всеобщ Божий съд. Този съд няма да закъснее; рано или късно той ще дойде. В това ни уверява и Сам Господ Иисус Христос в Своето предсказание за страшния съд.

Но готвим ли се ние за този ден последен? Запитвали ли сме се от коя ли страна ще бъдем на Христа – от дясната или от лявата? Христос не иска от нас много. Той иска дела на християнска любов и милосърдие. Ако ние сме милосърдни, ще се удостоим да застанем от дясната Му страна. Ако ли сме били жестокосърдечни, ще бъдем пратени във вечната мъка.

Св. Църква вярва и учи, че всеки човек веднага след смъртта си получава неокончателна присъда. Пълна отплата всеки ще получи на страшния и общ съд. От първата до втората присъда Бог, по Своето милосърдие, по молитвите на близките на покойния и по молитвите на Църквата, може да даде прощение на греховете, за които починалите приживе не са успели да се покаят. Затова и ние се молим за нашите покойници и не ги забравяме.

ТЪРЖЕСТВЕНОТО ВЛИЗАНЕ НА ХРИСТА В ЙЕРУСАЛИМ

(Марко 11:1 – 11)

Наближавал големият иудейски празник *Пасха*. За този празник в Йерусалим се стичали от цялата страна и отвъд пределите на Палестина хиляди иудеи. за да се поклонят

Богу в Иерусалимския храм и да си припомнят някогашното излизане на техните деди от Египет.

След като възкресил Лазаря, Господ се отправил за Йерусалим заедно с учениците Си.

Христос е знаел, че това е последното Му отиване в светия град. Защото първосвещениците били вече решили да Го погубят. Той пожелал да влезе в Йерусалим тържествено, за да яви на народа Своята слава и да се покаже като Цар и Месия, дошел да спаси Своя народ.

Христос поръчал на двама от учениците Си да идат до едно близко село, гдето щели да намерят привързана ослица и осле, които да докарат при Него. И ако някой би ги запитал, защо правят това, те да кажат, че са потребни на Господа.

Учениците направили, както им поръчал Иисус. Те поставили върху ослицата и ослето своите дрехи. Христос седнал на ослицата и тръгнал за Йерусалим, последван от Своите ученици.

Като научили, че Христос, Който предния ден бил възкресил Лазаря от близкото село Витания, се отправя за Йерусалим, жителите на града излезли да Го посрещнат. Жените постилали дрехите си по пътя Му, а децата чупили палмови вейки и като ги развявали високо, пеели:

— *Осана*[20] на Давидовия Син! Благословен е Този, Който иде в името Господне! Осана във висините!

Като влязъл Христос в Йерусалим, целият град се раздвижил. Едни питали:

— Кой е Този? Други отговаряли:

— Този е Иисус, пророкът от Назарет Галилейски, Който

възкреси Лазаря от Витания!

Христос влязъл в Божия храм. В него заварил мнозина, които разменяли пари и продавали гълъби и жертвени животни. Като видял това, Христос се възмутил и, изпълнен със свещен гняв и ревност по Божия дом, изпъдил търговците, прекатурил масите на сарафите и им казал:

— Домът на Отца Ми е дом за молитва, а вие сте го направили разбойническо свърталище!

Когато Христос излязъл на двора, събрал се още повече народ. Множество деца продължавали още по-възторжено да възклицават:

— Осана...!

А книжниците и фарисеите, като видели тази възбуда у народа и децата, казали на Спасителя:

— Забрани им да викат! Но Христос отговорил:

— Не! Защото, ако те млъкнат, камъните ще проговорят! Не сте ли чели никога: „Из устата на младенци и кърмачета Ти (Господи) си стъкмил похвала?“ (Пс. 8:3).

Народът мислел, че Христос е наистина Месия и че тъкмо сега ще се обяви за Цар. Представата на иудеите за Месия била погрешна. Защото Христос не е земен цар, а Небесен Цар на мира. Затова, като разбрал, че имали намерение да Го провъзгласят за земен цар, Христос се оттеглил във Витания, гдето и пренощувал.

***

Тържественото влизане на Христа в Йерусалим е било предсказано от пророка Захария.

Той пише:

— Ликувай от радост, дъще Сионова, тържествувай, дъще Иерусалимова: ето, твоят Цар иде при тебе, праведен и спасяващ, кротък, възседнал на ослица и на младо осле, син на подяремница (Зах. 9:9).

Това евангелско събитие ние честваме на Вход Господен в Иерусалим (Цветница, Връбница). В спомен на иерусалимските деца и ние днес държим в ръцете си върбови клонки. По тоя начин ние мислено участвуваме в тържественото влизане на Господа в Йерусалим и Го приветствуваме като Цар на света и Спасител на човешкия род.

20 Осана значи: Спаси! или: Бъди спасен! Това е поздрав – възклицание у иудеите. То отговаря на нашето „слава“ или „ура“!

ТАЙНАТА ВЕЧЕРЯ

(Мат. 26:17 – 56; Марко 14:27 – 50; Лука 22:7 – 54; Йоан 131 – 38 и 18:1 – 12)

Оставали няколко дни до Пасха.

Христос знаел, че тая Пасха за Него ще бъде последна, и затова пожелал от сърце да яде пасхалното агне заедно с учениците Си. Той знаел също, че на самия празник не ще може да яде пасхата, защото тогава ще бъде разпнат, и затуй уредил пасхалната вечеря един ден по- рано.

Христос възложил на апостолите Петра и Йоана да идат в града и да приготвят вечерята. Преди самата вечеря Спасителят снел горната си дреха, препасал престилка и умил нозете на учениците Си. С това Той им дал пример на голямо смирение.

През време на яденето Христос рекъл натъжен:

— Истина ви казвам: един от вас ще Ме предаде. Горко обаче на оня човек, чрез когото Син Човечески се предава. Добре щеше да бъде за тоя човек, ако не беше се родил.

А Иуда, който щял да го предаде, казал:

— Да не съм аз, Учителю? Иисус му отговорил:

— Ти си! Това, което имаш да вършиш, върши го по-скоро! Иуда веднага излязъл, за да извърши пъкленото си дело.

Това негово предателство било замислено по-отрано. Няколко дни преди деня на

предателството, Иуда отишел при първосвещениците и им казал:

— Какво ще ми дадете, за да ви Го предам?

А. те му предложили 30 сребърника. И оттогава той търсил сгоден случай да им предаде своя Учител.

След вечерята Христос взел хляб, благословил, разчупил и, подавайки на учениците Си, казал:

— Вземете, яжте, това е Моето тяло! После взел чашата и казал:

— Пийте от нея всички, това е Моята кръв на Новия завет, която за вас и за мнозина се пролива за прошение на грехове.

След това Христос добавил:

— Това правете за Мой спомен!

Така Христос установил тайнството *свето причащение* (Евхаристия). Затуй тая пасхална вечеря се нарича „Тайна вечеря“. Това е първата света литургия.

След възнесението на Господа светите апостоли често се

събирали, за да си спомнят за своя Учител и Господ; припомняли казаните от Него на Тайната вечеря думи, извършвали света литургия и се причащавали с пречистото тяло и кръв Господни. От тогава и до днес продължава да се извършва това тайнство – свеъо Причастие. Чрез него Христос пребъдва и ще пребъдва в нас и ние в Него до свършека на света.

След Тайната вечеря апостолите изпели няколко хвалебни песни, станали и отишли на Елеонската планина.

ХРИСТОС СЕ МОЛИ В ГЕТСИМАНСКАТА ГРАДИНА

(Мат. 26:36 – 46; Лука 22:40 – 46)

До Елеонската (Маслиновата) планина се намирала градина, наречена Гетсимания[21]. Христос оставил учениците Си, като взел само Петра, Иакова и Йоана и влязъл с тях в градината, за да се помоли. Той знаел, че вече е дошел часът на Неговите страдания.

— Душата Ми е прескръбна до смърт, казал Христос на учениците Си. Останете тук и бъдете будни заедно с Мене!

След това Спасителят се отдалечил малко по-навътре, паднал на лицето Си и горещо започнал да се моли на Своя Небесен Отец:

— Отче Мой, ако е възможно, нека Ме отмине тая чаша! Обаче нека стане не тъй както Аз искам, а както Ти.

Дошел при учениците Си и ги заварил заспали. Казал на Петра:

— Толкова ли не можахте един час да бъдете будни с Мене? След това пак се отдалечил и започнал да се моли още по-усърдно – да Го отмине, ако е възможно, чашата на страданията. Капки кървава пот потекли от лицето Му. Явил

Му се ангел Господен и Го подкрепял. Дошел втори и трети път при учениците Си и пак ги заварил заспали.

— Спете и почивайте, казал с тъга Иисус; ето, наближи часът, в който Син Човечески се предава в ръце на човеци грешници. Ставайте да вървим! Ето предателят иде!

И докато още Иисус говорел, ето, дошел Иуда и с него множество народ с ножове и колове, и слугите на първосвещениците, за да хванат и отведат Иисуса.

А Иуда им бил дал знак:

— Оня, Когото целуна, Той е; хванете Го!

И като се приближил до Иисуса, целунал Го и казал:

— Радвай се, Учителю! А Христос му казал:

— Друже, с целувка ли предаваш Учителя си?

В това време Петър извадил нож и отрязал ухото на едного от слугите на първосвещеника. Но Христос му рекъл: .

— Петре, тури ножа в ножницата, защото, който вади нож, от нож и ще погине! Ако Аз исках, щях да помоля Моя Отец Небесен и Той щеше да ми прати в защита хиляди ангели.

Тогава учениците от страх се разбягали и изоставили своя Учител. Само Петър и Йоан отдалеч Го следвали. Слугите на първосвещеника вързали Иисуса и Го откарали на съд.

21 Гетсимания ще рече: място за изстискване на маслини.

СЪДЕНЕТО НА ХРИСТА

(Мат. 26:57 – 27:32; Марко 14:53 – 15; Лука 22:54 – 23:27; Йоан 18:13 – 19:17)

А. Пред първосвещеника Анна. Първом Христос бил откаран при първосвещеника Анна.

Той запитал Христа за учението Му. Христос отговорил:

— Аз винаги открито учех. Питай тия, които са Ме слушали!

Тогава един от слугите ударил Христа по лицето и Му казал:

— Така ли се отговаря на първосвещеник?

Но Христос му казал: — Ако отговорих зле, докажи това; а ако отговорих добре, защо Ме биеш?

Като не намерил у Христа никаква вина, Анна заповядал да Го откарат при първосвещеника Каиафа.

Б. Пред първосвещеника Каиафа. При двора на Каиафа бил събран целият синедрион. И тук търсели в какво да обвинят Иисуса, но не намирали. Наистина, явили се двама лъжесвидетели, които казвали, че Христос се бил заканвал да разруши Божия храм и след три дни да го съзида отново, но свидетелствата им не били еднакви. Затова първосвещеник Каиафа станал и казал на Христа:

— Заклевам Те в живия Бог да ни кажеш: Ти ли си Христос, Син Божий?

Христос казал:

— Аз съм!

Тогава първосвещеникът раздрал дрехата си[22] и казал:

— Той богохулствува! Каква нужда имате повече от свидетели? Ето, сами чухте сега богохулството Му! Как ви се струва?

А съдиите отговорили:

— Заслужава смърт!

Тогава слугите на първосвещеника заобиколили Иисуса, извели Го вън на двора и започнали да Му се присмиват, да Го заплюват и да Го бият по лицето.

22 Иудеите имали обичай да раздират дрехата си или при голяма скръб, или при свещен гняв.

В. Пред Пилата. По това време синедрионът нямал право да издава смъртни присъди. Това право имал само римският прокуратор (управител). Затова първосвещениците завели Христа, вързан, пред управителя Понтия Пилат. Било вече петък, рано сутринта, в самия ден на празника.

Тук евреите почнали да обвиняват Христа не вече в богохулство, а в това, че уж бил бунтувал народа, че учел да не се плаща данък на царя, че наричал Себе Си цар и пр.

Пилат, като узнал, че Христос е от Галилея, изпратил Го на Ирода, управител на Галилея, който за празника бил дошел в Йерусалим. Ирод също така не намерил Христа за виновен и затова, след като Му се присмял и Го облякъл в бяла дреха, Го върнал пак на

Пилата. Пилат се оттеглил в Преторията[23], повикал Христа и Го запитал:

— Наистина ли си Ти цар?

— Да, казал Христос. Моето царство обаче не е от тоя свят.

Пилат извел Иисуса пред първосвещениците и заявил, че не намира никаква вина в Христа. Сам Пилат искал да пусне Иисуса и казал на иудеите:

— У вас има обичай да ви се пуска за празника един затворник. Желаете ли да ви пусна Иисуса, Царя иудейски?

Но иудеите закрещели и казали:

— Не Него, а Варава ни пусни! Варава пък бил известен бунтовник.

За да умилостиви евреите, Пилат заповядал да бичуват Иисуса. Войниците Му сплели венец от тръни, наложили Му го на главата, облекли Го в багреница[24], удряли Му плесници и Му казвали:

— Радвай се, Царю иудейски!

Пилат мислел, че иудеите, като видят Христа в този унизен вид, ще се съжалят над Него, затова Го извел отново пред тях и казал:

— Ето човека!

Но първосвещениците, старейте и народът още повече крещели:

— Разпни, разпни Го! Ако ти не Го разпнеш, знай, че не си вече приятел на кесаря!

При тия думи Пилат се уплашил да не би да бъде наклеветен от иудеите пред римския император.

Като видял, че тълпата започнала още повече да се вълнува, Пилат взел вода, измил ръцете си и казал:

— Невинен съм за кръвта на този Праведник. Вие му мислете! И целият народ отговорил:

— Кръвта Му нека бъде върху нас и нашите деца!

Тогава Пилат осъдил Христа на разпятие. Войниците Го облекли в Неговите дрехи и с трънения венец на глава Го повели към Голгота[25], дето трябвало да бъде разпнат.

23 Претория – зала в двореца на римския управител.

24 Царска червена връхна дреха; в такава дреха войниците облекли Христа, за да Му се присмеят.

25 Голгота ще рече лобно място, сиреч, място покрито с човешки черепи.

РАЗПЯТИЕ, СМЪРТ И ПОГРЕБЕНИЕ

(Мат. 27:31 – 66; Марко 15:20 – 47; Лука 23:26 – 56 и Йоан 19:16 – 42)

Върху плещите на Христа възложили тежък кръст, и Спасителят поел Своя страдален път нагоре към Голготския хълм. Подире Му вървели войници, първосвещениците, множество народ, пречистата Му Майка, любимият Му ученик Йоан и някои благочестиви жени.

Под тежестта на Своя кръст Господ на няколко пъти падал на земята. Тогава накарали някого си на име Симон Киринеец, който се връщал по това време от нива, да носи кръста Му.

Като дошли на Голгота, войниците съблекли дрехите на Христа и Го разпнали на кръста. Нозете и ръцете на Господа били приковани с гвоздеи о кръстното дърво. Кръв бликнала от раните – пречистата Христова кръв, проляна за греховете на целия човешки род!

Отстрани на Христа разпнали по един разбойник. Мъките на Голготския Страдалец били неописуеми. Но Той се молел за Своите мъчители:

— Отче, прости им, понеже не знаят що правят!Над главата на Христа била поставена дъсчица с надпис: „Иисус Назарянин, Цар иудейски“.

Войниците поделили дрехите на Господа помежду си, а за връхната Му дреха, която била цяла изтъкана от пречистата Му Майка, хвърлили жребие. Така се изпълнило пророчеството на Давида: „Разделиха дрехите Ми помежду си, а за връхната Ми дреха хвърлиха жребие“ (Пс. 21:19).

Минувачи хулели Христа и казвали:

— Другите спасява, а Себе Си не може да спаси. Ако е Син Божий, нека слезе от кръста и ще повярваме в Него.

Хулел Го и един от разбойниците, разпнат с Него от лявата Му страна. Но другият разбойник смъмрил другаря си и казал:

— Та и от Бога ли се не боиш ти, който и сам си осъден на същото? Ние сме осъдени справедливо, а Тоя нищо лошо не е сторил.

След това този благоразумен разбойник се обърнал към Христа и казал:

— Помени ме, Господи, когато дойдеш в царството Си! Христос му отговорил:

— Днес ще бъдеш с Мене в рая!

При кръста Христов стоели Майка Му и любимият Му ученик Йоан. Христос се обърнал към Майка Си и й казал:

— Ето твоя син!

А на ученика Си казал:

— Ето майка ти!

И от оня час Йоан прибрал при себе си Майката Господня и се грижел за нея до самата й смърт.

Било вече около 12 часа по обед. Мрак покрил цялата земя. Мъките на Христа достигнали своя върховен предел. По едно време Христос извикал:

— Ели, Ели, лама сабахтани? Сиреч: Боже Мой, Боже Мой, защо си Ме оставил?

Някои от присъствуващите, като чули тия думи, помислили, че Христос вика Илия, и си казали:

— Да видим, дали ще дойде Илия да Го спаси. След малко Христос пак извикал:

— Жаден съм!

Един войник натопил гъба в оцет, поднесъл я на тръстика, но Христос, като вкусил, не искал да пие.

Най-сетне дошъл краят. Христос извикал:

— Свърши се! Отче, в Твоите ръце предавам духа Си!

И като казал това, Христос издъхнал. Тогава земята се потресла, скалите се разпукали, храмовата завеса се раздрала на две от горе до долу, гробовете се разтворили и телата на много починали светии възкръснали.

Тогава стотникът, който бил при кръста, като видял и чул всичко това, изповядал:

— Наистина, Божий Син бил тоя Човек!

А народът, който се бил събрал на това зрелище, бил обзет от ужас; връщал се, като се биел в гърди и горчиво се разкайвал за станалото.

Христос живя на земята тридесет и три години, а в ада стоя тридесет и три часа. Той предаде дух в петък в деветия час (в петък 15 часа следобед), а възкръсна срещу неделя в шестия час (в 00 часа - полунощ, събота срещу неделя), които се събират така: 3 плюс 24 плюс 6 = 33, всичко тридесет и три.

Снимане от кръста и погребение. На другия ден било Пасха, най-великият иудейски празник. За да не останат телата на кръста и да не помрачават празника, еврейските началници поискали от Пилат да разреши да бъдат снети разпнатите и да бъдат погребани. Понеже двамата разбойници не били още напълно умрели, за да ускорят смъртта, войниците им пребили пищелите. А като дошли при Иисуса и видели, че Той е вече мъртъв, не Му пребили пищелите, но един войник Го пробол с копие в ребрата, отдето изтекло кръв и вода.

А вечерта Йосиф от Ариматея, мъж благочестив, и Никодим, член на синедриона, дошли при Пилата, за да изпросят тялото на Господа и да Го погребат с почести. Пилат се съгласил. Тогава те снели от кръста пречистото тяло Господне, намазали Го с благовонни масла, обвили Го в чиста плащаница, положили Го в нов гроб, изсечен в скала в градината на Йосифа, привалили камък върху вратата гробни и си отишли.

При погребението присъствували и някои благочестиви жени, дошли от Галилея. Като се върнали от погребението, те приготвили аромати, за да дойдат после и помажат тялото на Господа.

Запечатване на гроба. Враговете Христови тържествували. Техният пъклен план бил изпълнен: те убили Праведника. Но

те си спомнили, че приживе още Христос на няколко пъти е говорил, че на третия ден от смъртта Си ще възкръсне. И за да не би учениците Му да дойдат и задигнат тялото на своя Учител и да кажат после, че Той възкръснал, те запечатали гроба и поставили стража.

***

На велики четвъртък св. Църква е наредила да се четат 12 евангелия за страданията Христови. На велики петък сутринта се изнася св. плащаница, а вечерта става опелото и погребението Христово. Тия служби през т. нар. Страстна седмица трогват сърцата и изпълват душата с умиление. Ние слушаме евангелските четива и песнопенията и мислено присъствуваме на спасителните евангелски събития.

ВЪЗКРЕСЕНИЕ ХРИСТОВО.
ЯВЯВАНЕ НА
ВЪЗКРЪСНАЛИЯ ХРИСТА

(Мат. 28:1 – 9; Марко 16:1 – 11; Лука 24:1 – 12; Йоан 20:1 – 18;

Мат. 24:13 – 45; Йоан 21:1 – 25; Марко 16:12 – 18)

Настъпил първият ден на седмицата – неделя, трети ден от смъртта на Спасителя. През нощта, в ранните часове на неделята, Христос възкръснал. Ангел Господен слязъл от небето и отвалил камъка от гроба. Войниците, които били на стража, се уплашили от блясъка му и паднали на земята като мъртви. После, като дошли на себе си, побягнали и отишли, та казали на първосвещениците това, което видели. Първосвещениците дали на войниците достатъчно пари и им заповядали никому да не казват, че Христос е възкръснал, а да твърдят, че учениците били дошли, когато стражата спяла, и откраднали тялото на Иисуса.

Същия ден, рано сутринта, благочестивите жени, които били приготвили миро и други аромати (благоуханни масла), дошли на гроба, за да помажат тялото на Господа. Те вървели бързешком и по пътя тревожно се питали:

— Кой ли ще ни отвали тежкия камък от вратата гробни?

Но като дошли по-близо до гроба, те с изненада видели, че камъкът е отвален и върху него стои един светъл мъж в бляскави дрехи. При вида му жените се изплашили. Ангелът им казал:

— Не бойте се! Вие търсите Иисуса разпнатия. Няма Го тука. Той възкръсна, както беше говорил на учениците Си. Елате, прочее, и вижте мястото, дето е лежал Господ! Идете сега и кажете на апостолите за това!

Изпълнени от радост и свещен трепет, жените-мироносици тозчас се върнали и разказали на апостолите за всичко, що видели и чули от ангела.

Като научили за възкресението, Петър и Йоан веднага се затекли към гроба. А понеже Йоан бил по-млад, дошъл по-рано от Петра и видял повивките, в които било обвито тялото Иисусово. След малко пристигнал и Петър; и той видял и повярвал. Тогава и двамата се върнали в града и разказали на останалите апостоли за онова, което видели.

Христос се явява на Мария Магдалина. Мария Магдалина, която също дошла рано на гроба, стояла вън и плачела. После, като надникнала в гроба, видяла два ангела да седят гдето бил положен Господ. Ангелите й казали:

— Жено, защо плачеш? Тя отговорила:

— Дигнали моя Господ и не зная де са Го положили.

После се обърнала и видяла Иисуса да стои, но не знаела, че е Иисус. Господ й казал:

— Жено, защо плачеш? Кого търсиш?

А тя, като взела Христа за градинаря, казала:

— Господине, ако ти си Го взел, кажи ми где си Го положил. Иисус й казал.

— Марийо!

Тя веднага познала по гласа, че това е Христос, и Му казала:

— Учителю! – и се хвърлила да прегърне нозете Му. Но Той й рекъл:

— Не се докосвай до Мене, защото още не съм възлязъл при Отца Си. Но иди и кажи на Моите ученици, че възлизам при Моя Бог и вашия Бог!

Мария веднага отишла при апостолите и им известила всичко, което Господ й казал.

Възкръсналият Христос се явява на учениците Си. Същия ден вечерта Христос се явил на учениците Си, когато те били събрани при заключени врата, поради страх от иудеите. Христос застанал посред тях и им казал:

— Мир вам!

След това им показал ръцете и нозете и ребрата Си.

Учениците много се зарадвали, като видели Господа. Иисус пак им казал:

— Мир вам! Както Отец Ме прати, тъй и Аз ви пращам.

После духнал и казал:

— Приемете Духа Светаго! На които простите греховете, ще им се простят, а на които задържите, ще се задържат.

Един от 12-те апостоли, на име Тома, обаче не бил с апостолите, когато дохождал Иисус. После другите апостоли му казали, че видели Господа. Но той рекъл:

— Ако не видя раните от гвоздеите, и не сложа пръстите си в самите рани, и не вложа ръката си в раната на ребрата Му, няма да повярвам!

След 8 дни апостолите били пак заедно. Сега и Тома бил с тях. Дошел пак Иисус, както били затворени вратите, и им казал:

— Мир вам!

После се обърнал към Тома и му казал:

— Дай си пръстите и попипай раните Ми! Дай си ръката и я вложи в ребрата Ми и не бъди невярващ, а повярвай!

Тома отговорил:

— Господ мой и Бог мой!

Христос казал на Своя съмняващ се ученик:

— Тома, ти повярва, защото Ме видя; блажени са ония, които вярват, без да са видели!

Христос се явява на двамата пътници за Емаус. В същия ден на възкресението Христос се явил на двамата Си ученици Лука и Клеопа, когато отивали за селото Емаус.

Двамата апостоли не били спокойни. Те разговаряли

помежду си за всичко онова, що се било случило в Йерусалим. Когато вървели, ето, Христос незабелязано се присъединил към тях и ги запитал защо са тъй опечалени и за какво разговарят помежду си. Те помислили Христа за обикновен пътник и Му разказали за станалите в Йерусалим събития.

— А ние се надявахме, добавили разочарованите апостоли, че този Иисус ще бъде наш Спасител и ще възкръсне от мъртвите. Но ето сега е вече трети ден, откак Той е в гроба. А някои от нашите жени ни смутиха: те ходили тая заран на гроба и уверяват, че им се явили ангели, които казвали, че Той бил жив.

Иисус упрекнал учениците Си за тяхното неверие и започнал да им разяснява цялото Писание и всичко, което пророците били предсказали за Него. Така, разговаряйки, тримата пътници се приближили до Емаус. Христос давал вид, че ще пътува по-нататък. Двамата апостоли обаче Го задържали и склонили да остане и пренощува с тях.

Вечерта на трапезата Христос взел хляб, благословил, преломил и им подал. Когато им подавал, те Го познали, но Той станал невидим за тях. Тогава те си казали един другиму:

— Не горяха ли в нас сърцата ни, когато Той разговаряше с нас и когато ни изясняваше Писанията?

И като станали, тозчас се върнали в Йерусалим и разказали на единадесетте апостоли за онова, което се случило с тях по пътя за Емаус, и как познали възкръсналия Христа, когато Той преломявал хляба.

Явяването на Христа при Тивериадското море. Друг път

възкръсналият Христос се явил на учениците Си една заран, когато ловели риба на Тивериадското (Генисаретското) море. Цяла нощ апостолите не могли нищо да уловят. На разсъмване те видели от лодката Спасителя да стои на брега, но не Го познали.

Иисус им заговорил:

— Деца, имате ли нещо за ядене? Те Му отговорили:

— Не!

Той им казал:

— Хвърлете отдясно на лодката!

Те хвърлили и не могли да изтеглят мрежата, поради многото риба. Тогава Йоан рекъл на Петра:

— Господ е!

Като слезли на брега, апостолите заварили там и другите ученици. На огъня имало сложена риба. Господ седнал при учениците Си и ял заедно с тях. И никой не смеел да Го запита: „Ти кой си?“, защото вече знаели, че е Господ.

ВЪЗНЕСЕНИЕ

(Лука 24:49 – 53; Деян. 1:1 – 13)

В продължение на 40 дни след възкресението Си Господ се явявал на Своите ученици, беседвал с тях и им изяснявал много неща за царството Божие.

А на 40-тия ден от възкресението Си Спасителят възвел Своите ученици на Елеонската планина и тук им дал последното Си наставление и благословение. И както ги благославял, Господ отстъпил от тях и започнал да се

възнася на небето. Полека-лека Той се отдалечавал от тях, докато един светъл облак Го закрил от очите им. Тогава им се явили два ангела в бели дрехи и казали:

— Мъже галилейци! Що стоите и гледате? Този Иисус, Който сега се възнася пред вас на небето, пак ще дойде по същия начин, както Го виждате да възлиза сега на небето.

Учениците се поклонили и се върнали в Йерусалим с голяма радост. Тук те прекарвали заедно в молитва и, съгласно обещанието на Господа, чакали слизането на Светаго Духа.

ОСНОВАВАНЕ НА ЦЪРКВАТА

И ПРОПОВЕДНИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ НА СВ. АПОСТОЛИ

СЛИЗАНЕТО НА СВ. ДУХ

(Деян. 2:1 – 47)

Петдесетият ден след Пасха бил велик празник за иудеите. За този ден в свещения град Йерусалим идвали на поклонение не само иудеи от Палестина и от задграничните предели, но и прозелити[26].

На същия тоя ден св. апостоли, заедно с Майката Божия и още други благочестиви мъже и жени, на брой 120 души, се били събрали рано сутринта на молитва в една горница [27]. Когато се молели, внезапно се чул шум от небето, като че ли духал силен вятър. Шумът изпълнил цялата къща, в която апостолите се били събрали. И ето, явили се езици, като че огнени, които застанали над всекиго едного от молещите се. И всички се изпълнили с Дух Свети и започнали да говорят на други, непознати за тях езици.

Това необикновено събитие не останало незабелязано за народа, който изпълвал улиците и площадите на града. Всички се струпали около къщата, за да узнаят какво е станало. И когато те чули св. апостоли да говорят на различни езици, чудели се и се питали един други:

— Тия, които говорят, не са ли всички галилейци? Как те говорят нашия роден език? Ние – партяни и мидяни, еламити и жители на Месопотамия, на Иудея и Кападокия, на Понт и Асия, на Фригия и Памфилия, на Египет и Ливийските страни, съседни на Кириния, и дошлите от Рим, както иудеи, тъй и прозелити, критяни и араби – как слушаме тия да говорят на наши езици за великите Божии дела? Какво ли ще да е всичко това?

Други пък се присмивали и думали:

— Навярно са се напили.

Тогава апостол Петър станал и произнесъл пред насъбралото се множество вдъхновено слово:

— Мъже иудеи, и всички вие, които обитавате в Йерусалим, дайте внимание на думите ми! – Тия люде не са пияни, както мислите. Днес стана изпълнението на изреченото чрез пророка Иоиля предсказание: „В последните дни, казва Бог, ще излея от Моя Дух върху всяка плът; синовете Ми и дъщерите Ми ще пророчествуват... и тогава всеки, който призове името Господне, ще се спаси“. Мъже израилтяни, вие сте слушали за Иисуса Назорея, Мъж засвидетелствуван пред вас от Бога, Който извърши много личби и чудеса. Него вие хванахте и, след като Го приковахте на кръста, убихте. Но Бог Го възкреси, защото смъртта не можеше повече да Го удържи. За Него още пророк Давид беше казал: „Ти, Господи, не ще оставиш душата ми в ада и не ще допуснеш

Твоят светия да види тление“.

Тогова Иисуса Бог, прочее, възкреси от мъртвите, на което нещо всички ние тук сме свидетели. И след като Той биде възнесен с Божията десница на небето и прие от Отца обещанието на Светаго Духа, изля над нас днес това, което вие сега виждате и чувате. И тъй, нека наздраво знае целият дом Израилев, че Тогова Иисуса, Когото вие разпнахте, Бог въздигна и Го направи Господ и Христос!

Като чули това присъствуващите, станало им умилно на сърце и казали на Петра и на

другите апостоли:

— Какво да правим, мъже братя? Петър им казал: — Покайте се, и всеки от вас да се кръсти в името на Иисуса Христа, за да ви се простят греховете, та и вие да приемете дара от Светаго Духа. Защото обещанието е и за вас и за вашите деца и за всички далечни, които би призовал Господ Бог наш.

Светият апостол завършил своето пламенно слово със следния призив:

— Спасявайте се от тоя опак род!

Мнозина на драго сърце приели думите му и се кръстили. Техният брой възлизал на около 3000 души.

По тоя начин били поставени основите на новозаветната Христова църква[28]. Празникът Петдесетница, следователно, е рожден ден на Църквата Господня.

Първата християнска община. Апостолите Христови и всички, които повярвали в Христа и приели св. Кръщение,

образували първата християнска община. Те се събирали често на молитва, слушали учението на св. апостоли, участвували в преломяването на хляба, сиреч извършвали св. литургия и се причастявали с тялото и кръвта Христови.

Първите християни се обичали като истински братя. Имали едно сърце и една душа. Живеели в пълен мир, сговор и единомислие. Всеки бързал да продаде всичко, каквото имал и да внесе полученото в общата църковна каса. Никой нищо не е наричал свое и всичко било разпределяно всекиму според нуждата. Живеели и се хранели с весело и чисто сърце, като хвалели Бога и били обичани от целия народ. А това било угодно на Бога и Господ всекидневно прибавял към Църквата все повече и повече човешки души, които се спасявали.

26 Езичници, възприели иудейската вяра.

27 Специална стая за молитва в горния етаж на жилището.

28 За подробно изяснение на думата „църква“ виж във втората част на Символа на вярата, чл. 9.

БЛАГОДАТНИТЕ ПРОЯВЛЕНИЯ НА СВ. ДУХ ЧРЕЗ УСТАТА И РЪЦЕТЕ НА СВ. АПОСТОЛИ

(Деян. гл. 1, 3, 4 и 5)

Слезлият на Петдесетница върху св. апостоли Св. Дух не само прояснил техните души, но и направил апостолите смели и неустрашими проповедници на словото Божие. Той ги изпълнил и с благодатни сили да вършат необикновени знамения и чудеса.

Един ден, когато Петър и Йоан възлизали в храма за молитва, били спрени от един хром човек, който молел за

милостиня. Петър, като се вгледал в него, казал:

— Сребро и злато нямам, но каквото имам, това ти давам: – в името на Господа Иисуса Христа, стани и ходи!

И като го хванал за дясната ръка, го изправил. Хромият скочил, проходил и влязъл заедно с апостолите в храма, хвалейки Бога.

Вестта за чудесното изцеряване се разнесла светкавично из целия град. Пред Соломоновия храм се събрало голямо множество народ, за да види както изцерения, така и апостолите. Тогава Петър се обърнал към народа и казал:

— Мъже израилтяни, какво се чудите или какво сте се вгледали в нас, като че ли ние със своя сила сме направили тоя да ходи? Това изцеление ние извършихме чрез вярата в името на Господа Иисуса Христа, Когото вие предадохте и от Когото се отрекохте. Вие убихте Началника на живота, Когото Бог възкреси от мъртвите и на Чието възкресение ние сме свидетели. Но аз зная, братя, че вие, както и вашите началници, сторихте това по незнание. Затова, покайте се и се обърнете, за да се заличат греховете ви. Знайте, че Христос е обещаният от Бога чрез пророците Месия. За Него Мойсей бе казал на отците: „Господ Бог наш ще въздигне вам от братята ви Пророк като мене; Него слушайте за всичко, каквото ви каже; и всяка душа, която не послуша тоя Пророк, ще бъде изтребена измежду народа.“ Бог, като възкреси Сина Си Иисуса, най-напред вам Го изпрати, за да ви благославя, та всеки да се отвръща от злините си.

Когато той тъй говорел на народа, пристъпили свещениците и началникът на храма, сложили ръка на апостолите и ги задържали до сутринта. А от народа тоя ден повярвали около 5000 души.

На следващия ден апостолите били изправени пред първосвещениците. Тогава Петър, като се изпълнил с Дух Свети, казал:

— Началници народни и старей израилски, ако ние сме днес изправени пред вас заради едно благодеяние към немощен човек и да отговаряме как е той изцерен, знайте, че това стана чрез името на Иисуса Христа Назорея, Когото вие разпнахте, но Когото Бог възкреси от мъртвите. Знайте също, че под небето няма друго име, чрез което човеците могат да се спасят!

Като виждали смелостта на Петра и Йоана и като разбрали, че те са безкнижни и прости, първосвещениците се чудели. А като виждали и изцерения човек да стои с тях, нямало какво да възразят. След като направили съвещание, повикали апостолите и им заповядали да не говорят повече за Христа. Но Петър и Йоан им казали:

— Съдете сами, дали е справедливо пред Бога – вас да слушаме повече, отколкото Бога.

Защото ние не можем да не говорим за това, що сме видели и чули.

Първосвещениците заплашили апостолите и ги пуснали. Апостолите продължили с още по-голяма смелост да благовестят името Христово. И Господ навсякъде подкрепял словото им със знамения и чудеса. Така, когато те вървели по улиците, мнозина изнасяли болни на постелки и одъри, та като минават, поне сянката им да осени някого от тях. В Йерусалим се

стичали мнозина и от околните градове и донасяли своите болни, и всички се изцерявали. Това още повече озлобило първосвещениците. Те отново сложили ръка върху св.

апостоли и ги хвърлили в общата тъмница.

Но през нощта ангел Господен отворил тъмничните врата, извел апостолите и им казал:

— Идете, застанете в храма и говорете на народа всички думи на тоя благодатен живот.

На сутринта синедрионът бил свикан, за да разгледа делото срещу апостолите. Пратили да доведат обвиняемите, но не ги намерили в тъмницата. Слугите съобщили, че намерили тъмницата най-грижливо заключена и стражата – да стои вън пред вратата, но вътре в тъмницата никого не намерили.

Докато говорили това, дошел някой и съобщил, че апостолите стоят в храма и поучават народа. Тогава пратили да доведат апостолите, но без насилие, защото се бояли от народа. Като ги довели, изправили ги пред синедриона. Апостол Петър отново заговорил за Христа, Когото първосвещениците и старейте народни убили, но Когото Бог възкресил.

Когато членовете на синедриона слушали апостолите, сърцата им се късали от гняв. Те замислили да ги убият. Но изсред членовете на синедриона станал един, на име Гамалиил, уважаван от целия народ. Той посъветвал синедриона да не прави нищо лошо на апостолите, защото, казал той, ако тяхното дело е човешко, то от само себе си ще пропадне; но ако е от Бога, никоя човешка сила не ще може да го разруши.

Членовете на синедриона се вслушали в този благоразумен съвет и, след като заповядали да набият апостолите, пуснали ги. А апостолите излезли от синедриона радостни, че са се удостоили да понесат безчестия за името Христово и продължили с още по-голяма неустрашимост да проповядват

за Господа.

СВ. АРХИДЯКОН СТЕФАН

(Деян. гл. 6 и 7)

Броят на повярвалите в Христа бързо се увеличавал. Трудно било вече за апостолите сами да се грижат за общите трапези и за разпределяне на храната в Иерусалимската църковна община. Наложило се да бъдат избрани и поставени седем души дякони, на които била възложена грижата за трапезите. Началник на тия дякони бил Стефан – мъж, изпълнен с вяра и сила. Той вършил големи чудеса и личби между народа. Той обаче бил наклеветен пред синедриона, че говорел хулни думи против Мойсея и против Бога и затова го изправили пред съда. Всички членове на синедриона се вгледали в лицето на Стефана и видели, че то било като лице на ангел.

В своята защитна реч пред синедриона Стефан припомнил цялата многолетна история на иудейския народ и ясно изтъкнал Божието ръководство и промисъл за спасението на човешкия род. Стефан смело засвидетелствувал Иисуса Христа като Месия и Господ. В заключение на тая своя реч той се обърнал към своите съдии с думите:

— Твърдоглавци и необрязани по сърце и уши! Вие всякога се противите на Св. Дух, както бащите ви, тъй и вие. Кого от пророците не гониха бащите ви! Те убиха ония, които предсказаха идването на Праведника, Когото вие сега предадохте и убихте.

Като чули това, съдиите се късали от яд и скърцали със зъби срещу него.

А Стефан, изпълнен с Дух Свети, като погледнал към небето, видял славата Божия и Иисуса да стои отдясно на

Бога, и казал:

— Ето, виждам небесата отворени, и Сина Човечески да стои отдясно на Бога.

Но те, съдиите, закрещели с висок глас, затулили ушите си и се нахвърлили върху светия апостол. Извели го вън от града и започнали да хвърлят камъни върху му. А той се молел:

— Господи Иисусе, приеми духа ми!

След това коленичил и извикал с висок глас:

— Господи, не им зачитай тоя грях! Като казал това, Стефан починал. Той станал първата жертва за Христа. Затова и се нарича първомъченик.

ОБРЪЩАНЕТО НА САВЛА

(Деян. гл. 9)

Между младежите, които одобрявали убийството на св. архидякона Стефана, бил и Савел, родом от Киликийския град Тарс и ученик на фарисеина Гамалиил. Възпитан фанатично в Мойсеевия закон и в традициите на своята праотеческа вяра, Савел бил изпълнен с омраза към Христа и Неговите последователи. Дишащ заплахи и убийства срещу учениците на Господа, той дошел при първосвещеника, за да получи от него пълномощие да преследва християните. И когато отивал за Дамаск, за да хване, върже и отведе в Йерусалим тамошните християни, близо до града Савел бил изведнъж огрян от силна светлина. Паднал на земята и чул глас:

— Савле, Савле, защо Ме гониш? Савел отговорил:

— Кой си Ти, Господине? Господ казал:

— Аз съм Иисус, Когото ти гониш! Знай, че е мъчно за тебе да риташ срещу ръжен. Това поразило Савла. Разтреперан и ужасен, той проговорил:

— Господи, какво искаш да направя? Господ му рекъл:

— Стани и влез в града; там ще ти се каже какво трябва да правиш. А ония, които придружавали Савла, стояли като вцепенени; те чули глас, но никого и нищо не видели.

Савел станал, но не можел да ходи, защото бил ослепял. Хванали го за ръка и го довели в Дамаск. Три дни той не ял, нито пил.

В Дамаск имало един християнин на име Анания. Нему Господ се явил и казал:

— Анание, стани и иди на улицата, която се нарича „Права“. Там в една къща ще намериш човек на име Савел.

Анания отговорил:

— Господи, но аз съм слушал от мнозина, че тоя човек е сторил много зло на Твоите светии в Йерусалим и че идва в Дамаск, за да върже всички, които призовават Твоето име.

Но Господ му казал:

— Иди, защото той Ми е избран съсъд, който ще понесе името Ми сред народи, царе и синове Израилеви. И Аз ще му покажа колко трябва той да пострада за Моето име.

Анания изпълнил точно каквото му поръчал Господ: намерил Савел и възложил върху му ръце. Изведнъж сякаш люспи паднали от очите на Савла; той веднага прогледнал, станал и се покръстил. След това приел храна и се подкрепил.

Савел престоял в Дамаск няколко дни. Оттук започнала неговата проповедническа дейност за Господа Иисуса Христа, Син Божий, разпнат и възкръснал от мъртви – Спасителя на целия човешки род. Подгонен от иудеите, Павел трябвало да бяга от Дамаск. След време той се установил в Антиохия и тук проповядвал заедно с един ревностен апостол, на име Варнава.

ОБРЪЩАНЕТО НА КОРНИЛИЯ И НА НЕГОВИЯ ДОМ

(Деян. гл. 10)

В големия палестински град Кесария имало римски гарнизон. Тук началник на един от легионите бил езичникът Корнилий – мъж благочестив и богобоязлив. Той правил на народа много добрини и винаги се молил Богу. Един ден, когато бил на молитва, явил му се ангел Божий и му казал:

— Корнилие, твоите молитви и милостини възлязоха за спомен пред Бога. В град Иопия, в дома на някой си Симон, чиято къща се намира при морето, е отседнал на гости един човек на име Петър. Изпрати да го повикат и той ще ти каже думи, чрез които ще се спасиш ти и целият ти дом.

На другия ден, малко преди да пристигнат пратениците на Корнилия, Петър се изкачил на плоския покрив на къщата, за да се помоли.

Не след много той се унесъл и видял необикновено видение – от небето се спуща към него сякаш голямо платнище, привързано за четирите краища, а в него – различни четириноги зверове, влечуги и птици. И чул се глас:

— Петре, стани, заколи и яж! А Петър отговорил:

— Не, Господи, защото тия животни са нечисти, а пък досега аз не съм ял нищо мръсно и нечисто!

Гласът отговорил:

— Което Бог е очистил, ти не считай за нечисто! Това видение се повторило три пъти.

Тъкмо когато Петър бил в недоумение – какво ли значи това видение, ето, съобщават му, че пристигнали някакви човеци, които разпитват за него. В същото време Дух Свети му рекъл:

— Ето, търсят те трима души. Стани, слез и иди с тях, без да се двоумиш ни най-малко, защото Аз ги изпратих.

Като разбрал кои и какви са пратениците и за какво са дошли, Петър ги приел сърдечно и нагостил. А на другия ден станал и заминал с тях, последван от няколко братя от Иопия. Корнилий ги чакал, като бил свикал своите роднини и близки приятели.

Щом Петър влязъл в дома на Корнилия, тоя го посрещнал, паднал пред нозете му и му се поклонил. Петър обаче бързо го повдигнал и казал:

— Стани, защото и аз съм човек!

Когато Корнилий подробно разправил на св. апостола Петра за своето видение, апостолът отговорил:

— Наистина признавам, че Бог не гледа на лице; но у всеки народ Той обича ония, които се боят от Него и постъпват според Неговата правда.

Тогава апостол Петър наченал да проповядва на Корнилий и на целия му дом, че Иисус Христос, Когото Бог възкресил, е Спасителят на света, че Той е определеният от Бога Съдия над живи и мъртви и че всякой, който повярва в Него, ще получи прошка за греховете си чрез Негово име.

Докато Петър още говорел тия думи, Дух Свети слязъл върху всички, които слушали словото. А ония от обрязаните, които дошли с Петра от Иопия, се смаяли, че и върху езичници се излял дарът на Св. Дух, понеже ги слушали да говорят на разни езици и да величаят Бога. И апостол Петър казал:

— Може ли някой сега да възпре да се кръстят с вода тия, които вече приеха Дух Свети?

И ги кръстил в името на Господа Иисуса Христа. Така словото Божие започнало да се разпространява и сред езичниците.

БЛАГОВЕСТНИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ НА СВ. АПОСТОЛ ПАВЛА

ПЪРВО ПЪТЕШЕСТВИЕ

(Деян. гл. 13)

Словото Божие дошло и до Антиохия, главен град на Сирия. Веднъж, когато тук християните постили, Дух Свети казал:

— Отделете Ми Варнава и Савла за делото, за което съм ги призвал!

Тогава предстоятелите на Антиохийската църква възложили ръце върху двамата апостоли и ги пуснали.

Савел, който вече се наричал Павел, и Варнава слезли в пристанищния град Селевкия, отпътували от там за Кипър и стигнали в Саламин, гдето проповядвали в иудейските синагоги словото Божие. От там преминали остров Пафос и стигнали в Пергия Памфилийска, а от Пергия стигнали в Антиохия Пискцийска. Тук няколко съботи под ред Павел и Варнава проповядвали на иудеи и езичници доказвайки, че Христос е обещаният от Бога Месия. И словото Господне се

разпространило по цялата тая страна. Езичниците, като слушали проповедта, радвали се и прославяли словото Господне. Мнозина от тях, които били отредени за вечен живот, повярвали. А някои от неповярвалите иудеи подбудили набожни жени и градски първенци, които повдигнали гонение против Павла и Варнава и ги прогонили вън от техните предели.

От тук Павел и Варнава дошли в Икония, влезли в иудейската синагога и тъй убедително проповядвали, че голямо множество иудеи и елини повярвали.

В иконийския град Листра имало един човек, който бил хром от майчина утроба. Той внимателно слушал проповедта на апостола Павла. Апостолът, като се вгледал в него и забелязал, че има вяра, за да получи изцерение, казал му с висок глас:

— В името на Господа Иисуса Христа, изправи се на нозете си! Хромият веднага станал и започнал да скача и ходи. Народът, като видял какво сторил Павел, започнал да вика на свой ликаонски език:

— Боговете в човешки образ са слезли при нас!

И нарекли Варнава Зевс, а пък Павла – Хермес. Жрецът на Зевса, чийто идол се намирал пред техния град, докарал телци и донесъл венци. Той искал да принесе жертва заедно с народа. Но Павел и Варнава, като чули за това, разкъсали дрехите си и извикали:

— Какво правите, мъже? И ние сме подобострастни вам човеци и ви благовестим да се откажете от лъжливите богове и да повярвате в Единаго Истиннаго Бога, Който е сътворил небето и земята, морето и всичко що е в тях.

От Антиохия Писидийска обаче надошли някои иудеи, които подигнали народа срещу апостолите. Павел бил пребит с камъни и измъкнат от града полумъртъв. Оттук после, като преминали през Писидия, Памфилия, Пергия и Аталия, апостолите отпътували за Антиохия, дето събрали църквата и разказали всичко, което Бог сторил с тях и как Той отворил вратите на вярата не само за иудеите, но и за езичниците.

АПОСТОЛСКИ СЪБОР

(Деян. гл. 15)

Между Павла и Варнава, от една страна, и християни, дошли от Иудея, от друга, произлязъл спор – трябва ли повярвалите в Христа езичници да бъдат първом обрязани според Мойсеевия закон, та тогава да бъдат кръстени, или пък направо да приемат кръщение. За да се разреши този спор, християните от Антиохия изпроводили пратеници в Йерусалим. Тук те били приети от апостолите и презвитерите, на които разказали всичко, що Бог сторил с тях и как отворил вратите на вярата и за езичниците.

Тогава станали някои от фарисейската ерес, които вече били повярвали в Христа, и казали, че езичниците трябва да бъдат обрязвани и да изпълняват Мойсеевия закон. Апостолите и презвитерите се събрали на събор в Йерусалим (51 г.) и поставили на разглеждане тоя въпрос. След дълго съвместно разискване, станал апостол Петър и казал:

—- Мъже братя, вие всички добре знаете, че Бог от първите избра измежду вас мене, та от моите уста да чуят езичниците евангелското слово и да повярват. Бог и тям, както и на нас, изпрати Дух Свети и не направи никаква разлика между нас и тях. Защо тогава да изкушаваме Бога, като възлагаме на врата на християните-езичници иго, което нито нашите бащи, нито пък ние можахме да понесем? Ние вярваме, че с

благодатта на Господа Иисуса Христа ще се спасим всички – както ние, така и те.

Тогава цялото множество млъкнало и слушало Варнава и Павла, които разказвали какви личби и чудеса сторил Бог чрез тях между езичниците. След тях заговорил старшият апостол Иаков, брат Господен по плът и първи епископ на Йерусалим. Той казал:

— Мъже братя, чуйте ме! Аз съм на мнение да не се правят мъчнотии на ония от езичниците, които се обръщат към Бога, но да им се пише да се въздържат от осквернени и идоложертвени храни, от блудство, удавнина и кръв, както и да не правят на други онова, което не е тям угодно.

Това мнение се понравило на апостолите и те изпратили до братята от Антиохия нарочно послание, в което им съобщили съборните решения.

Като го прочели, вярващите се зарадвали и между тях настанал мир.

ВТОРО БЛАГОВЕСТНИЧЕСКО ПЪТЕШЕСТВИЕ НА СВ. АП. ПАВЛА

(Деян. гл. 15:36 – 41; 16, 17 и 18)

След завръщането си от събора Павел и Варнава се установили пак в Антиохия, дето заедно с мнозина други благовестели словото Божие. Не след много дни Павел решил отново да посети страните, в които вече бил проповядвал, и да утвърди основаните там църкви. Той взел със себе си Сила. Двамата апостоли заминали за Киликия.

Те посетили отново ликаонските градове Дервия и Листра, преминали през Фригия и Галатия, Мисия и Витиния, но не

проповядвали в тия области, защото Дух Свети не ги допуснал. Като дошли в Троада, през нощта Павел имал видение: пред него стоял един мъж – македонец, който го помолил и казал: „Мини в Македония и ни помогни!“

Още на другия ден Павел и Сила тръгнали за Македония. Престояли няколко дни във Филипи, близко до днешния град Кавала. Тук те понесли големи страдания за името Христово. Наклеветени като бунтовници, те били бити с тояги и хвърлени в тъмница със стегнати в клада нозе.

През нощта Павел и Сила се молили и славели Бога, а затворниците ги слушали. Изведнъж станал голям трус, тъй че тъмницата из основи се поклатила; вратите се разтворили и оковите на всички изпаднали.

Тъмничният стражар, като видял, че вратите на тъмницата са отворени, помислил, че затворниците са избягали, изтеглил меч и поискал да се самоубие. Но Павел извикал с висок глас:

— Да не си сторил нещо лошо, защото ние всички сме тук!

Той поискал светило и, разтреперан, паднал пред Павла и Сила. После ги извел навън и казал:

— Господари мои, какво трябва да сторя, за да се спася? А те му отговорили:

— Повярвай в Господа Иисуса Христа и ще се спасиш ти и целият ти дом!

Стражарят ги прибрал в къщи и измил раните им. Апостолите възвестили словото Божие нему и на домашните му. Той веднага повярвал и се кръстил със семейството си. След това сложил трапеза възрадван, загдето повярвал в Бога.

От Филипи Павел и Сила минали през Амфипол и дошли в Солун. Тук имало еврейска синагога. Три съботи наред Павел изяснявал Писанията, като доказвал, че Христос трябвало да пострада и да възкръсне от мъртвите, и че Иисус, Когото той проповядва, е наистина Христос. И тук проповедта на апостол Павел имала голям успех: повярвали мнозина елини и иудеи.

Но неповярвалите иудеи и тук се вдигнали против Павла и Сила. Затова двамата апостоли напуснали през нощта Солун и отишли в Берия. Жителите на тоя град се оказали по-благородни от солунчани. Те приели евангелското слово с голяма любов. Но ето че в Берия дошли някои люде от Солун, за да попречат и тук на евангелската проповед. Сила останал в Берия, а Павел заминал за Атина.

Атина и тогава е бил средище на културен живот. По улиците и площадите на града всеки ден се водели спорове по философски въпроси. Като видели в лицето на Павла проповедник на ново учение, атинските философи го отвели в Ареопага[29] и го помолили да изложи тук своето учение.

Павел застанал сред Ареопага и заговорил:

— Мъже атиняни! По всичко виждам, че сте особено набожни. Защото, като минавах и разглеждах светините ви, намерих и жертвеник, на който бе написано: „Незнайному Богу“. За Тогова, прочее, Когото вие, без да знаете почитате, за Него аз бих желал днес да ви проповядвам.

И апостолът започнал да проповядва на учените атиняни за Господа Иисуса Христа и за Неговото възкресение. Но, като чули за възкресението на мъртви, някои почнали да се присмиват и не пожелали да го слушат. Проповедта на

апостол Павла в Ареопага нямала голям успех – повярвали само няколко мъже, между които бил Дионисий Ареопагит, и една жена на име Дамара.

От Атина Павел дошел в Коринт. Всяка събота тук той говорел и на иудеи, и на елини, като свидетелствувал за Христа. Мнозина коринтяни повярвали и се кръстили. Тук Павел останал година и половина. След като утвърдил Коринтската църква, той напуснал Коринт, минал през Ефес, дошел в Йерусалим и се завърнал пак в Антиохия.

29 Място в Атина, където заседавал съдът и се слушали публични речи.

ТРЕТО БЛАГОВЕСТНИЧЕСКО ПЪТЕШЕСТВИЕ НА СВ. АП. ПАВЛА

(Деян. гл. 19:23 – 28)

Апостол Павел не останал задълго в Антиохия, а наскоро след за връщането си предприел ново благовестническо пътуване. Първом обходил църквите в Галатия и Фригия, и след това се спрял в Ефес – голям и важен град в Мала Азия. Тук в продължение на повече от две години той проповядвал без страх в синагогата за царството Божие. И Бог помагал на Павла чрез големи знамения и чудеса. Името Христово се славело вече навсякъде в цялата оная страна. Тъй мощно растяло и се усилвало словото Господне, че мнозина от ония, които по-рано правели магии, събрали книгите си и ги изгорили.

От успеха на словото Божие в Ефес обаче пострадали материалните интереси на някой си Димитрий сребрковач, който правел от сребро малки храмчета на богиня Артемида. И понеже мнозина в Ефес били вече повярвали в Христа,

продажбата на храмчета била значително намаляла, тъй че имало опасност среброковачеството съвършено да западне. Димитрий подбудил своите другари среброковачи да повдигнат народа срещу св. апостоли, изтъквайки, че тия люде със своето учение ще доведат храма на великата богиня Артемида до презрение.

А този храм бил едно от чудесата на древността. Целият град наистина се разбунтувал, тъй че станало нужда да се намеси гражданската власт, която с мъка успяла да усмири бунтовниците.

Когато вълнението утихнало, Павел заминал за Македония, а от там отишел в Елада, гдето престоял три месеца. След това пак заминал за Македония и оттам, през Филипи, пристигнал в Троада. Тук той престоял седем дни. В деня преди заминаването си (било неделен ден) вечерта той бил заедно с учениците на молитвено събрание и преломяване на хляба (св. литургия). Рано сутринта той отпътувал. На път за Йерусалим Павел минал през Милит. Оттук той пратил да повикат ефеските презвитери, за да се види с тях и да им даде последни наставления. Трогателна била срещата и раздялата на Павла с ефеските епископи и презвитери. Великият апостол им припомнил как три години денем и нощем със сълзи е поучавал всекиго едного от тях. Поръчал им да бдят над себе си и над повереното им духовно стадо, над което Дух Свети ги поставил епископи. Защото апостолът предвиждал, че след неговото заминаване сред Ефеската църква ще се втурнат люти вълци, които няма да щадят стадото.

При самата раздяла Павел коленичил и се помолил заедно с презвитерите. Всички плачели, прегръщали Павла и го целували. Дълбоко скърбели най-вече за това, дето Павел им казал, че няма да видят вече лицето му.

По пътя за Йерусалим, когато слезли в Иудея, един пророк, на име Агав, предсказал на Павла, че в Йерусалим го очакват окови. И наистина, когато Павел пристигнал тук и се явил в храма, някои иудеи от Асия повдигнали срещу него бунт и го наклеветили, че уж учил против храма. Целият град се раздвижил. Апостолът бил хванат, окован във вериги и хвърлен в тъмница. Няколко пъти бил извеждан на разследване и съд пред римските управители Феликс и Фест, както и пред царя Агрипа. Понеже Павел бил римски гражданин, настойчиво помолил да бъде съден от кесарев съд. Затова и трябвало да бъде откаран в Рим.

По пътя за Рим той преживял големи беди в Средиземно море: претърпял корабокрушение, но с Божия помощ успял да стигне до столицата. Макар и да бил под арест, апостол Павел се ползувал в Рим от свободата да благовести името Христово. Първом той проповядвал на иудеите. Но когато те отказали да го слушат, той отправил словото си към езичниците. Проповедта му имала голям успех. Словото Божие достигнало дори и до императорския дворец. Павел останал в Рим две години в особена наемна къща. При него отивали мнозина, и той на всички смело проповядвал евангелието на Господа Иисуса Христа за царството Божие и за вечния блажен живот. През време на лютото гонение при царуването на императора Нерона апостол Павел умрял мъченически за Христа: бил посечен с меч в 67 година.

АПОСТОЛСКИ ПОСЛАНИЯ

Благодарение на неуморните трудове на светите апостоли и на силната Божия подкрепа, основаните църкви в Палестина, Сирия, Мала Азия, Македония, Гърция и Рим започнали усилен благодатен живот. Някои от тия църкви наново били посетени и утвърдени от апостолите. Но св. апостоли не могли често да ги спохождат и да ги поучават във всяко

време. А животът представял най-различни случаи, които повдигали въпроси от вероучителен, нравоучителен, дисциплинарен и административен характер. Често пъти в обсъждането на тия въпроси се появявали спорове и недоумения. Това накарало св. апостоли да изпращат специални послания, сиреч писма, в които изяснявали евангелските истини, отстранявали недоумението и давали напътствия и поуки за добродетелен живот. Някои от посланията, които съдържали по-общи наставления, след като бивали прочитани в църквата, до която са били отправяни, били изпращани и в други църкви, за да се прочитат и там в молитвените им събрания за поука и назидание. По такъв начин църквите са си разменяли посланията и така са общували във вярата и учението. Повечето от тия послания са запазени от Църквата и до днес и се четат всеки ден през време на богослужението.

Апостолските послания се разделят на четири вида: *Съборни* или *окръжни* – отправяни до цялата Църква или до няколко поместни църкви; *поместни* – изпращани до някоя отделна поместна църква; *пастирски* – отправяни до предстоятелите на някои поместни църкви, и *частни* – изпращани до отделни лица.

Съборни са следните послания: на св. ап. Иакова, първо и второ на св. ап. Петра, първо на св. ап. Йоана Богослова, на св. ап. Иуда и посланието до Евреите.

Поместни са: до Римляни, първо и второ до Коринтяни, до Галатяни, до Ефесяни, до Филипяни, до Колосяни, първо и второ до Солуняни.

Пастирски послания са: първо и второ до Тимотея и посланието до Тита. Частни са: второ и трето на св. Йоана Богослова[30] и посланието до Филимона. Св. ап. Павел от всички най-много се потрудил и

написал 14 послания.

ОБЩ ПОГЛЕД ВЪРХУ СЪДЪРЖАНИЕТО НА АПОСТОЛСКИТЕ ПОСЛАНИЯ

Апостолските послания са писани, както видяхме, по различни поводи, в различно време и от различни писатели. Те започнали да се появяват към средата на I век. Последните послания са се явили до 68 година.

Ето накратко съдържанието на всяко едно от тия послания:

а) *Послание на св. ап. Иакова.* То е отправено до дванадесетте колена Израилеви, които са живели разпръснато. В това послание св. ап. Иаков разглежда следните по-главни въпроси: търпение в бедите, които ни сполетяват в живота (1 гл.); заповедта за любовта и изпълнението на закона, вярата и добрите дела (2 гл.); елеосвещението и голямата сила на молитвата (5 гл.).

б) *Първо съборно послание на св. ап. Петра.* Това послание е отправено до християните, пръснати по Понт, Галатия, Кападокия, Асия и Витиния. В него са изложени следните въпроси: страхът Божий и нелицемерното братолюбие (1 гл.); отношението на християните към властта и подражанието на Христа в страданията (2 гл.); съвети към християнските съпрузи (3 гл.); съвети към презвитерите (5 гл.).

в) *Второ съборно послание на св. ап. Петра.* В него се съдържат следните мисли: предпазване от прелъстяванията на лъжеучителите (2 гл.); второто Христово пришествие и краят на света (3 гл.).

г) *Първо съборно послание на св. ап. Йоан Богослова.* В това послание се говори за ходенето в светлината (1 гл.); за

антихриста и лъжеучителите (2 гл.); за чедата Божии и чедата на дявола (3 гл.); за любовта към Бога и ближния (4 гл.); за вярата в Иисуса Христа и нейните свидетелства (5 гл.) и пр.

д) *Второ послание на св. Йоана.* Това послание е написано с цел да предпази повярвалите християни от лъжеучители.

е) *Трето послание на св. Йоана.* То се отнася до християнското гостоприемство.

ж) *Съборно послание на св. ап. Иуда.* В него са изложени съвети за предпазване от разпътни лъжеучения (1 гл.).

з) *Послание на св. ап. Павла до Римляни.* То говори: за гнева Божий към ония, които държат истината в неправда (1 гл.); за тежкото греховно състояние на езичниците (2 гл.); за оправдание чрез вярата, а не чрез делата на Мойсеевия закон (3 и 4 гл.); за закона на доброто и закона на злото в човека (7 гл.); за отхвърлянето на Израиля (9, 10 и 11 гл.); за любовта към братята и към враговете (12 гл.); за подчинение на светските власти (13 гл.); за търпимост към слабите и подпомагането им по примера на Христа (15 гл.).

и) *Първо послание на св. ап. Павла към Коринтяни.* В това послание светият апостол разглежда следните въпроси: предпазване от раздори и разцепление в църквата (1 гл.); словото за Кръста Христов (1 гл.); светската и Божията мъдрост (2 и 3 гл.); очистване на църквата от пороци (5 и 6 гл.); съвети за брака и безбрачието (7 гл.); робство и християнска свобода (7 гл.); отношение на християните към идоложертвените храни и християнската свобода (8 гл.); отношението ни към св. Причастие (11 гл.); духовните дарби (12 гл.); възхвала на любовта (13 гл.); възкресението от мъртвите (15 гл.).

к) *Второ послание на св. ап. Павла до Коринтяни.* Това послание съдържа: висотата на апостолското служение (3 и 4 гл.); християнската благотворителност (8 и 9 гл.); апостол Павел защищава апостолското си достойнство; необикновените трудове и страдания на апостола за благовестието Христово (11 гл.); виденията и откровенията на апостола (12 гл.).

л) *Послание на св. ап. Павла до Галатяни.* В него се излага: призоваването на ап. Павла към апостолско служение и произход на неговото благовестие (I гл.); оправдание чрез вяра в Христа, а не чрез дела по закона (2 гл.); смисълът на Мойсеевия закон като възпитател към Христа (3 гл.); робство и свобода (4 и 5 гл.); християнската взаимопомощ (6 гл.).

м) *Послание на св. ап. Павла до Ефесяни.* Съдържа: съвети за нов и възвишен християнски живот (4 и 5 гл.); християнското семейство (5 гл.); духовната борба (6 гл.)

н) *Послание на св. ап. Павла до Филипяни.* Излага превъзходството на живота в Христа (3 гл.).

о) *Послание на св. ап. Павла до Колосяни.* Предлага: съвети на ап. Павла за предпазване от лъжеучители (2 гл.); християнски благодатен живот (3 гл.).

п) *Първо послание на св. ап. Павла до Солуняни.* Говори: за възкресението на мъртвите при второто Христово пришествие (4 и 5 гл.); увещание за християнски добродетелен живот (5 гл.).

р) *Второ послание на св. ап. Павла до Солуняни.* Разглежда въпросите: признаци и поличби при второто Христово пришествие; идването на антихриста (2 гл.); отношението на християните към труда (3 гл.).

с) *Първо послание на св. ап. Павла до Тимотея.* Излага:

необходимите качества за църковните служители (3 гл.); дава съвети за добро и усърдно служение в църквата (4 гл.); наръчвания за християнски добродетелен живот (6 гл.).

т) *Второ послание на ап. Павла до Тимотея.* В това послание се дават съвети и увещания за нелицемерна и неустрашима вяра (1 гл.); за усърдна и настойчива проповед (2 гл.).

у) *Послание на св. ап. Павла до Тита.* То разглежда: какви са длъжностите на християните по възраст, пол и положение (2 гл.); значение на благодатта за нашето спасение (3 гл.).

ф) *Посланието на св. ап. Павла до Филимона.* В това кратко послание св. ап. Павел трогателно моли Филимона да приеме отново, в името на Христа, своя избягал роб Онисима.

х) *Послание на св. ап. Павла до Евреите.* В това послание св. ап. Павел разглежда следните въпроси: превъзходството на Христа като Син Божий пред ангелите (1 гл.); Христос като вечен първосвещеник (4, 5 и 7 гл.); Христос като ходатай между човеците и Бога (9 гл.); образци на вяра от Стария Завет (11 гл.); Христос като пример за страдащите (12 гл.); препоръки за християнски добродетелен живот (13 гл.). Главната цел на това послание е да докаже, че с идването на Христа на земята се отменя Мойсеевият закон и че Господ Иисус Христос е оня Месия, Когото са предсказали пророците и Когото очаква целият еврейски народ.

30 Някои смятат тия послания за съборни.

ОТКРОВЕНИЕТО

НА СВ. ЙОАНА БОГОСЛОВА

Последната книга на Новия Завет е Откровението на св. Йоана Богослова. Тя е написана към края на I век, когато св.

ап. Йоан Богослов се намирал в заточение на остров Патмос.

Тая книга ни предава в образи и видения, в пророчества и откровения бъдещата съдба на някои малоазийски църкви и на цялата Христова църква въобще; рисува страхотните световни събития, които ще станат в края на света при второто Христово пришествие. Картинно е описано разпространението на злото в света и борбата на антихриста срещу верните на Христа. Тук е предсказано, че антихристът ще върши необикновени чудеса за да прелъстява човеците; че той ще успее да разшири своята власт, но че в последния момент ще бъде поразен от Сина Божий. Господ ще свали сатаната в огнено езеро. След окончателната победа на Христа над антихриста ще се явят ново небе и нова земя. Избраните ще видят новия Йерусалим в неговата слава и красота. Ще настане новият вечен и блажен живот.

Следва продължение...

{{_LINK1_}}

---

buditeli.info © 2017